

HENKILÖNNIMET SUOMALAISSA ROCKLYRIKASSA

Suomen kielen
pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopistossa
elokuussa 2002

Jenni Haimila-Pakarinen

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos suomen kielen laitos
Tekijä Jenni Haimila-Pakarinen	
Työn nimi Henkilönnimet suomalaisessa rocklyriikassa	
Oppiaine suomen kieli	Työn laji pro gradu -tutkielma
Aika 23.8.2002	Sivumäärä 96 + 9 sivua.
Tiivistelmä – Abstract	
<p>Pro gradu -tutkielmassa Henkilönnimet suomalaisessa rocklyriikassa tutkitaan rock-sanoitusten etu-, suku-, ja lempinimiä. Aineistona on 119 laulua, jotka on tehty 1980–1990-luvuilla.</p> <p>Nimiä tarkastellaan nimiryhmästä riippuen hieman eri tavalla. Lauluissa kerrotaan yleensä aina jotain nimeltä mainitun ihmisen ulkonäöstä ja menneisyydestä. Tämän vuoksi erityisesti etunimistä tutkitaan, kuinka tarkkoja mielikuvia kuulija voi luoda henkilöhahmoista yhdistelemällä näitä tietoja omaan kokemusmaailmaansa. Apuna perusteluissa käytetään neljän ihmisen haastattelua. Haastattelun tulokset ovat odotusten mukaisia, sillä kaikkien haastateltujen mielikuvat henkilöhahmojen persoonallisuuksista ovat hyvin samanlaisia. Myös etunimiin sisältyvää ironiaa ja monimerkityksisyyttä selvitetään.</p> <p>Yhteiskunnan asenteita ja arvoja voi nähdä sukunimien, lempinimien ja vieraskielisten nimien yhteydessä. Näistä nimistä tutkitaan, millaisista ihmisistä kyseisiä nimiä yleensä käytetään. Rocklyriikoiden nimiin sisältyy myös paljon intertekstuaalisuutta. Tämä tekee nimistä joskus vaikeasti ymmärrettäviä. Intertekstuaalisista nimistä tutkitaankin, kuinka paljon tietoa ne vaativat kuulijalta. Lopuksi työssä tarkastellaan nimien äännerakennetta. Tyypillisimpien äänneiden lisäksi pohditaan alku- ja loppusointujen vaikutusta nimen valintaan.</p> <p>Tutkielma pohjautuu pitkälti tutkijan omiin käsityksiin nimistä ja niistä syntyvistä mielikuvista. Myös muut nimistä nousevat havainnot ovat pääasiassa tutkijan tekemiä; tosin niitä pyritään perustelemaan mahdollisuuksien mukaan lähdeteoksien sekä haastattelujen avulla.</p> <p>Laulut kertovat yleensä aina yhden pienen tarinan, joka sijoittuu tiettyyn aikaan ja paikkaan. Nämä tarinat ovat kiinteästi sidoksissa musiikkiin, ja siksi tekstejä on vaikea tutkia itsenäisinä, musiikista erillään olevina osasina. Rocklyriikoita tutkiessa täytyykin muistaa ottaa huomioon laulun konteksti, tyyli ja sisältö, sillä laulu ohjaa pitkälti nimen valintaa.</p>	
Asiasanat henkilönnimet, etunimet, sukunimet, lempinimet, rocklyriikka	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	1
1.1. Tutkimustehtävä.....	1
1.2. Tutkimusaineisto.....	2
1.2.1. Aineiston valintaperusteet.....	2
1.2.2. Aineiston nimityypit.....	4
1.2.3. Tärkeimmät rocklyyrikot.....	6
2. ETUNIMEN JA PERSONALLISUUDEN VÄLINEN YHTEYS.....	8
2.1. Nimien ryhmittely.....	8
2.1.1. Ennen 1930-lukua suosiossa olleet nimet.....	9
2.1.2. 1930–1960-lukujen nimet.....	15
2.1.3. 1960–1980-lukujen nimet.....	22
2.1.4. 1980–1990-lukujen nimet.....	28
2.1.5. Huomioita etunimistä ja persoonallisuuksista.....	32
3. ETUNIMIEN MUITA KÄYTTÖTAPOJA.....	33
3.1. Ironisesti käytetyt nimet.....	33
3.2. Lempinimet.....	40
3.3. Vieraskieliset nimet.....	49
4. MUUT NIMET.....	55
4.1. Intertekstuaaliset nimet.....	55
4.1.1. Historialliset ja poliittiset nimet.....	55
4.1.2. Kulttuurielämän ja viihdemaailman nimet.....	63
4.1.3. Tarinoiden intertekstuaaliset nimet.....	69
4.1.4. Intertekstuaalisten nimien käyttö.....	74
4.2. Sukunimet.....	75
5. NIMIEN ÄÄNNERAKENNE.....	78
5.1. Etu- ja takavokaalisuus sekä soinnillisuus ja soinnittomuus nimissä.....	78
5.2. Loppusointujen vaikutus nimen valintaan.....	83
5.3. Alkusointujen vaikutus nimen valintaan.....	87
6. PÄÄTÄNTÖ.....	91
LÄHTEET.....	95
LIIKTEET	

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimustehtävä

Tässä pro gradu -tutkielmassani aion tutkia henkilönnimiä suomalaisessa rocklyriikassa. Tarkoitukseni on tarkastella kotimaisten rocksanoitusten etu-, suku- ja lempinimiä useammasta näkökulmasta. Tutkimuksen kohteena on pääasiassa se, mitä nimet kertovat laulujen henkilöistä.

Nimi on enne, kuten vanha sanonta kuuluu. Rocksanoituksissa lauletaan paljon ihmisistä, miehet laulavat naisista ja naiset miehistä. Aina kun lauluissa lauletaan nimestä jostakin ihmisestä, tuntuu siltä, että yksilöinnin lisäksi häntä halutaan luonnehtia jotenkin nimen avulla. Näin tapahtuu myös elävässä elämässä. Nimen tavut, joilla ei ole mitään erillismerkitystä, herättävät ihmisissä mielikuvan henkilöstä, joka eroaa omaksi yksilökseen muusta ihmisjoukosta vain tämän äänneyhtymän avulla. Nimenkantaja antaa omanlaisensa värin nimelleen, mutta myös ympäristö kuvaa nimen omistajan yleislaatua vääntelemällä hänen nimeään ja luomalla sille uusia asuja, jos vain luonne ja käyttäytyminen antavat aihetta siihen. (USNK: 8.)

Rocktekstit ja musiikki on tarkoitettu yhteen, joten lyriikat on tehty osaksi sävellettyä kappaletta. Sävellys muuttaa tekstin merkitystä ja samoin myös teksti muuttaa sävellystä ja sen aikaansaamaa tunnelmaa. (Forss-Kiiskinen 1999: 5.) Rocklyriikoita tutkiessani aion ottaa koko ajan huomioon niin laulujen kontekstin ja tyylin kuin sisälönkin. Tämä on tärkeää siksi, että laulu ohjaa pitkälti nimen valintaa. Toisin sanoen sisältö, aihe ja tyyli ohjaavat sitä, millainen nimi lauluun valitaan. Yleensä rocklyriikoissa ei selitellä kovin tarkasti nimiä tai niiden taustoja, vaan nämä seikat jäävät täysin kuuntelijan oman päättelyn varaan.

Nimistöntutkimuksessa on tutkittu nimervalintaan liittyviä seikkoja, nimien suosionvaihteluja ja alkuperää. Suomalaisissa rocklyriikoissa esiintyviä henkilönnimiä ei ole tutkittu aikaisemmin. Sen sijaan kaunokirjallisuudessa – romaaneissa, runoissa ja pakinoissa – esiintyviä henkilönnimiä on tutkittu. Rocklyriikoista ainakin Juice Leskinen ja Hectorin sanoituksista on tehty pro gradu -tutkielmia. Nämä rock- ja iskelmätekstien tutkimukset ovat painottuneet lähinnä sanastoon, mutta myös tiettyjen sanoittajien erityispiirteet, esimerkiksi ironia ja intertekstuaalisuus, ovat saaneet sijaa tutkimuksissa.

Rocklyriikoiden tulkitseminen on pääasiassa lauluissa olevien pienten tiedonjyvien yhdistelyä kuulijan oman kokemusmaailman avulla. Tämän vuoksi jokaisen kuulijan tulkinta on hyvin subjektiivinen ja ainutkertainen. Laulutekstejä tutkiessa tulee

esiin monia kysymyksiä: Voiko henkilönimistä päätellä jotain henkilön iästä, luonteesta tai olemuksesta? Miten sosiaalinen asema näkyy nimissä? Ovatko nimet ylipääntään helposti ymmärrettäviä vai kätkeytykö niihin jotain erityisiä merkityksiä? Sanoittajat tuskin ovat tietoisia nimien alkuperäisistä merkityksistä, mutta tämä ei tarkoita sitä, etteivätkö nimet voisi olla merkityksellisiä. Nimen ja persoonallisuuden välistä yhteyttä tarkastelen subjektiivisesti omien mielikuvieni avulla. Tulkintojeni tueksi haastattelin neljää eri-ikäistä ihmistä.

Rock- ja popmusiikki on hyvin kaupallistunutta. Se on nuorison suosiossa ja noudattelee yleisiä muotivirtauksia sekä luo uusia virtauksia aina artistien pukeutumisesta ja laulujen sisällöistä lähtien. Tämän pohjalta onkin kiinnostavaa tarkastella, näkyykö muodikkaus myös sanoitusten nimistössä, ja jos näkyy, niin miten. Tätä tutkin ryhmittelemällä nimet mahdollisuuksien mukaan niiden suosituimmuusvuosien perusteella ja vertaamalla ajankohtaa laulun tekohetkeen. Ryhmittelen nimiä myös muilla perusteilla. Näitä perusteita selitän tarkemmin tutkimusaineiston kohdalla. Nimien ryhmittely on osittain päällekkäistä, ja useimmat nimet voivat kuulua useampaan nimiryhmään. En kuitenkaan käsittele kaikkia nimiä kaikissa kohdissa, koska siitä tulisi vain turhaa toistoa. Otan nimet käsittelyyn sellaisessa ryhmässä, jota ne edustavat mielestäni parhaiten.

1.2. Tutkimusaineisto

1.2.1. Aineiston valintaperusteet

Aineistona pro gradu -työssäni on 119 laulua, joissa jokaisessa esiintyy vähintään yksi henkilönimi. Laulut on tehty 1980- ja 1990-luvuilla. Lauluissa esiintyvät nimet löytyvät aikajärjestyksessä liitteestä 1. Yhtyeet, laulujen nimet ja sanoittajat ovat puolestaan liitteessä 2. Valitsin tarkasteltaviksi nämä vuosikymmenet siksi, että ne ovat minulle tutuimpia jo ikänikin puolesta. Laulut jakautuvat vuosikymmenten välillä epätasaisesti, sillä vain 45 laulua on tehty 1980-luvulla ja loput 74 laulua 1990-luvulla.

Aineiston valinnassa lähdin liikkeelle niistä yhtyeistä ja lauluista, jotka olivat minulle ennestään tuttuja. Tämän jälkeen kävin läpi yhtyeiden tuotantoa, toisten kohdalla systemaattisesti ja toisten kohdalla satunnaisesti. Aineiston keruuta vaikeutti se, että suurta osaa rockteksteistä ei ole lainkaan kirjoitettu eikä arkistoitu. Tämän toteaa myös Outi Popp toimittamassaan teoksessa Mopolla tähtiin: ”Useinhan sanat syntyvät vasta levytysstudiolla, ja kun levy-yhtiöt eivät ole pahemmin välittäneet tekstejä perätä, niin monet muminat levyillä ovat jääneet ikuisiksi arvoituksiksi” (Popp 1990: 5). Tästä sa-

masta syystä työni aineisto on tullut valituksi lähinnä siksi, että se on ollut helposti saatavilla.

Suurimpana apuna aineiston keräämisessä on ollut Internet ja yhtyeiden viralliset kotisivut, joilta sanoituksia voi löytää. Yleisimmin sanoituksia löytyi kuitenkin yhtyeiden ihailijoiden kotisivuilta, joilla niitä levitetään tekijänoikeuksista piittaamatta laittomasti. Jälkimmäisessä tapauksessa rocklyriikat on usein kirjoitettu ”korvakuulolta” muistiin, ja tällöin niiden oikeellisuudesta ei ole takeita. Olen kuitenkin pyrkinyt mahdollisimman paljon tarkistamaan niitä muun muassa levyjen kansissa olevista sanoituksista. Tämäkin on ollut jokseenkin hankalaa jo siksi, että vain pieni osa artisteista julkaisee sanoituksensa levynkansissa. Myös levyjen saatavuus on ollut vaikeaa, ja pääasiassa olen joutunut tulemaan toimeen omalla levykokoelmallani. Liitän työni loppuun kaksi näytettä siitä, miten sanoituksia on julkaistu. Ensimmäinen näyte on julkaistu Tehosekoitin-yhtyeen levynkannessa (liite 3) ja toinen Internetissä Zen Café -yhtyeen virallisilla kotisivuilla (liite 4).

Aineistooni kuuluvia yhtyeitä tai artisteja on yhteensä 30. Luettelen tässä kyseiset yhtyeet, ja sen, kuinka monta laulua yhtyeeltä tai artistilta on mukana työssäni: Miljoonasade (21), Leevi And The Leavings (15), Juice Leskinen (11), Klamydia (11), Zen Café (7), Mamba (6), Pelle Miljoona (6), Tehosekoitin (5), Ultra Bra (4), CMX (3), Apulanta (3), J. Karjalainen (3), Yö (3), Kolmas Nainen (2), Maija Vilkkumaa (2), Pekka Ruuska (2), Ismo Alanko (1), Don Huonot (1), Sir Elwoodin Hiljaiset Värit (1), Neljä Ruusua (1), Tuula Amberla (1), Dingo (1), Neljä baritonia (1), Eppu Normaali (1), Popeda (1), Aknestik (1), Hassisen kone (1), Sielun veljet (1), Movetron (1), Liisa Akimof (1) ja Tuomari Nurmio (1).

Yhtyeiden laulujen aiheissa on jonkin verran eroja. Suurin osa lauluista käsittelee kuitenkin rakkautta tai sen menetystä. Iskelmälyriikan tematiikkaa on tutkittu ja sen mukaan iskelmän hallitsevana teemana on rakkaus. Lylykankaan mukaan rakkausaiheen voi jakaa vielä tarkempiin alaryhmiin, joita ovat rakkauden odotus, ensirakkaus, rakkaudentunnustus, seurustelu, avioliitto, onneton rakkaus ja rakastavaisten ero. (Apo 1974: 170.) Rocklyriikassa yleisimpiä rakkausteemoja näyttäisivät olevan ensirakkaus, rakkaudentunnustus, onneton rakkaus ja rakastavaisten ero. Muut aiheet käsittelevät maailman tilaa laidasta laitaan, ja mukaan mahtuu esimerkiksi historiaa, politiikkaa, uskontoa ja julkisuudenhenkilöitä.

1.2.2. Aineiston nimityypit

Aineistossa esiintyy etu-, suku- ja lempinimiä. Aineiston jaottelussa oli suuria vaikeuksia, koska aineiston nimet ovat hyvin etunimipainotteisia. Tämän vuoksi muita nimiä on vaikea ryhmitellä samoin perustein kuin etunimiä. Päädyinkin siihen, että ryhmittelin aluksi kaikki nimet joko *etunimiin* tai *muihin nimiin*. Tämän jälkeen ryhmittelin etunimet vielä tarkemmin niiden käytön mukaan. Muut nimet jaottelin myös omiin ryhmiinsä, mutta niitä käsittelem työssäni hieman eri perustein kuin etunimiä.

Etunimiin kuuluu niin sanottuja **tavanomaisesti käytettyjä nimiä**. Nämä nimet voivat henkilön nimeämisen lisäksi paljastaa jotain henkilön persoonasta, mutta niissä ei ole mitään muita piilomerkityksiä. Kyseisiä nimiä ovat esimerkiksi *Susanna*, *Anneli*, *Nina*, *Alexi* ja *Pekka*. Tavanomaisesti käytettyihin etunimiin liittyy vahvasti stereotyyppikäsityksiä. Monien tutkimusten perusteella voidaan sanoa, että tietyt nimet yhdistetään usein tietynlaisiin ulkonaisen olemuksen piirteisiin. Tästä seuraa se, että lapsi voi jopa saada nimen ulkonäkönsä perusteella. (Kiviniemi 1982: 20.)

Päätelmäni etunimen ja persoonallisuuden välisestä yhteydestä perustan pitkälti omiin käsityksiini siitä, millaisilta henkilöahmot mielestäni vaikuttavat. Tämän lisäksi pyrin nojautumaan myös lähteisiin sekä neljän eri-ikäisen ihmisen haastatteluun, joka käsittelee nimen ja persoonallisuuden välistä yhteyttä. Lähetin haastateltaville neljän laulun sanat, joista heidän piti vapaasti kuvailla, millaisia mielikuvia lauluissa nimeltä mainitut henkilöt heissä herättivät (liite 5). Haastattelussa esiintyivät nimet *Kyllikki*, *Teuvo*, *Virpi* ja *Laura*. Valitsin nimet sillä perusteella, että ne ovat eri aikakausilta. Lisäksi laulut, joissa nimet ovat, eroavat kaikki toisistaan siinä, miten paljon ne kertovat nimeltä mainitusta henkilöistä.

Haastattelulla halusin saada tietoa lähinnä stereotyyppioista ja siitä, kuinka ikä- tai sukupuolisidonnaisia ne ovat. Valitsin haastateltavat siten, että suomalainen rock-musiikki on heille edes jonkin verran tuttua ja mieluista, koska muuten siitä on hyvin vaikea sanoa monipuolisia mielipiteitä. Haastateltavien valintaan vaikutti myös ikä, ja valitsin haastateltavat eri ikäryhmistä. Nuorin heistä oli 19-vuotias ja vanhin 58-vuotias. Lisäksi kiinnitin huomiota siihen, että haastateltavissa oli yhtä paljon miehiä ja naisia. Viittaan haastateltaviin lyhenteillä N19, M21, M27 ja N58. Lyhenteet paljastavat haastatellun sukupuolen ja iän. Haastattelun tarkoituksena oli antaa tukea omille havainnoilleni, ja siihen uskon neljän ihmisen otoksen olevan riittävä.

Etunimien ryhmään kuuluvat myös **ironisesti käytetyt nimet**. Nämä nimet ovat sellaisia, joita on käytetty yleensä pilkallisesti antamaan laulun henkilöstä yksinkertainen kuva. Yksi haastattelussa mukana olleista nimistä kuului ironisiin nimiin. Samassa

ryhmässä käsittelen myös ne muutamat **monimerkityksiset nimet**, joita aineistossa esiintyy. Näillä tarkoitan nimiä, jotka voivat olla joko eris- tai yleisnimiä. Yleensä konteksti auttaa tällaisten nimien tulkinnessa. Tosin joissakin tapauksissa jää tästäkin huolimatta epäselväksi, onko nimeä käytetty eris- vai yleisnimenä. Tämä voi johtua siitä, että kirjailijat, niin kuin sanoittajatkin, antavat mielellään henkilöhahmoilleen niin sanottuja puhuvia nimiä, joihin liittyviä assosiaatioita on helppo käyttää hyväksi (Kiviniemi 1982: 19). Ironisesti käytettyjen ja monimerkityksisten nimien ryhmät ovat melko pieniä.

Lempinimiä eli nimen väännöksiä esiintyy aineistossa 17. Lähes jokainen näistä nimistä palautuu johonkin etunimeen. Lempinimistä tutkin sitä, millaisesta henkilöstä lauluissa käytetään nimen väännöstä. Toinen mielenkiintoinen kysymys lempinimien kohdalla on se, mitä nimet kertovat kantajistaan. Tämä havainnointi perustuu omiin mielikuviini ja vaikutelmiini, jotka olen saanut lauluteksteistä. Ryhmään kuuluvia nimiä edustavat muun muassa *Tellu*, *Lulu*, *Stade* ja *Jukkis*.

Vieraskielisiin nimiin kuuluu vain etunimiä, sillä olen rajannut ryhmästä pois kaikki intertekstuaalisten nimien ryhmään kuuluvat nimet. Vieraskielisillä nimillä tarkoitan nimiä, jotka noudattavat vieraskielistä kirjoitusasua, ja joita ei löydy suomenkielisestä almanakasta, esimerkiksi *Carolina*, *Johnny*, *Angelika*, *Monica* ja *Ljeni*. Näiden nimien käsittelyssä olen noudattanut samaa kaavaa kuin lempinimienkin kohdalla. Tutkin nimistä sitä, millaisesta henkilöstä teksteissä käytetään vieraskielistä nimeä. Vertailen myös vuosikymmeniä toisiinsa tämän ryhmän nimien osalta.

Muiden nimien ryhmään kuuluvat **intertekstuaaliset nimet** ja **sukunimet**. Intertekstuaaliset nimet ovat nimiä, jotka viittaavat selvästi johonkin tunnettuun henkilöön, todelliseen tai fiktiiviseen. Ryhmään kuuluu etu-, suku- ja lempinimiä ja tämä tekee ryhmästä kaikkein monipuolisimman, arvoituksellisimman ja vaikeimmin lähestyttävän. Intertekstuaalisten nimien käsittely poikkeaa huomattavasti edellä esiteltyjen ryhmien käsittelystä. Kyseisen ryhmän kohdalla keskityn selvittämään, mistä nimet tulevat ja miksi niitä on käytetty lauluissa. Lisäksi pohdin sitä, kuinka paljon tietoa nämä nimet vaativat kuulijoiltaan.

Sukunimiä esiintyy teksteissä todella vähän. Sukunimien kohdalla on kiinnostavaa tutkia, missä tapauksissa sukunimi on otettu lauluun mukaan. Myös se, esiintyykö sukunimi etunimen kanssa vai yksinään, antaa mielenkiintoisen lisän nimien tutkimiseen.

Tutkielmani lopussa tarkastelen nimien äännerakennetta, joka poikkeaa keskimääräisesti suomen kielen muista sanoista (Kiviniemi 1982: 166). Tarkastelen hieman etunimien äänneitä, niiden **soinnillisuutta** ja **soinnittomuutta**, sekä sitä, miten naisten ja

miesten nimien äänteet poikkeavat toisistaan. Tämän lisäksi aineistossa on nimiä, jotka esiintyvät lauluissa joko **alku-** tai **loppusoinnun** yhteydessä.

Miesten nimiä aineiston etunimien joukossa on 36 ja naisten nimiä 41. Nämä nimet eivät kuulu pelkästään etunimien ryhmään, vaan osa niistä kuuluu muihinkin nimi-ryhmiin. Pääasiassa naisten nimiä on enemmän kuin miesten nimiä, ja ainoastaan intertekstuaalisten nimien ryhmässä miehet ovat naisia runsaammin edustettuina.

Sanoittajien sukupuolijakauma selittää osaksi sanoitusten nimiä. Naissanoittajia on mukana vain kolme. Näistä kahdelta, Maija Vilkkumalta ja Anni Sinnemäeltä, on molemmilta kaksi laulua. Kaikki muut sanoittajat ovat miehiä, joten 119 laulusta 114 on miesten sanoittamia. Tämä sopii hyvin perinteiseen rockin kaavaan, jossa sanoittajat ovat olleet yleensä miehiä (Forss–Kiiskinen 1999: 5). Toisaalta miesten nimien näinkin suurta osuutta selittää tiettyjen artistien (mm. Juice Leskinen ja Klamydia) mieltyminen miesten maailman kuvaamiseen. Ilman näiden artistien tuotantoa miesten nimien osuus jäisi paljon pienemmäksi.

Pop ja rock ovat miesten maailmaa. Koska miehet ovat aktiivisia eli muusikkoja, jää naisten osaksi olla passiivisia eli osa yleisöä. Pop- ja rockteksteissä myös roolinäkemykset ovat vanhanaikaiset: Mies ansaitsee rahaa ja suojelee. Nainen on objekti, jota rakastetaan ja jonka paikka on kotona. (Sandblad 1971: 96.) Tästä johtuen on aivan selvää, että miesten tekemissä lauluissa hallitsevana teemana on rakkaus, ja he laulavat enemmän naisista kuin miehistä. Naiset taas laulavat enemmän sekalaisista teemoista. Aineiston naissanoittajien lauluista vain yksi, Maija Vilkkumaa *Salaa*, kertoo rakkaudesta ja rakastuneesta parista. Muut naisten sanoittamat laulut ottavat kantaa yhteiskunnallisiin asioihin tai kertovat muuten elämästä. Yhteistä naisten tekemille lauluille on, että ne voivat kertoa yhtä lailla naisista kuin miehistäkin. Miehillä pääpaino on naisissa; tosin yhteiskunnallisista asioista lauletaessa aihe määrää henkilöiden sukupuolen.

1.2.3. Tärkeimmät rocklyyrikot

Esittelen tässä luvussa aineiston kolme tärkeintä sanoittajaa ja heidän laulujensa aiheita. Tärkeimmät sanoittajat olen valinnut sillä perusteella, että heidän sanoituksiaan on eniten mukana aineistossa.

Heikki Salo tunnetaan Miljoonasade-yhtyeen sanoittajana, laulajana ja keulahahmona. Yhtye tuli suuren yleisön tietoisuuteen vuonna 1986 julkaistulla kappaleellaan *Lapsuuden sankarille*, joka kertoo neuvostoliittolaisesta astronautista Juri Gagarinista. Siitä lähtien yhtye on tunnettu melodisista lauluistaan, joissa seikkailevat hyvin

aidon tuntuiset hahmot. Laulujen aiheina on kaikkea elämän ja kuoleman väliltä. Rakkaus, ero ja yksinäisyys siivittävät tätä laulullista musiikkia. Romanttisen realismin lisäksi Heikki Salo viljelee sanoituksissaan ideologioita viitteitä muun muassa Leninistä ja Castrosta.

Heikki Salo syntyi 1957 Lapualla. Suurimmat intohimot nuoren sanoittajan elämässä olivat lukeminen ja paini. (Vuorela 2001.) Nämä molemmat harrastukset näkyvät myös Miljoonasateen sanoituksissa. Heikki Salo on valmistunut yhteiskuntatieteiden maisteriksi Jyväskylän yliopistosta vuonna 1993. Vuonna 1995 hän sai sanoituksistaan Juha Vainio -rahaston tunnustuspalkinnon. Rocksanoitusten lisäksi hän on tehnyt musiikkia lapsille. (Laitinen 1999.) Helsingin Sanomien artikkelissa Salo kertoo löytävänsä aiheita lauluihinsa tietokirjoista, kirjaston nuortenosaston kirjoista tai runoista. Lisäksi ”varastamalla muilta, valehtelemalla ja vääristämällä” saa Salon mukaan aikaan hyviä sanoituksia. (Helsingin Sanomat 1999.)

Gösta Sundqvist on Leevi And The Leavings -yhtyeen laulaja, joka säveltää, sanoittaa ja pääosin myös sovittaa yhtyeen laulut. Hän on syntynyt vuonna 1957. Yhtye sai alkunsa 1970-luvun puolella, ja tarkoituksena sillä oli pilaila silloisten yhtyeiden ja radio-ohjelmien kustannuksella. Aluksi yhtyeen huumoria ihmeteltiin, mutta kaikesta huolimatta siihen suhtauduttiin pääosin positiivisesti. Huumorimielellä yhtye on jatkanut aina 2000-luvulle saakka saavuttaen suuren suosion. Ihmeellistä tässä on, että yhtye ei ole tehnyt ollenkaan keikkoja, vaan yleisö on voinut tutustua siihen vain levyjen kautta. Leevi And The Leavings on valittu vuonna 1995 vuoden kotimaiseksi yhtyeeksi (Saario).

Myös yhtyeen sanoittaja ja keulahahmo Gösta Sundqvist on pitänyt itsensä hyvin piilossa julkisuudelta. Musiikin tiedetään olevan hänelle vain harrastus. Sundqvist on saanut Junnu Vainio -sanoittajapalkinnon (Saario). Leevi And The Leavingsin laulut ovat mustalla huumorilla höystettyjä pieniä tarinoita tavallisten ihmisten elämästä. Sundqvist suosii sanoituksissaan paljon ihmisten nimiä, ja tämä on hänelle yksi huumorin monista keinoista.

Runoilija ja muusikko **Juice Leskinen** eli Pauli Matti Juhani Leskinen syntyi 1950 Juankoskella. Murrosiässä Juice alkoi kiinnostua runojen kirjoittamisesta ja musiikista. Omien kappaleiden tekemisen hän aloitti 18-vuotiaana. Samalla hän teki myös suomenkielisiä sanoituksia muun muassa Bob Dylanin kappaleisiin. Opiskeluaikanaan Tampereen kieli-instituutissa Juice perusti ensimmäisen yhtyeensä opiskelutovereidensa kanssa. Tästä Coitus int. -yhtyeestä alkoi Juicen menestys.

Laulujen aiheina Juicella on ihminen, ihminen ja uskonto, ihminen ja yhteiskunta ja ihminen ja toinen ihminen. Ainoastaan näkökulmat muuttuvat laulujen myötä. Pohjimmiltaan Juicen laulut ovat optimistisia, ja synkistäkin sanoituksista löytyy aina jotain positiivista, mistä voi lähteä rakentamaan parempaa tulevaisuutta. (Kasper–Lampila–Tikkanen 1989: 170.) Nimien kannalta Juicen teksteissä kiinnittää huomion poliittisesti tunnettujen henkilöiden runsaus. Esimerkiksi Ronald ja Nancy Reagan, Thatcher, Kennedy ja Mahatma Gandhi seikkailevat Juicen sanoituksissa. Myös monet taiteilijat, kuten Tamara Lund, Bob Dylan, Irina Milan ja Leskinen itse, ovat päässeet mukaan kappaleisiin. Lisäksi teksteissä on paljon viittauksia kirjallisuuteen, muun muassa Raamattuun ja Aleksis Kiven Seitsemään veljekseen. Olen valinnut aineistooni Leskiseltä lähinnä sellaisia kappaleita, joissa on käytetty tavanomaisia nimiä, mutta myös joitakin intertekstuaalisia nimiä. En ole halunnut, että sanoittajan intertekstuaalisuus tai muut erityispiirteet nousevat korosteisesti esille, koska ne eivät ole tutkielmani kannalta oleellisia asioita.

2. ETUNIMEN JA PERSONALLISUUDEN VÄLINEN YHTEYS

2.1. Nimien ryhmittely

Tässä luvussa syvennyn pohtimaan, millaisia yhteyksiä sanoitusten henkilöahmojen ja niiden etunimien välillä on. Aion ottaa mukaan myös subjektiivisemmän näkökulman ja tutkia sitä, näkyykö henkilönnimissä hahmojen persoonallisuus eli kuvaako nimi laulun kohteena olevaa ihmistä. Tähän liittyvät hyvin vahvasti stereotypiat ja aikakysymykset. Nimiin sisältyy myös ironiaa ja monimerkityksisyyttä. Lisäksi nimet voivat viitata muihin teksteihin. Näitä käsittelen kuitenkin eri luvuissa ja tässä keskityn vain etunimen ja persoonallisuuden välisiin yhteyksiin. Perustan päätelmäni pitkälti omiin käsityksiini siitä, millaisilta henkilöahmot mielestäni vaikuttavat. Tämän lisäksi pyrin nojautumaan myös lähteisiin sekä neljän eri-ikäisen ihmisen haastatteluun, joka käsitteli nimen ja persoonallisuuden välistä yhteyttä.

Yhteensä aineistossani on 99 erilaista etunimeä. Tähän kuuluvat kaikki suomalaiset (77 nimeä) sekä vieraskieliset etunimet (22) lukuun ottamatta intertekstuaalisia nimiä. Tässä luvussa käsittelen kuitenkin vain suomalaisia etunimiä, joita on yhteensä 77 erilaista. Olen jakanut nimet neljään ryhmään sen perusteella, milloin ne ovat olleet suosittuja. Nimien suosion perustan Kiviniemen suosituimpien etunimien listoihin (Kiviniemi 1982: 204–211 ja 230–234, Kiviniemi 1993: 46–48). Kaikkia nimiä ei kuitenkaan löydy näiltä listoilta. Ne olen ryhmitellyt sen vuoden mukaan, jolloin nimi on

päässyt almanakkaan. Tosin muutamassa tapauksessa olen joutunut käyttämään omaa harkintaa, jos nimi on vanha mutta päässyt vasta aivan viime vuosina suomalaiseen nimipäiväkaleriin (esimerkiksi *Rainer*). Tällöin olen sijoittanut nimen ryhmään, jossa uskon olevan eniten nimenkantajia. Tähän olen saanut apua Väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä nimipalvelusta.

Nimiryhmät olen nimennyt vuosilukujen mukaan. Vanhimmat nimet muodostavat ennen 1930-lukua suosiossa olleiden nimien ryhmän. Seuraavaan ryhmään kuuluvat 1930–1960-lukujen nimet. Sitten ovat vuorossa 1960–1980-lukujen nimet ja viimeisenä ovat 1980–1990-lukujen nimet. Jotkut nimet voisivat suosionsa perusteella kuulua useampaankin ryhmään, mutta olen sijoittanut ne vain yhteen ryhmään. Tällä ei ole sinänsä mitään merkitystä, sillä ryhmät on muodostettu vain helpottamaan suuren nimimäärän käsittelyä. Toisaalta nimen suosion huippu kyllä yleensä ohjaa meitä ainakin nimenkantajan iän määrittelyssä.

2.1.1. Ennen 1930-lukua suosiossa olleet nimet

Ennen 1930-lukua suosiossa olleita naisten nimiä on kaksitoista, ja olen koonnut ne seuraavaan taulukkoon. Nimien lisäksi taulukossa on nimen suosituimmuusvuodet tai se vuosi, jolloin nimi on päässyt almanakkaan.

Ennen 1930-lukua suosiossa olleet naisten nimet

Nimi	Aika
Anna	1880–1929
Maria x 2	1880–1909
Elsa	1900–1919
Aino	1900–1930
Ilona	1908 alm.
Annaliisa	1920–1929
Kyllikki	1910–1939
Elli x 2	1900–1910
Kerttu	1900–1930
Julia	1705 alm.
Iiris	1929 alm.
Meeri	1929 alm.

Maria esiintyy kahdessa laulussa, mutta heistä kummastakaan ei kerrota kappaleissa juuri mitään.

Poltetaan erkkerissä tupakkaa
koska siitä saa auki kaksi ikkunaa
juodaan olutta pitkäkaulaista
puolen litran pulloista
Maria näyttää meille videoita --
(Ultra Bra: *Älä soita tänne enää koskaan* 1997)

-- Heidän poikansa nimi on *Johnny*,
ja pojankin silmät kiiluvat
hän varttuu nyt kun kitarat surisevat
Johnnyllakin on univormu, heimovaatteet ja -kampa
hän tapasi eilen *Marian*, he tahtovat yhdessä pelastaa maailman --
(Neljä Baritonia: *Popmusiikkia* 1998)

Ensimmäisessä tekstinäytteessä *Marian* mainitaan vain näyttävän videoita, muuten hän on täysin persoonaton hahmo. Toisen näytteen *Maria* on luultavasti samantyylinen ihminen kuin *Johnnykin*. Nuorten ulkonäkö ja persoona jäävät epäselviksi. Ehkä he ovat punk-aatteen kannattajia, joilla on irokeesikampaukset ja hakaneulälävistyksset. Toisaalta nuoret voivat olla jonkin muunkin aatteen kannattajia.

Myös *Elsa* on hyvin persoonattomaksi jäävä henkilö, joka pyöriilee illalla Sotkamon suunnassa.

Sotkamon suunnassa, illalla
potkutteli kelkalla *Aleksi*
tien päästä näkyy valoa --
Valo vaan väijäämättä lähenee
Aleksi jo tosissaan hätäntyy --
Elsahan se vain oli polkupyörällään --
(Klamydia: *Aleksi* 1992)

Aleksi pelkää pimeässä valoa, joka osoittautuu *Elsan* pyörän valoksi. *Elsasta* ei kerrota muuta, kuin että hän on harmiton ja että häntä ei tarvitse pelätä.

Aino eroaa edeltävistä nimistä siten, että laulussa kerrotaan hänestä muutakin kuin vain pelkkä nimi.

-- Mitä minulla on sitä sinulla ei tuu olemaan
verinahalle syödyt kynnet ja hampaissa hopeaa
sinun sydämes kultaa on ja se lyö vain verkalleen --
Kello on paljon, olet liikaa myöhässä taas.
Etsin turvaa ympäriltä ja puluista lohduttajaa.
Aino Aino Aino --
(Dingo: *Aino* 1984)

Ainolla on hyvä sydän ja hän on tapansa mukaan myöhässä. Kertoja kertoo lisäksi, mitä hänellä on, mutta Ainolla ei ole. Näin miehen rakkaasta alkaa muodostua jonkinlainen mielikuva. Lopulta naisen sydämen kultaisuus himmenee, kun hän ei saavukaan tapamaan miestä.

Aino kuuluu kansallisromanttisen kauden nimiin. Nimi edustaa kaunista, muinais-suomalaista naista sekä hentoa, arasti ja syvästi tuntevaa neitoa, jonka kohtalo on tuttu Kalevalasta. (USNK: 26.) Kun vertaa nimen etymologiaa laulun sisältöön ja sen aikaansaamiin mielikuviin naisesta, huomaa yhteisenä piirteenä naisen kauneuden. Tämän voi päätellä laulun niistä kohdista, joissa kertoja kertoo, mitä huonoja puolia hänessä on, mutta Ainossa ei. Nämä kohdat kuvaavat ulkonäköä, ja niiden tarkoituksena on varmasti kertoa, että miehen rakastama nainen on kaunis, toisin kuin hän itse on.

Oman laulunsa on saanut myös murrosikäinen kapinallinen, *Annaliisa*.

Lähiön keskiviikkopiiri
 rukoilee sun puolesta --
 Naapurit lukee sun kaulaa
 kuin herttasarjaa ilmaista --
 Eilen humalassa
 poltit tupakalla
 pienen mustan ruusun
 kämmenselkään
 (Miljoonasade: *Annaliisa* 1988)

Annaliisa kapinoi perhettään vastaan. Perhe vaikuttaa melko tavalliselta. Äidin kerrotaan harrastavan Tupperware-kutsuja ja isän nukkuvan lehden alla. Tytär juo, polttaa tupakkaa ja viettää aikaansa asemalla.

Anna-Liisa on suosittu yhdysnimi (USNK: 107). *Anna* palautuu heprean *Hannahiin*, joka tarkoittaa armoa (USNK: 31). *Liisa* puolestaan on *Elisabetin* suomalainen muoto, mikä merkitsee hepreassa 'Jumala on valani' (USNK: 53). Laulun Annaliisasta ei löydy uskonnollisia piirteitä. Toisaalta tytön perhe vaikuttaa uskonnolliselta, sillä laulussa mainitaan lähiön keskiviikkopiiri, joka rukoilee rajojaan kokeilevan Annaliisan puolesta.

Ensimmäinen haastatteluun valituista lauluista on *Kyllikki*. Laulussa ei varsinaisesti kuvailla naisen ulkonäköä tai luonnetta, tosin muutamia epämääräisiä viitteitä näihin löytyy. Sen sijaan laulussa kerrotaan, että nainen oli miehen nuoruuden rakkaus ja että hän lähti mieheltä salaa kaupunkiin paremman elämän toivossa. Lopulta nainen päätyi miestenlehteen alastonkuviin, jonka myötä hänestä tuli kuuluisa ja lehdet alkoivat kirjoittaa hänestä juttuja.

Sä olit mun ainut ystävä --
 Sä olit mun kissanainen --
 Sä olit niin erilainen --
 Olen kaivannut sinua *Kyllikki*
 kun kohtalon tuuli kaarnalaivaa keinuttaa.
 Sinä miestenlehdessä pyllistit,
 ja mua juopporentuksi pystypaarissa solvataan.
 Sä karkasit salaa kaupunkiin --
 Sä löysit kai jonkun toisen --
 (Leevi and the Leavings: *Kyllikki* 1983)

Kyllikki on *Ainon* tapaan kansallisromanttisen kauden nimiä. Nimen kantana on runsautta merkitsevä 'kyllä'. Johtimilla -i ja -kki on muodostettu nimet *Kylli* ja *Kyllikki*. Nimi yleistyi 1900-luvun alkupuolella Johannes Linnankosken romaanin *Laulu tulipuna* naisesta kukasta myötä. Yksi romaanin sankaritarista on kaunis Moision *Kyllikki*. (USNK: 101–102.)

Nimen etymologia vastaa laulun sisältöä, ja tähän viittaavat myös haastateltujen kommentit. Jonkun mieleen nimi tuo runsaat muodot: ”*Kyllikki* on ehkä rehevä ja muodokas” (M27). Toinen taas yhdistää nimen ja kantana olevan *kyllä*-sanon: ”*Kyllikki* taitaa sanoa liian herkästi *Kyllä*, joten nimi kuvaa kantajaansa” (N58). Yhteistä kaikille vastauksille on, että *Kyllikkiä* pidetään kauniina, lauluhetkellä noin 30-vuotiaana naisena. Useimmissa vastauksissa hänen luonnettaan kuvataan levottomaksi, seikkailunhaluiseksi ja rohkeaksi (N19, M21, M27).

Mielenkiintoinen ero tulee esiin miesten ja naisten vastausten välillä. Miehet pitävät *Kyllikkiä* hyvin kauniina ja muodokkaana, koska hän on päässyt esiintymään miestenlehteen. He suhtautuvat miestenlehdessä esiintyneeseen naiseen positiivisesti. Naisetkin pitävät *Kyllikkiä* kauniina, mutta toinen haastatelluista lisää, että ”*Kyllikki* on uhkea blondi, jolla on paljon räikeää meikkiä. Hänen olemuksensa hieman inhottaa minua. Hän on juuri tyypillinen esimerkki poikien suosikista ja ’vaihdettavasta sukasta’, joka haluaa kuuluisuutta, mutta päätyykin miestenlehteen.” (N19.) Molempien naisten vastauksista paistaa negatiivinen asenne miestenlehdessä pyllistellyttä naista kohtaan.

Ulkoisten seikkojen lisäksi *Kyllikki* yhdistetään vastauksissa maaseutuun: ”*Kyllikki* on naiivi maalaistyttö, joka pääsee jonkinlaiseksi julkkikseksi ehkä epämääräisellä maineellaan” (N58). ”*Kyllikki* on pienen kylän tyttö, joka lähtee kaupunkiin paremman elämän toivossa. Nimi viittaa maalaistalon tyttöön, koska nimi on vanha.” (M21.)

Miljoonasateen *Ootko muistanu, Iris?* ja *Sirkusperheen Meeri* tuovat oman lisänsä vuosisadan alkupuolen nimiin. Ensimmäisessä laulussa mies muistelee nuoruudenrakkauttaan.

Ootko muistanu *Iiris* sahajauhot
 ullakon hämärän tuoksun ja kiljupullot
 kun me koulun jälkeen piilouduttiin
 tupakoimaan --
 Me eilen tavattiin --
 sä olit kahden lapsen äiti ja mä
 juovuksissa --
 (Miljoonasade: *Ootko muistanu, Iiris?* 1988)

Iiris on noin 30-vuotias perheen äiti, joka on jättänyt taakseen villin nuoruuden. Tarinan kertoja puolestaan ei ole päässyt elämässään eteenpäin, vaan on alkoholisoitunut ja muistelee kaiholla menneisyyttä. Iiriksen ikä ja nimen almanakkaan hyväksymisvuosi eivät vastaa toisiaan. Tosin nimen suosio sijoittuukin enimmäkseen 1940- ja 1950-luvuille sekä 1980- ja 1990-luvuille (Väestörekisterikeskus 3). Tällöin nimi oli jo vakiintuneempi kuin heti nimipäiväkalenteriin pääsyt aikoihin.

Seuraavan tekstinäytteen *Meeristä* ei kerrota juuri muuta, kuin että hän kuuluu sirkusperheeseen ja on kertojan rakastettu.

Sinut kävelylle kaupunkiin eilen vein
 me juuri suudeltiin kun huomattiin yksin tein
 voi vitsi sun fatsi ja strutsi tulee --
 mä kohta kyllästyn sun
 sirkusperheen meininkiin --
 Rakkain *Meeri*
 mä sua rakastan --
 (Miljoonasade: *Sirkusperheen Meeri* 1998)

Nimen pohjana on *Marian* englantilainen muoto *Mary*. Se saattaa olla Viron tapaan myös meri-sanana synnyttämä. Tähän viittaavat asut *Meri* ja *Merike*. (USNK: 117.) Sirkusperheen Meerillä tuskin on mitään yhteistä meren kanssa, ja tytön olemus jää muutenkin vain arvailujen varaan. Koko laulu tuntuu olevan yhtä leikkimistä sanoilla *fatsi*, *strutsi*, *hitsi*, *mutsi* ja *potsi*.

Ennen 1930-lukua suosiossa olleita miesten nimiä on yksitoista erilaista. Olen koonnut nimet taulukkoon yhdessä ajan kanssa, jolloin nimi on ollut suosittu tai päässyt almanakkaan.

Ennen 1930-lukua suosiossa olleet miesten nimet

Nimi	Aika
Johannes	1880–1910
Eino	1890–1940
Väinö x 2	1890–1929
Toivo	1890–1929

Usko	1908 alm.
Arvi	1908 alm.
Aate	ei ole almanakassa
Einari	1929 alm.
Topi	1929 alm.
Riku	1929 alm.
Anssi	1929 alm.

Aineistossa esiintyy kaksi esimerkkiä *Väinö*-nimestä.

Väinö, Väinö, missä on se Väinö?
 Jo näkyy silmät ja suu, ei voi olla kukaan muu. --
 Alla omenapuun, ei voi olla kukaan muu. Siellä, siellä se *Väinö* on.
 (J. Karjalainen: *Missä se Väinö on?* 1996)

Setä *Väinö* kellarissa laulelee
 ja painaa väärää rahaa.
 Isoäiti ullakon rapussa
 opettelee soittamaan sahaa --
 (Miljoonasade: *Kolmen helmen motelli* 1989)

Laulujen miehet ovat täysin eri aikakausilta. Ensimmäisen esimerkin *Väinö* on pieni poika, kun taas toisen esimerkin *Väinö* on vanha mies. Tämä kuvastaa nimimuotia, joka etenee sykleittäin. Muotiniimet löytyvät useiden vuosikymmenten tai jopa vuosisadan takaa ja näin nimet kiertävät sukupolvelta toiselle.

Väinö on kansallisromanttisen kauden nimiä. Nimi tulee Kalevalan *Väinämöisestä*. (USNK: 181.) Jälkimmäisen esimerkin mies vastaa hyvin ikänsä puolesta 1800- ja 1900-luvun vaihteessa suosittua nimeä. J. Karjalaisen *Väinöä* käsittelen tarkemmin intertekstuaalisten nimien yhteydessä.

Myös *Anssista* selviää vain hyvin vähän laulun perusteella.

-- *Anssi* se torkkui naamari kaljassa,
 paidassa, viltissä, loimessa, taljassa.
 (Juice Leskinen: *Leppävirran kansainvälinen kaatopaikka* 1983)

Anssi on suomalainen puhuttelumuoto *Anselmista* (USNK: 33). Tekstinäytteen mies on noin 30-vuotias, ja hän soittaa rockyhtyeessä. Mies viettää rankkaa keikkaelämää, johon kuuluu runsas alkoholin käyttö. Nimi esiintyy laulussa lähinnä mainintana.

2.1.2. 1930–1960-lukujen nimet

Naisten nimiä, joiden suosio tai almanakkaan pääsy sijoittuu 1930–1960-luvuille, on kymmenen. Olen kerännyt nimet taulukkoon.

1930–1960-lukujen naisten nimet

Nimi	Aika
Leila	1930–1939
Liisa	1930–1949
Leena	1930–1959
Riitta	1940–1964
Anne	1950–1979
Sirpa	1950–1969
Helena x 3	1950–1964
Anneli	1959–1969
Emma	1950 alm.
Helga	1950 alm.

Taulukossa ensimmäisenä olevasta *Leilasta* kerrotaan, että hän seisoo kylmässä ulkona.

-- Sä seisot alla omppupuun
 kuin vankilassa *Leila blue* --
 hei tuu jo sisään *Leila blue*
 syyskylmään iltaan paleltuu --
 (Miljoonasade: *Leila blue* 1994)

Lisäksi kerrotaan hänen ajatuksiaan.

-- jokaisen lapsen täytyisi elääkseen
 päästä kerran sirkukseen
 saada kaksi suudelmaa
 ja kolmeen syliin nukahtaa --
 (Miljoonasade: *Leila blue* 1994)

Leila vaikuttaa laulun perusteella melko onnettomalta. Tähän viittaa laulun nimessäkin oleva sana *blue*, joka käsitetään englannin kielessä yleensä masentuneeksi. Leila on pettynyt maailmaan, sillä hänen mielestään lapsella tulisi olla oikeus onnelliseen elämään. Sitä laulussa ei kerrota, onko Leilan oma lapsuus ollut onneton, mutta sellainen kuva laulusta välittyy. Tekstin perusteella Leila vaikuttaa nuorelta, alle 20-vuotiaalta tytöltä, joka on vasta aikuistumisen kynnyksellä.

Leila on arabialainen ja persialainen nimi, joka merkitsee 'yötä' (USNK: 105). Yö on helppo yhdistää masentuneisuuteen, sillä molempiin liittyy synkkyyttä ja pimeyttä. Tältä osin nimi kuvaa mielestäni masentuneen naisen persoonaa. Toisaalta laulun Leilan ikä ei vastaa aikaa, jolloin nimi on ollut suosittu.

Liisasta kerrotaan laulussa, joka vaikuttaa sijoittuvan 1950–1960-luvulle.

Sunnuntaina
kellot kilpaa kolkaa kirkontorneissa
Perhe lähtee kävelyille --
Pekan lippalakin potkuri ei pyöri --
Liisalla on polvisukat
ja uudet kiiltomuovikengät jalassa --
(Tuomari Nurmio: *Sunnuntaina* 1981)

Laulusta voi aistia menneen ajan, sillä lasten vaatetus, kuten polvisukat ja kiiltomuovikengät, vaikuttaa hieman vanhahtavalta. Myös perheiden yhteiset sunnuntaikävelyt ovat nykyisin melko harvinaisia. Lasten nimet, *Liisa* ja *Pekka*, viittaavat 1930–1950-luvuille, jolloin molemmat nimet olivat suosituimmillaan (Kiviniemi 1982: 205–210). Laulun nimet on valittu hyvin, jos otetaan huomioon aikakausi, jota laulussa kuvataan. Myös *Liisa*-nimen palautuminen *Elisabetiin*, joka tarkoittaa 'Jumala on valani' (USNK: 107), sopii hyvin laulun viittauksiin kirkontorneista ja tätä kautta uskonnollisuudesta.

Leena-nimen suosio sijoittuu Liisan tavoin pääasiassa 1930–1950-luvuille. Tekstinäytteen *Leena* vaikuttaa kuitenkin elävän huomattavasti myöhäisempänä aikana.

Päivää rock'n roll
pikku *Leena* heitti läksyt roskikseen --
äiti oven takaa marmattaa
Leena laittaa laitteet lujempaa
ja unohtaa --
(Miljoonasade: *Sinisen varjon kasvit* 1994)

Leena vaikuttaa nuorelta, murrosikäiseltä tytöltä, joka kiukuttelee äidilleen. Laulusta näkyy myös nykyaikaisuus. Rock'n rollin kuunteleminen luo tätä vaikutelmaa. Toisaalta rokkia kuunneltiin menneinäkin vuosikymmeninä, 1960- ja 1970-luvuilla. Kuitenkin tytön sulkeutuminen omaan huoneeseensa viittaa enemmän 1980- ja 1990-lukuihin, jolloin asuminen tuli väljemmäksi kuin aiempina vuosikymmeninä. Tämän vuoksi useimmilla lapsilla on nykyisin omat huoneet.

Seuraavassa laulussa seikkaileva *Hullu-Riitta* sopii ikänsä puolesta nimen prototyyppiseksi edustajaksi, joka on syntynyt 1940–1950-luvuilla.

-- Näen vanhan poliisin se on täällä vieläkin
 se Hullu-Riittaa etsii tietenk --
 Kun kauan katselen niin tunnen sen
 ketään kauniimpaa mä silloin tiennyt en
 Nyt silmät huivin alta enää tyhjää tuijottaa
 kun hän kumarassa kantaa kassejaan --
 (Yö: *Hohto* 1991)

Riitta on jo parhaat päivänsä nähnyt. Hän vaikuttaa noin 40-vuotiaalta naiselta, jota koptipaikkakunnalleen käymään tullut kertoja muistelee. Kertoja on muuttanut paikkakunnalta pois noin 20-vuotiaana, jolloin Riitta oli vielä nuori ja kaunis. Nainen menetti järkensä, koska pieni poika, nähtävästi hänen oma poikansa, hukkuu lammikkoon vuosia sitten. Uskonnollisena viittauksena laulussa on maininta pyhäkoulusta, jonka jälkeen pieni poika yritti kävellä vetten päällä ja hukkuu. Riitan uskonnollisuudesta ei kerrota.

Helena-nimi kuuluu aineiston suosituimpiin nimiin. Yhteensä nimi esiintyy kolmessa laulussa, joista jokaisessa se kuvaa erilaista ihmistä. Ensimmäinen Helena omistaa baarin ja muuta hänestä ei kerrotakaan: ”me *Helenan* baarissa istuttiin eilen” (Miljoonasade: *Helenan baarissa* 1987).

Toinen Helena on surullinen, jota kertoja yrittää lohduttaa.

Elämän kirjaa, *Helena*
 ei sulkee voi kun huvittaa ja
 aukaista sitten
 kun jostain voimaa saa --
 ei tartte surra, *Helena*
 elämä antaa paitansa --
 siksi on rakkaus
 lohtuna sillä
 ken tänään matkaa huomiseen --
 (Miljoonasade: *Siksi Helena* 1993)

Helena on masentunut ja hänen mielessään liikkuu ehkä jopa itsetuhoisia ajatuksia. Mies vaikuttaa olevan rakastunut naiseen ja yrittää lohduttaa häntä. Hän koettaa saada naisen uskomaan, että maailmassa kaikella on tarkoituksena, ja että asioilla on tapana järjestyä parhain päin. *Helena* merkitsee kreikassa ’loistavaa’. *Helena* oli myös marttyyrileski, joka julistettiin pyhimykseksi. (USNK: 70.) Tiettyä arkipäivän marttyyriutta voi havaita laulun Helenassa, joka tuntuu olevan valmis uhraamaan oman elämänsä pahan maailman takia.

Näissä kahdessa Miljoonasateen laulussa esiintyy molemmissa *Helena*-niminen nainen. Nimen täytyy olla jollakin tapaa merkityksellinen yhtyeen sanoittajalle, Heikki Salolle, sillä tuskin hän olisi muuten valinnut kahteen lauluun samaa nimeä. Nimen valintaa ei voi ainakaan etymologian ja laulun sisällön yhteydellä selittää. Toisaalta nimen suosio sijoittuu 1950–1960-luvuille, ja joillakin sanoittajilla, kuten Salollakin, on tapana

ammentaa laulujensa aiheita ja henkilöitä omilta nuoruusvuosiltaan. Uskon, että nimi on tehnyt Saloon vaikutuksen hänen nuoruudessaan ja siksi se on päätynyt miehen sanoitukseen.

Kolmas *Helena* on venäläinen prostituoitu.

-- Sun on kai pakko yrittää
vaikka väkisin mut tyydyttää --
kun kerran kyseessä on sentään maksava asiakas.
Ei liene vieras kaikkein salaisinkaan mielihalu
illasta iltaan pelkkä rakkauden työkalu --
Helena, ihana, rakkauden työkalu --
Helena, ihana, hampaaton *Helena* --
(Leevi and the Leavings: *Rakkauden työkalu* 1995)

Helenaä kehutaan välillä ihanaksi ja välillä haukutaan hampaattomaksi. Lisäksi häntä nimitetään ”venäläiseksi puudeliksi”. Kertoja arvelee naisen aikovan ostaa asunnon Pietarista, mutta hän muistuttaa, että silloin täytyy luopua ”turkiksista, kultakoruista ja korsetista”. Kaikkien näiden asioiden perusteella voi päätellä, että kertoja ei arvosta naista kovin paljon, vaan halveksuu häntä. Laulun nainen vastaa hyvin suomalaisten tyypillistä kuvaa venäläisistä ilotytöistä.

Laulun nainen vaikuttaa toisaalta nuorelta, mutta kertojan huomautus hampaattomasta Helenasta viittaa vanhaan naiseen tai sitten siihen, että hän on menettänyt hampaansa runsaan päihteitten käytön seurauksena. Nimen valintaan on varmasti ollut yhtenä syynä h-äänne, ja erityisesti kertosaikassa h:n määrä korostuu. *Helena* on myös helppo yhdistää venäläisyyteen, sillä suosittu nimi *Jelena* on nimen venäläinen vastine (USNK: 70).

Saman yhtyeen *Anneli* herättää mielikuvan vanhemmasta naisesta, joka oli miehen nuoruudenrakkaus vuosia sitten. *Anneli* on saksalaisen *Annan* hyväilymuoto, joten se sopii hyvin rakastetun nimeksi (USNK: 32).

Minä halusin tavata *Annelin*,
sillä tiesin sen minua vielä etsivän
eihän elämä paljoa antanut
sateenkaari päättyi nakkikioskille --
Minä lähden Pohjois-Karjalaan
vaihdan farkut verkkarihousuun --
(Leevi and the Leavings: *Pohjois-Karjala* 1986)

Annelista ei kerrota juuri mitään, mutta hän vaikuttaa hyvin tavalliselta naiselta. Laulusta saa myös sen käsityksen, että hän on jäänyt kotiseudulle Pohjois-Karjalaan, kun mies on muuttanut sieltä pois. Nyt mies on lähdössä takaisin kotiseudulleen etsimään mahdollisesti rakastaan.

Viimeisenä ryhmän nimistä on *Emma*. Nimi esiintyy loppusoinnussa.

-- Pannahisen banskujätkä sä veit mun eukkoni jemmaan
Nyt tarttee tyytyä mun varmaan naapurimaamme *Emmaan* --
(Apulanta: *Elli* 1993)

Emmalla viitataan mielestäni ruotsalaiseen naiseen. Tämä topeliaaninen nimi on muinaissaksalainen (USNK: 55). Vaikka naapurimaalla voidaan tarkoittaa Venäjää tai Vi-roakin, tulkitsen Emman kuitenkin ruotsalaiseksi. Syynä tähän on, että alkuperältään muinaissaksalainen nimi viittaa enemmän germaanisiin kieliin, kuten esimerkiksi englanttiin, saksaan ja ruotsiin, kuin slaavilaisiin kieliin.

Miesten nimet, jotka ovat olleet suosittuja tai vastaavasti päässeet almanakkaan 1930–1960-luvuilla, on kolmetoista. Nimet ovat seuraavassa taulukossa.

1930–1960-lukujen miesten nimet

Nimi	Aika
Matti	1880–1959
Eero x 2	1920–1939
Teuvo x 2	1930–1939
Kalevi	1930–1939
Pekka	1930–1964
Rainer	ei ollut vielä vuonna 1988 almanakassa, nykyisin on
Risto	1940–1959
Jukka	1940–1969
Hannu x 4	1949–1964
Juha	1950–1979
Olli	1950 alm.
Lassi	1950 alm.
Arttu	1953 alm.

Ryhmän nimistä *Matti* on säilyttänyt suosionsa kaikkein pisimpään, 1800-luvun loppupuolelta aina 1950-luvun puoleen väliin ja vielä sen jälkeenkin. Aineistossa on yksi laulu, joka kertoo Matista.

Pellolla mökki
mökissä *Matti*
Matissa syöpä --
(CMX: *Matti* 1990)

Näytteessä on sanottu kaikki, mitä Matista kerrotaan. Pellon ja mökin perusteella Matti voisi elää 1900-luvun alkupuolella, agraarikulttuurin aikana.

Eerosta on aineistossa kaksi esimerkkiä.

Yhden *Eeron* talossa
alkaa olla tungosta --
suurin osa vieraista
on jo aika maistissa --
kahdentoista tienoilla
mennään kohti baaria --
naiset saattaa riidellä
ja miehet polttaa pilveä --
(Zen Café: *Miehet ja naiset* 1997)

Nelostie oli ruotsiksi ruuhkainen,
kun me *Eeron* kanssa tultiin liftillä alas --
Jano vaivas, ja jalkoja särki niin,
ja nenät, ne olivat räässä --
(Juice Leskinen: *Edestakaisin (Laihia & Heinäpää)* 1981)

Ensimmäisen tekstinäytteen *Eero* on nuori, iältään noin 20–25-vuotias. Juhlien kerrotaan olevan *Eeron* talossa, mutta laulusta ei selviä, omistaako *Eero* talon. Toisen laulun *Eeron* iästä ei saa selvää käsitystä. Vaikuttaisi kuitenkin siltä, että tämäkin *Eero* on nuori, koska hän liftaa kaverinsa kanssa. Liftaaminen kuuluu yleensä nuoruuden kokeiluihin, ja vanhemmiten matkustetaan omalla autolla tai ainakin julkisilla kulkuvälineillä. Kummankaan *Eeron* ikä ei näin ollen vastaa aikaa, jolloin nimi oli suosituimmillaan.

Eero on vanha muunnos skandinaavisesta nimestä *Eerik*. Nimen merkitys on 'yksin, hallitseva' ja jälkiosa on ruotsin *rik* 'valtakunta' tai muinaissaksan 'hallintoalue'. (USNK: 49–50.) Jälkimmäisen laulun *Eerossa* ei ole mitään piirteitä, jotka yhdistäisivät hänet nimen etymologiaan. Sen sijaan ensimmäisen laulun *Eerossa* voi nähdä yhtäläisyyden nimen merkitykseen. Talo on *Eeron* valtakunta, jota hän hallitsee. Näin laulun antama kuva *Eerosta* vastaa ainakin osittain nimen merkitystä.

Sivusin *Pekkaa* jo aikaisemmin tässä luvussa, kun tarkastelin *Liisa*-nimeä.

-- *Pekan* klubitakissa
on Caravelle-merkki
takin hihat ovat liian lyhyet
Pekan lippalakin potkuri ei pyöri
tuuli taitaa olla tyyntynyt --
(Tuomari Nurmio: *Sunnuntaina* 1981)

Pekka on vanha itäsuomalainen asu, joka palautuu *Petrukseen* (USNK: 132). Kuten jo aiemmin totesin laulun lasten nimet, *Liisa* ja *Pekka*, on hyvin valittu, koska ne viittaavat 1930–1950-luvuille, jolloin molemmat nimet olivat suosituimmillaan (Kiviniemi 1982:

205–210). Laulun tapahtumat taas sijoittuvat noin 1960-luvulle, joten nimet ja aikakausi täsmäävät. Nimet myös sopivat hyvin yhteen, koska ne ovat jokseenkin yhtä yleisiä (Kiviniemi 1982: 226).

Yleensä lauluihin valitut etunimet ovat melko tavallisia ja suosittuja. Joukkoon mahtuu kuitenkin ainakin yksi melko harvinainen etunimi: *Rainer*.

Tempo *Rainer* istuu saunan takana
kasvot on valkoiset kuin lakana
nortinjämä vapisee kädessä
sitä mainostettiin jossain lehdessä
näin *Rainer* opettelee tupakointia – –
ei koviksen mainetta ilman saa – –
(Klamydia: *Tempo Rainer* 1992)

Rainer vaikuttaa nuorelta, ehkä jopa alle 15-vuotiaalta. Tapahtumat sijoittuvat mahdollisesti 1960-luvulle. Joka tapauksessa tapahtuma-aika on ennen vuotta 1978, sillä laulussa kerrotaan tupakkaa mainostettavan lehdessä. Tupakkamainonta kiellettiin vuonna 1978, joten tästä voi päätellä laulun sijoittuvan aikaan ennen sitä. Kotona *Rainer* saa rangais-
tukseksi selkäänsä jäätyään kiinni tupakoinnista. Tästäkin voi päätellä, että laulussa ei eletä tätä päivää, sillä nykyisin lasten ruumiillinen kuritus on kiellettyä, kun taas ennen se oli hyvinkin tavallista.

Rainer on ranskalaisperäinen nimi, jonka pohjana on muinaissaksan *Raganher* (USNK: 138). Laulun *Rainer* on oikeastaan mainoksen uhri, joka haluaa päästä ”koviksen maineeseen”. Tämän saavuttamiseen hän uskoo tupakan polton olevan ainoa keino. *Rainerilla* ei tunnu myöskään olevan omaa tahtoa, vaan hän tyytyy matkimaan kavereitaan, kuten nuorilla usein on tapana tehdä.

Yksi aineiston yleisimmistä miesten nimistä on *Hannu*, joka esiintyy neljässä eri laulussa. Kaksi nimistä kuuluu intertekstuaalisiin nimiin, *Hannu ja Kerttu* -sadun yhteyteen (4.1.3.) Yksi nimistä esiintyy vain huudahduksena Juice Leskisen *Kalevi ja Reiska, Orimattila* -laulussa ja yksi Hannuista on saanut oman laulunsa. Tässä laulussa on erikoista se, että siinä ei lauleta kenestäkään nimeltä, vaikka laulun nimi onkin *Hannu*. Laulussa oikeastaan vain kerrotaan yhden pariskunnan tarinaa, eikä siitä voi tämän vuoksi analysoida henkilöä mitenkään.

Katsoimme kahden tulevaisuuteen.
Jokainen aamu johti aamuun uuteen.
Niitimme vuodet elämän heinää.
Kiiikarein katsoimme sellimme seinää. – –
(Juice Leskinen: *Hannu* 1981)

Viimeisenä 1930–1960-luvuilla suosiossa olleista nimistä on *Lassi*.

Kantakaa *Lassi* jo pois
ei hän tänne saa jäädä nukkumaan --
Lassilla on ollut kovaa
eilen häneltä
meni tyttöystävä --
mutta *Lassi* täytyy herättää
koska pöydällä lepää
suuri, surullinen mies --
(Mamba: *Kantakaa Lassi jo pois* 1985)

Lassi on noin 20-vuotias nuori mies. Tyttöystävä on jättänyt hänet ja *Lassi* on juonut juhlissa suruunsa, niin että lopulta hän on sammunut. Miehestä kerrotaan myös, että hän on suurikokoinen ja lisäksi annetaan ymmärtää, että hän on hyvä mies, kun taas nainen oli kylmä ihminen.

Lassi on *Laurin* hellittelymuoto tai puhutteluasu. *Lassia* pidetään poikamaisena nimenä. (USNK: 104.) Nimi sopii hyvin laulun henkilölle ei vain nuorekkuutensa takia vaan myös siksi, että se kuvastaa hyvin kertojan ja miehen tuttavallista ystävyysuhdetta.

2.1.3. 1960–1980-lukujen nimet

Naisten nimiä, jotka ovat olleet suosittuja 1960–1980-luvuilla, on neljätoista. Olen koonnut nimet seuraavaan taulukkoon.

1960–1980-lukujen naisten nimet

Nimi	Aika
Taina	1960–1964
Tiina	1960–1989
Päivi	1960–1974
Mervi x 3	1960–1964
Virpi	1965–1969
Nina	1965–1974
Pia	1965–1969
Katriina	1965–1979
Kati	1970–1979
Susanna	1970–1979
Kaisa x 3	1975–1981
Hanna	1975–1991
Elina	1975–1989
Karoliina	1975–1991

Etunimi *Taina* on valittu lauluun varmasti loppusoinnun takia. Lisäksi naisen ikä ja aika, johon tapahtumat sijoittuvat, vastaavat toisiaan.

Oi *Taina, Taina*, kerro mulle miksi aina
lauantaina meidän täytyy mennä äitisi luo --
sun kanssasi tahtoisin olla kahden --
mä en ymmärrä sua aina
enkä äitisi kanssa oikeen toimeen tuu --
(Mamba: *Taina, Taina* 1992)

Taina vaikuttaa hyvin päättäväiseltä ja määräilevältä nuorelta naiselta, joka ei kuuntele kertojan ehdotuksia lauantai-illan suhteen. Hän ei ole osannut itsenäistyä ja on riippuvainen äidistään. Tämän vuoksi pariskunta matkustaa joka lauantai *Tainan* äidin luokse, vaikka mies ei haluaisikaan. Mies ei tule toimeen naisen äidin kanssa, koska äiti ei hyväksy miestä, jolla ei ole kunnollista työtä. Tuntuu kuitenkin siltä, että *Tainallakaan* ei ole kunnan työtä, koska siitä ei kerrota mitään.

1960-luvulla suosittu etunimi *Mervi* esiintyy kolmessa laulussa.

-- Tytöt kirkuu ettei ajaa saa lujempaa
pojat lompsaan repii nakulehden valokuvaa
Mervi istuu ja kikattaa
mun kädet kääremeennahkaa tanssittaa --
(Miljoonasade: *Auto* 1987)

-- kukkakauppiaan takahuoneessa
mä ja *Mervi*
ja pojat koko yön
rokkia soitetaan. --
keskelle ruusujen
väsynyt *Mervi* nukahtaa --
(Miljoonasade: *Radio Luxemburg* 1987)

-- Koko nimi on *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla*
hiukset kiharat ja simmutkin kuin mamilla, alakerran *Ramilla* --
Äitiinsä tullut, isän nenä ja suu
tosin tummemmat kutrit nyt jo laineillen olkapäille ulottuu
no, *Mervihän* on aika paljon nuorempi --
(Leevi and the Leavings: *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvanen* 1996)

Kaksi ensimmäistä esimerkkiä on saman yhtyeen tuotantoa ja vielä samalta vuodelta. Laulujen *Mervi* voisikin olla sama henkilö. Hän on nuori, kaunis nainen ja hän soittaa poikien kanssa rokkia tai istuu auton takapenkillä, kun pojat hurjastelevat autollaan. *Mervi* vaikuttaa laulujen perusteella melko alistuneelta naiselta, joka on mukana poikien harrastuksissa, vaikka ei itse osallistukaan niihin kuin passiivisen katsojan roolissa. Näin hänellä on tyypillinen naisen rooli.

Kolmas Mervi on Leevi and the Leavingsin laulussa, jossa ironisoidaan nykyistä nimimuotia. Mervi on Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camillan äiti. Hänestä ei kerrota paljon muuta, kuin että hän on lapsen isää nuorempi. Äiti vaikuttaa kauniilta, vaikka sitä ei laulussa suoraan sanotakaan. Äidin ja isän välinen suhde jää epäselväksi, ja laulussa puhutaankin vain ”alakerran *Ramista*”. Kuulijalle ei kuitenkaan selviä, onko hän lapsen isä vai joku muu henkilö.

Toinen haastatteluaineistoon kuulunut nimi on *Virpi*.

Yks kaks *Virpi* onkin jotain aivan eri mieltä
näyttää aivan erinäköiseltä
ja puhuu eri kieltä --
yks kaks *Virpi* onkin jonkun toisen mukaan mennyt
jättänyt sut yksiöksi, vuokrat maksamatta --
yks kaks *Virpi* onkin ylimielinen ja kylmä
siirtyy arvoasteikossa hiukan parempien seuraan --
(Zen Café: *Virpi* 1999)

Virpin tarina herättää haastatelluissa eniten mielikuvia. Miehet pitävät Virpiä ”melkoisena kodin hengettärenä” (M27) ja ”äkkipikaisena sekä mukavuudenhaluisena” (M21). Nuoremman haastatellun mukaan ”nainen on pettänyt miestään ja lähtenyt toisen miehen matkaan, koska hän kyllästyi laskujen maksamiseen” (M21). Hän ei selvästikään näe laulun miehessä mitään syytä, joka olisi voinut johtaa pariskunnan eroon. Toinen mies myöntää, että ”kertoja oli liian laiska ja siksi Virpi jätti hänet” (M27).

Naisten suhtautuminen laulun tilanteeseen on hieman toisenlainen. He ovat sitä mieltä, että ennen niin rauhallinen ja kiltti nainen on kyllästynyt tilanteeseen, jossa hänen täytyy hoitaa kaikki asiat yksin, ja tämän vuoksi hän jättää miehen. Toinen haastatelluista kertoo: ”Tämä on tyypillinen nykyaikainen tilanne, jossa vaimon tai avovaimon tekemä ero tulee täytenä yllätyksenä miehelle. Noin 30-vuotias Virpi on kasvanut henkisesti, kun taas mies on jäänyt paikoilleen. Kun Virpi ei enää haluakaan olla kiltti, kaiken tekevä ja alistuva ’kotitalouskone’, niin tietenkin miehestä tuntuu, että nainen on kuin eri ihminen.” (N58.) Nuorempi nainen tuntee kuitenkin myötätuntoa myös miestä kohtaan: ”Virpi on seurustellut murrosiästä asti saman miehen kanssa ja tajunnut, että kokemukset ovat jääneet vähiin. Nyt hän uskaltaa alkaa laittaa vastaan asioissa ja lähteä yksitoikkoisesta elämästään. Se on minusta hyvä asia, mutta tunnen myös myötätuntoa miestä kohtaan. Tavallaan Virpin käytös tuntuu inhottavalta.” (N19.)

Ulkonäöltään haastatellut kuvailevat Virpiä tavalliseksi suomalaiseksi naiseksi, jolla on maantienväriset hiukset. Eron jälkeen nainen alkaa kiinnittää enemmän huomiota ulkonäköönsä ja liittyy ”hienojen ihmisten seuraan” (M21). Etunimi *Virpi* tarkoittaa hoikkaa puuta, hentoa pensaanoksaa ja vitsaa (USNK: 180). Yksi haastatelluista

kiinnittää huomiota tähän. ”Lopulta Virpi ei enää olekaan hento ja taipuisa oksa, vaikka hänen nimensä sitä merkitseekin” (N58).

Jälkimmäisenä etunimenä suosittu *Katriina* on muunnos *Katariinasta*. Nimen pohjana on alkuaan kreikan *Aikatherinee*, joka merkitsee ’alati puhdasta’. *Katariina* oli myös marttyyrineitsyt. (USNK: 95–96.)

-- Ahventakki, suomulakki
pukee *Katriinaa* --
Kaunis *Katriina*
oli raskaana
kun se jätkä sanoi että
me tarvitaan
vain rauhaa ja rakkautta --
Kaunis *Katriina*
palaa kostamaan --
(Aknestik: *Katriina* 1991)

Katriina vaikuttaa aluksi lempeältä ja hyväuskoiselta naiselta. Hän tulee raskaaksi, minkä jälkeen mies ilmoittaa, ettei hän halua lasta. Katriina pettyy miehiin ja tuntee itsensä hyväksikäytetyksi. Hän päättää kostaa miehille ja alkaa vietellä erityisesti naimissa olevia miehiä. Nimen merkitys ’alati puhdas’ kuvaa hyvin Katriinaa laulun alussa, kun hän on vielä viaton. Kun ihmisten itsekkyyys paljastuu naiselle, hän muuttuu kylmäksi ja pahaksi ihmiseksi. Näin nainen ikään kuin uhraa itsensä marttyyrin tavoin päästäkseen kostamaan kokemansa vääryyden.

Katriinan lisäksi myös *Kaisa* on muunnos, tarkemmin ottaen puhuttelumuoto, *Katariinasta* (USNK: 94). Aineistossa on kolme laulua, joissa lauletaan Kaisasta. Sielun Veljien *Kaisa ja Ben* -laulun käsittelen vieraskielisten nimien yhteydessä; tosin laulun tapahtumat jäävät kuulijalle hyvin epäselviksi.

Klamyidian armeijasta innostunut natsi-Kaisa ei vastaa ollenkaan Katariina-nimen merkitystä.

Ennen tuoksua kainaloon ja poskes puuterit
nyt pieraisit ja litran kolinaa sä joit
Minihameen suloisen sä heitit nurkkaan tuhahtaan
partaterän lainasit kutris leikaten --
Nyt *Kaisa* on, nyt *Kaisa* on
natsi hurja armoton --
(Klamydia: *Kaisa* 1997)

Laulu on tehty pian naisten armeijaan pääsyn jälkeen ja siinä näkyy miesten pelko siitä, että naiset menettävät armeijassa naisellisuutensa. Kaisa on muuttunut armeijainnostuksensa jälkeen hyvin maskuliiniseksi ja hävittänyt kaikki naiselliset piirteensä. Myös vaatetus on kokenut muutoksen ja harrastukset aina saven muovailusta ja antiikin ke-

räilystä Avotakan lukemiseen ja kangaspuilla kutomiseen ovat väistyneet pommien rakentelun tieltä.

Täysin Klamydian Kaisan vastakohta löytyy Zen Cafélta.

Rikkoisit itsesi mieluummin kun
rikkoisit toisen, mä niin otaksun.
Ottaisit niskoilles syytöksetkin,
ottaisit turhat nöyryytyksetkin.
Kaisa ei ymmärrä --
Äitisi turpaan, niin ansaitset myös
samalla mitalla se on sun työs. --
(Zen Café: *Kaisa pieni* 1998)

Kaisa on kunnan marttyyri. Hän on valmis uhraamaan itsensä ja asettumaan syntipukiksi toisten puolesta. Hän hyväksyy miehensä väkivaltaisen käytöksen, sillä hän on mielestään ansainnut sen, niin kuin hänen äitinsäkin oli. Kaisa on siinä mielessä sisukas nainen, että hän kestää nöyryytystä vuosikausia.

Susanna tuo mieleen iloisen ja villin nuoren tytön.

Perjantai ja puntti lepattaa.
Lauantaina housut narikkaan. --
Susanna, keinu ja pyöri vaan.
Jos vielä vähän peliin pistät mieltä avaraa
niin mä sekoon, kun sä sheikkaat sinun tavaraa.
Näytä mitä osaat hani,
niin mäkin panen parastani. --
(Tehosekoitin: *Susanna* 1998)

Laulussa vihjaillaan, että perjantaina tanssitaan, mutta lauantain puolelle päästyä housut joutuvat narikkaan eli pois jalasta. Illan aikana tyttö villitsee pojan tanssillaan, ja tämäkin vihjaa nuorten tulevasta yhteisestä yöstä, mikä tuntuu olevan pojan illan ainoa tavoite.

Viimeisenä 1960–1980-luvun naisten nimistä on *Hanna*.

Hanna on keittiönsä valtiatar
hän on Glorian kannessa
siellä hän kertoo meille seksielämästään
ja lapsistaan ja menestyksestään töissä
Hän juo joka aamu maitokahvin
ja tuttaviaan paheksuu --
(Maija Vilkkumaa: *Arsyttävä tapa* 1999)

Nainen muistuttaa naistenlehtien julkisuuden henkilöitä, jotka kertovat kaiken itsestään lehtien palstoilla. Hanna on hyvin ylpeä itsestään ja saavutuksistaan. Lisäksi hän arvostaa itsekuria ja järjestelmällisyyttä, eikä voi ymmärtää ihmisiä, joilta nämä piirteet

puuttuvat. Hän on pinnallinen ihminen, jolle on tärkeää olla hyvännäköinen ja muodikas.

Miesten nimiä 1960–1980-luvuilla on yhdeksän. Nimet ovat seuraavassa taulukossa.

1960–1980-lukujen miesten nimet

Nimi	Aika
Timo	1950–1970
Harri x 4	1960–1969
Pasi x 2	1960–1974
Marko	1965–1979
Tommi	1965–1974
Tero	1970–1979
Sami	1970–1991
Tatu	1964 alm.
Rami	1973 alm.

Harri on aineiston yleisin miesten nimi yhdessä *Hannun* kanssa, joita molempia esiintyy neljässä laulussa. Klamydian *Harri* ei kerro ihmisestä vaan siasta.

Sen emakon nimi oli *Harri*-possu
varmasti kylän lihavin sika
viisaskin oli, se myönnettiin
jos ei ruokaa heti kuulunut, se muut possut mukiloi tainnoksiin --
Harri nosti kauhian äläkän
jos ei navetan levarista kuulunut sen suosikkia Sabrinaa --
(Klamydia: *Harri*-possu 1991)

Laulu kertoo viisaasta ja itsepäisestä siasta. Hämäävää tekstissä on, että *Harri*-possua kutsutaan emakoksi. Naissialle on siis annettu miehen nimi.

Miljoonasateen *Harri* matkustaa minäkertojan kanssa Tallinnaan.

Korvauksia tuhlaamaan
Suomenlahden taa
mä ja *Harri* lähdettiin --
vierelläni lepäsi
pääsky Eestinmaan
Harri rähisi ja nauroi päin --
Mä aion bändin perustaa
Harri keikat myydä saa --
(Miljoonasade: *Ikäväni Tallinnaan* 1993)

Harri ja kertoja ovat työttömiä, noin 30-vuotiaita hieman alkoholisoituneita miehiä. Miehet ovat lähteneet Viroon viettämään viikonloppua, koska siellä heidän rahansa riittävät kauemmin. Matkalla kertoja löytää naisen, johon hän rakastuu. Harri nauraa kertojan naiselle, koska hän joko haluaa pilata toisen onnen tunteen tai sitten hän ei pidä naista tarpeeksi viehättävänä ja hyvänä kaverilleen. Harrista annetaan hieman yksinkertainen kuva, koska hän ei ymmärrä, että joku voi rakastua virolaiseen naiseen. Ehkä Harrilla on käsitys, että kaikki virolaisnaiset ovat prostituoituja. Kaksi muuta Harri-esimerkkiä käsittelen ironisesti käytettyjen nimien yhteydessä.

Vuosina 1950–1970 suosittu *Timo* on vain mainintana Juice Leskisen laulussa, joka kertoo rockyhtyeen keikkamatkasta.

-- *Teuvo* haisi kossulle ja *Ana* viskille --
Timo syötti nakit vahtifirman piskille --
 (Juice Leskinen: *Leppävirran kansainvälinen kaatopaikka* 1983)

Viimeisenä tämän aikakauden nimistä käsittelen *Teron*. Nimi on itäsuomalainen, ja karjalaisalueella se on muodostunut ortodoksimarttyyrin *Terentioksen* nimestä (USNK: 164).

-- *Tero* luuli, ettei
 sitä kukaan nää
 kun se koiran tappoi
 ja sitä selässään
 lähti viemään metsään
 yhä syvempään
 nyt se koira haukkuu
 ja sitä metsästä --
 (Zen Café: *Ua ua* 1999)

Tero tappaa koiran, mutta syytä tälle järjettömyydelle ei kerrota. Laulusta tulee mieleen maalla asuva mies, joka kyllästyy koiran haukkumiseen ja ampuu sen. Toisaalta koira voi olla myös vanha, ja mies päättää lopettaa sen itse, koska ei halua maksaa kallista korvausta eläinlääkärille.

2.1.4. 1980–1990-lukujen nimet

Aivan viimeaikoina suosittuja nimiä lauluissa on vähiten. Naisten nimiä 1980–1990-luvuilta löytyy vain viisi. Olen koonnut nimet seuraavaan taulukkoon.

1980–1990-lukujen naisten nimet

Nimi	Aika
Laura x 4	1980–1991
Henna	1985–1991
Jenna x 2	1985–1991
Ellinoora	ei ole almanakassa
Elisa	1985–1991

Laura on kolmas haastattelussa mukanaolleista nimistä. Se on myös aineiston yleisin naisennimi, sillä kyseinen nimi esiintyy jopa neljässä laulussa.

Laura – silloin oli sydäntalvi
Laura – keulakuva laivassani
 taivas hymykuopissasi, napas ympärillä pyöri maa. --
Laura – tehtiin lumienkeleitä
Laura – puistossa sun oven eessä
 hengitit mu sydämeeni, vaikka paljon sanomatta jäi. --
 (Tehosekoitin: *Laura* 1999)

Laura osoittautui vaikeaksi lauluksi, koska siinä annetaan kuulijalle hyvin vähän tietoa. Tarkimmat mielikuvat Laurasta ovat nuorimmalla haastatellulla. ”Laura on vähän yli kaksikymppinen, hippimäinen nainen. Hänellä on pitkät punaiset hiukset ja meikkiä hän ei käytä juuri ollenkaan. Laura on luonteeltaan levoton ja kova käyttämään päihteitä. Hän elää hyvin rauhatonta elämää, jossa millään ei ole mitään väliä, ja hänen elämänsä jääkin mielestäni lyhyeksi. Pelkästä Laura-nimestä minulle tulee mieleen pieni kiltti tyttö, joka on vielä äidin helmoissa eikä ymmärrä mitään maailman menosta.” (N19.) Lauraa kuvaillaan myös ”somaksi, alle 20-vuotiaaksi tytöksi, joka on itsekeskeinen kuten useimmat tämänikäiset ovat” (N58). Lisäksi tyttöä pidetään hymykuoppien perusteella iloisena (M21).

Nimi *Laura* tulee latinan sanasta *laurus*, joka tarkoittaa ’laakeripuuta’ tai kuvaanollisesti ’laakeriseppelettä’. Maailmankirjallisuuden kuuluisin Laura lienee Petrarcan rakastettu, jolle hän kirjoitti sonettinsa. Kirjailija käänsi nimen kreikan *Daphnesta*. (USNK: 104.) Petrarcan Lauraa muistelee myös yksi haastatelluista: ”Laulun mies haikailee nuoruuden rakkauden perään. Tämä rakkaus on kuin haavekuva, Laura tuskin vastaisi miehen unelmia, jos he nyt kohtaisivat. Laura on saavuttamaton ja ikuinen unelma kuten hän oli Petrarcallekin.” (N58.)

Kolme muuta Laurasta kertovaa tekstiä käsittelem ironisesti käytettyjen nimien yhteydessä (*Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvanen*) ja sukunimien yhteydessä (*Laura Häkkinen* ja *Laura Virtanen*).

Jennasta on aineistossa kaksi esimerkkiä. Toinen sisältyy *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvaseen* ja sen käsittelem myöhemmin. Toinen Jenna on Apulanan *Jos tahdot niin* -kappaleessa, mutta tytöstä ei selviä muuta, kuin että hän on nuori ja laulun kertojan rakastettu. Laulussa kertoja kertoo tytölle illan suunnitelmistaan ja pyytää, että tyttö tulisi hänen luokseen.

Kutsun sut
Minun luokseni
Unohdetaan muut
Täksi illaksi
Tehdään vaikka teetä
Syödään pullapitkosta --
Jenna venaa --
(Apulanta: *Jos tahdot niin* 1996)

Viimeisenä aikakauden nimenä on *Elisa*, jonka kohtalo on aika surullinen.

Hänellä on arvet laihoissa ranteissaan ja tatuoitu olkapää. --
Hän kertoo tarinoita itsemurhasta inestiin,
Tukholmasta, viinasta ja kamasta,
miehistä ja rahasta ja kaikesta paskasta --
Elisa, tyttö etelänkaipuu silmissään.
Elisa, syntyi alle tähtien pohjoisten. --
(Sir Elwoodin Hiljaiset Värit: *Elisa* 1995)

Elisan onneton kohtalo juontaa juurensa jo lapsuudesta, jolloin hänen isänsä käytti häntä seksuaalisesti hyväkseen. Tyttö alkoi käyttää alkoholia ja huumeita ja hankkia rahaa prostituutiolla. Kun päihteet eivät vieneet tuskaa pois, tyttö yritti itsemurhaa viiltämällä ranteensa auki. Tämän jälkeen hän sekosi ja päätyi sairaalaan. Tästä kaikesta huolimatta *Elisa* vaikuttaa pohjimmiltaan hyvin kiltiltä ja alistuvalta tytöltä.

Elisa on yksi *Elisabetin* suomalaisista muodoista. Nimi tarkoittaa hepreassa 'Jumala on valani'. (USNK: 52–53.) Laulun tyttö ei ole mitenkään uskonnollinen, mutta hänen kotipaikkaansa kuvataan paikaksi, missä ”pelko silmissään kansa Herran sanaa kuuntelee”. Tämän kuvauksen perusteella tulee mieleen, että *Elisa* on kotoisin jostain Pohjanmaalta, jossa on enemmän uskovaisia, ainakin lestadiolaisia, kuin muualla Suomessa. Hän on perheen musta lammas ja yksinäinen, koska on tuottanut perheelleen vain häpeää. Tarinasta jää kuitenkin sellainen kuva, että *Elisa* selviää ja jatkaa elämäänsä jossain kaukana kotipaikkakunnaltaan.

Miesten nimiä aikakaudelta löytyy vielä vähemmän kuin naisten nimiä. Nämä kolme nimeä ovat seuraavassa taulukossa.

1980–1990-lukujen miesten nimet

Nimi	Aika
Ville x 2	1975–1991
Tuomas	1980–1991
Aleksi	1990–1991

Ville esiintyy kahdessa kappaleessa. Ensimmäisessä laulussa nimi on mukana lähinnä loppusoinnun takia.

Sinä päivänä mä ja *Ville*
 käveltiin kaupungille
 satamassa jonkun veneeseen murtauduttiin --
 Ja me valvottiin
 ja me juteltiin --
 ja sitten suudeltiin --
 (Maija Vilkkumaa: *Salaa* 1999)

Laulu kertoo nuoren rakastuneen parin yhdestä päivästä ja yöstä, jonka aikana he ehtivät tehdä rakkauden huumassa murron.

Toisen laulun *Ville* on työtön.

-- Thank you isänmaa
 sanoi *Ville* kun se pantiin kortistoon
 se rantautui
 nyt se sanoo että naurattaa
 että joku vielä viitsii nokittaa
 ja unohtaa
 se varjoon kasvaa --
 (Miljoonasade: *Sinisen varjon kasvit* 1994)

*Ville*ä harmittaa työttömäksi jääminen. Hän lausuu ironisesti ”Thank you isänmaa”, sillä hän on pettynyt isänmaahansa. Mies vaikuttaa nuorelta, jolla ei ole kovin korkeaa koulutusta. Hän tuntuu luovuttavan helposti, ja seurauksena nuoren miehen työttömyydestä on syrjäytyminen.

Nimi *Tuomas* on suomennettu aramealaisesta *Thomasta*. Alkuperäinen nimi tarkoittaa ’kaksosta’. *Tuomas* oli Jeesuksen 12 apostolista se epäilevä opetuslapsi. (USNK: 168.) Zen Cafén *Tuomas* on huumeiden orja.

-- tuumi *Tuomas*, ett aurinkoa
 on tänään turha tavoitella
 on käynyt taivas raskaammaksi --
 mä vien sut pois täältä
 jos sä kerrot vain nimesi
 hyvää päivää, mä olen
 Herra Heroiini --
 (Zen Café: *Herra Heroiini* 1997)

Tuomaksen elämä on synkkää. Hän ei jaksakaan keskittyä enää mihinkään muuhun kuin heroiniin. Hän vaikuttaa yksinäiseltä nuorelta, joka asuu suuressa kaupungissa. Turvan ja lohduttajan hän löytää huumeista. Tavallaan laulun Tuomakseen sisältyy 'kaksosen' merkitys, sillä hän elää kaksoiselämää. Välillä mies on selvänä ja välillä taas huumeiden vaikutuksen alaisena. Näiden tilojen välillä hän tasapainottelee.

Viimeinen tässä käsiteltävistä nimistä on *Aleksi*, yksi 1980–1990-lukujen suosituimmista pojan nimistä.

Sotkamon suunnassa, illalla
 potkutteli kerkalla *Aleksi*
 tien päästä näkyy valoa --
 kauhuissaan ympärilleen katselee --
 (Klamydia: *Aleksi* 1992)

Aleksi pelästyy pimeässä valoa, joka lähestyy häntä. Potkukerkalla liikkeellä oleva mies luulee valoa ensin tielanaksi, mutta lopulta se paljastuu pyöriäiseksi *Elsaksi*, ja *Aleksi* huomaa pelkonsa olleen turhan. Molemmat laulun henkilöt vaikuttavat maalaisilta ja tulkintaa tähän suuntaan ohjaa myös tapahtumien sijoittuminen Sotkamoon. *Aleksi* ja *Elsa* jäävät persoonattomiksi ja varsinkin heidän iästään on vaikea tehdä mitään päätelmiä. Toisaalta henkilöt vaikuttavat vanhoilta ihmisiltä, mutta toisaalta tuntuisi omituiselta, että vanha mies pelkäisi pimeässä näkyvää valoa.

2.1.5. Huomioita etunimistä ja persoonallisuuksista

Aineiston yleisimmät etunimet ovat *Harri*, *Hannu* ja *Laura*, jotka kaikki esiintyvät neljässä laulussa. Kolmessa laulussa tapaa *Helenan*, *Mervin* ja *Kaisan*. Kahteen lauluun ovat päässeet mukaan *Maria*, *Elli*, *Väinö*, *Eero*, *Teuvo*, *Pasi*, *Jenna* ja *Ville*. Loput nimet esiintyvät vain yhdessä laulussa.

Eniten 1980- ja 1990-lukujen rocklyriikoissa käytetään 1930–1960-lukujen ja 1960–1980-lukujen nimiä, joita molempia on yhteensä 23. Syynä tähän on varmasti se, että monet sanoittajat näyttävät suosivan nimiä, jotka ovat olleet suosittuja heidän omassa nuoruudessaan, lähinnä 1960-luvulla. Vaihtoehtoisesti suositaan laulun tekohet-

kellä muodissa olleita nimiä. Tästä johtuen laulujen nimet ja henkilöiden iät eivät vastaa yleensä toisiaan. Monella rocktekstin henkilöllä onkin nimi, joka viittaa joko vanhempaan tai nuorempaan henkilöön, kuin mistä laulussa on kyse. Muotanimien suhteen sanoittajat ovatkin ikään kuin aikaansa edellä, sillä usein muotিনি annetaan laulussa nuorelle, noin 20-vuotiaalle henkilölle. Jos kuitenkin ajatellaan loogisesti niin silloin, kun tämä fiktiivinen nuori on syntynyt, nimi ei ole ollut muodissa.

Jos vertaa nimien etymologioita laulutekstien sisältöihin, huomaa, että harva sanoittaja on valinnut nimeä sen merkityksen perusteella. Joistakin nimistä voi löytää nimen merkitykseen viittaavia ominaisuuksia, mutta tämä on hyvin harvinaista ja luultavasti täysin sattumanvaraista. Nimien äänteet sen sijaan vaikuttavat nimen valintaan ja mahdollisesti myös nimistä syntyviin mielikuviin.

Kun tarkastelee haastateltujen mielikuvia laulujen henkilöistä, nousee vastauksista esiin hyvin samanlaisia mielikuvia ja käsityksiä. Uskonkin, että ihmisten mielikuviin tietynnimisistä henkilöistä vaikuttavat henkilökohtaisten tuttujen lisäksi julkisuudenhenkilöt, joilla on sama nimi. Myös ympäristö, jossa nimen on tavannut, voi vaikuttaa mielikuviin nimistä. Esimerkiksi jos on tavannut *Kyllikin* maalaisympäristössä, pitää helposti samannimisistä ihmisiä maalaisina huolimatta siitä, mitä heistä kerrotaan laulussa.

Tuttujen ja tuntemattomien nimenkantajien lisäksi mielikuvissa näkyy vahvasti haastateltujen elämäkokemus tai sen puute. Verrattuna nuorempiin vastaajiin vanhemmat vastaajat suhtautuivat huomattavasti avarakatseisemmin laulujen sisältöihin ja henkilöiden välisiin suhteisiin. He osasivat myös tulkita asioita monelta eri kannalta eivätkä tyytyneet välttämättä yhteen ainoaan tulkintaan. Uskon, että mielikuvien muodostamisessa onkin vahvasti mukana henkilön oma elämä ja laulun tapahtumia peilataan ikään kuin omien kokemusten kautta.

3. ETUNIMIEN MUITA KÄYTTÖTAPOJA

3.1. Ironisesti käytetyt nimet

Muutamissa nimissä voi havaita selvää ironiaa. Nimiin kätkeytyvä ironia perustuu lähinnä omiin havaintoihini.

– – Ristiäisvieraat vielä hämmästy,
kun nimeksi lapselle ei kelvannut sittenkään se pikku Myy
siitä tulikin *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Jurvanen*
lienee useampi etunimi turva sen, pienen ihmisen
koko nimi on *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla* – –
(Leevi and the Leavings: *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvanen* 1996)

Laulussa irvailtaan nykyiselle nimimuodille. Lauluun on suurellisesti valittu viisi etunimeä, vaikka Suomen etunimilain mukaan on mahdollista antaa lapselle enintään kolme etunimeä (USNK: 17). Tällä on mielestäni haluttu korostaa sitä, kuinka nykyisin annetaan lapsille yhä enemmän kolme etunimeä. Useampinimisyys on lisääntynyt koko ajan ja yksinimisyys alkaa olla melko harvinaista. Mitä useampi nimi lapselle annetaan, sitä enemmän vanhemmilla on valinnanvapautta nimen valinnassa (Kiviniemi 1993: 15–16).

Laulussa on lisäksi haluttu ironisoida nimien huoletonta yhdistelyä. Monet vanhemmat haluavat antaa lapsilleen mahdollisimman hienon nimen huolimatta siitä, sopivatko valitut nimet yhteen. Usein näkee yhdisteltävän täysin sopimattomasti vierasasuisia ja suomalaisia nimiä keskenään, puhumattakaan niistä tapauksista, joissa toinen toistaan erikoisemmat vierasasuiset nimet on yhdistetty supisuomalaiseen sukunimeen kuten tässäkin tapauksessa.

Esimerkissä on valittu kahdeksi ensimmäiseksi nimeksi tälläkin hetkellä tyttöjen suosituimpien nimien listalla keskenään kilpailevat nimet *Laura* ja *Jenna* (Väestörekisterikeskus 1). *Alexandra* taas on suosittu nimi ruotsinkielisten nimien puolella (Väestörekisterikeskus 1). *Ellinoora* ei ole sellaisenaan suosittujen nimien listalla, vaikka *Noora* listalta löytyykin. Myöskään vieraskielinen *Camilla* ei ole tämän hetken suosikinimiä. Kuitenkin nimi on kokonaisuutena melko muodikas.

Ironiaa löytyy myös Leevi and the Leavingsin sekä Juice Leskisen *Teuvosta*, joka on molemmissa lauluissa melko yksinkertainen. Ironiasta huolimatta Teuvoa ei ole mielestäni käytetty yleisnimenä, kuten usein tapahtuu, kun puhutaan vaikkapa *uunosta*. Leevi and the Leavingsin laulu kuului haastatteluaineistoon.

Kotikaupungin katu oli hiekkainen tie
 siinä Anglia katolleen kääntyi
 vielä vinossa liikennemerkkikin lie
 joka ohjausvirheestä vääntyi
 Etupenkiltä lasin läpi lennettyäni
 olin pyörinyt piennarta pitkin
 ojan pohjalla hampaita sylkiessäni
 minä oksensin verta ja itkin
 Rallikuskiksi pääsystä toiveita elätän
 turha on äitien sankaripoikia neuvoa – –
 Pikatiellä mä rekkaa päin törmätessäni
 kai törmäsin viimeisen kerran
Teuvo
 ota meidät kyytiin – –
 (Leevi and the Leavings: *Teuvo, maanteiden kuningas* 1988)

Teuvo elättelee toiveita ralliautoilijan urasta. Hän harjoittelee ahkerasti pikkukaupungin sorateilla välittämättä siitä, että poliisi ottaa häneltä pois ajokortin ja rekisterikilvet tai että hän päätyy usein ojan pohjalle. Teuvosta annetaan kuva, että hän on yksinkertainen eikä ajattele ralliharjoitustensa seuraamuksia. Lopulta hän ajaa autolla päin rekkaa ja saa ikään kuin arvoisensa lopun, koska on tietoisesti ottanut riskin ja hurjastellut autollaan.

Haastateltavien mielipiteet jakautuvat Teuvon suhteen kahtia. Vanhimmat haastateltavat (M27, N58) näyttäisivät huomanneen nimeen sisältyvän ironian, kun taas nuorimmat (N19, M21) eivät ainakaan mainitse mitään siihen viittaavaa. Ironiaan viittaavat mielestäni seuraavat lausahdukset: ”Mies on varsinainen Teuvo, ei paljon järkeä päässä!” (N58) ja ”jälkeenjäänyt kaveri” (M27).

Kaikki haastatelluista ovat yhtä mieltä Teuvon iästä ja luonteesta: ”Teuvo on noin kaksikymppinen mies 70-luvulla täynnä itsetuntoa ja -uhoa. Hänen on aina näytettävä toisille, milläs muulla kuin vauhdilla, että hän on jotain.” (N58.) ”Teuvo on parikymppinen, tyyppillinen maalaispoika, joka haluaa uhmata. Hänellä on näyttämisen halua, kuten monilla pojilla on. Lisäksi hänellä on rohkeutta ehkä liikaakin. Ei ole väliä, vaikka auto on romuna, sillä ajamaan täytyy päästä.” (N19.) ”Teuvo on rohkea ja hurjapäinen. Nimi viittaa pikkukaupungin poikaan, koska se ei ole nykyaikainen vaan vanha nimi.” (M21.)

Sukupuolierot näkyvät suhtautumisessa Teuvon ralliharrastukseen. Naiset tuomitsevat miehen harrastuksen tai eivät ainakaan ymmärrä sitä. ”Olen aina ihmetellyt, mikä autolla näyttämässä on niin kummallista, ja en ymmärrä Teuvoakaan; en ymmärrä hengellä uhmaamista” (N19). ”Teuvon on aina näytettävä, että on jotakin, mutta kukapa kaksikymppinen mies äidin neuvoja kuuntelisi. Elämän ainoa tarve on päästä ajamaan. Ei ole paljon järkeä päässä.” (N58.)

Miesten suhtautuminen Teuvon harrastukseen näyttäisi olevan suhteessa haastatellun ikään. ”Suomalaiset ovat rallihullua kansaa ja jokaisesta pojasta, joka asuu kaupungissa, jossa on hiekkateitä, täytyisi tulla uusi Tommi Mäkinen tai Marcus Grönholm. Teuvon ralliharrastus päättyy kuitenkin ikävään onnettomuuteen, jossa hän menettää henkensä.” (M21.) Nuoren miehen vastauksessa huomio kiinnittyy siihen, että hän ei mitenkään arvostele Teuvon hurjastelun järkevyyttä tai seurauksia. Se tuntuu saavan nuoren miehen täyden hyväksynnän, sillä jotenkinhan mahdollisten tulevien ralliautoilijoiden täytyy harjoitella. Teuvon viimeistä törmäystäkin mies kuvailee vain ”ikäväksi onnettomuudeksi”, eikä kiinnitä siihen sen suurempaa huomiota. Haastatelluista miehistä vanhempi toteaa Teuvon hurjasteluista vain sen, että ”Miehellä on mennyt todellisuus ja mielikuvitus sekaisin” (M27). Muuten haastateltu ei mainitse hurjastelusta mi-

tään. Vastauksista voi nähdä sen valitettavan tosiasian, että nuoret miehet ovat kovempia hurjastelemaan ja pitävät tällaista ralliharjoittelua jossain määrin jopa sallittuna. Vanhemmiten miestenkin mielipiteet muuttuvat asiassa kuitenkin kielteisempään suuntaan.

Toisen esimerkin *Teuvo* on myös hieman yksinkertainen.

Teuvon lompsa Kuopioon jäi Esson tiskille --
Teuvon takin hihat jäivät bussin hyllylle --
 Liekö *Teuvo* hajamieli vaiko vajaa niin:
 hän on ainut joka autoansa ajaa niin;
 Kemiin se hukkuu – ei löydy Kemistä!
 On siinä toisilla ihmettelemistä.
Teuvon kassi taas – sen *Teuvo* hukkas Kajaaniin --
 (Juice Leskinen: *Leppävirran kansainvälinen kaatopaikka* 1983)

Juicen *Teuvo* on hajamielinen mies, joka unohtelee tavaroitaan ympäri Suomea. Hän on täysin harmiton muille ihmisille, toisin kuin Leevi and the Leavingsin *Teuvo*. Tekstissä esitetään retorinen kysymys, jossa pohditaan sitä, onko *Teuvo* todella vain hajamielinen vai yksinkertainen. Koko laulun perusteella päädyn jälkimmäiseen vaihtoehtoon, niin järjettömältä *Teuvon* toiminta vaikuttaa.

Jos *Teuvoon* kätkeytyy ironiaa, niin myös *Harrissa* voi aistia samanlaisen sävyn.

Alkuillasta puoli kuudelta
 koputan ikkunasi karmeja
 punaraitaiset verhot vetäiset
 auki niin että minä säikähdän
 Sitten käskette, tule sisälle
 älä seiso siinä niin kuin typerys --
Harri on tehnyt itsestään pellen
Harri on tööt-tööt-tööt...
 Minä tajuan, en ole apina --
 (Zen Café: *Harri* 1999)

Harri on tekstin mukaan pelle ja typerys. Kaikki saa alkunsa, kun *Harri* koputtaa ikkunaan ja säikähtää ikkunaverhojen nopeaa avaamista. Säikähdyksestä riittää kavereille naurua koko illaksi ja *Harria* pidetään tyhmänä. Tämän vuoksi laulun henkilöt vaikuttavat hyvin nuorilta.

Toinen *Harri* löytyy Klamydia-yhtyeeltä. Tässäkin tapauksessa nimeen sisältyy ironiaa.

Minä olen *Harri* ja huudan käytävällä.
 Tupiin parijonoon järjesty ja rinta ketulleen pyöritä.
 Ennen olin alikessu, nyt kersantti, kun patterin päällikkö minut ylensi --
 Ärrän kierrän ympäri orren.

Perkele! Olenhan Harri.
 Kerran kun matkustin mä VR:llä, ihmeen pojan kohtasin,
 se löi mua nyrkillä.
 Siitä sitten Riihimäen sairaalaan mä pyörin, laittoi sairaanhoitaja huuleeni nyörin.
 (Klamydia: *Harri* 1991)

Harri työskentelee armeijassa ja siihen laulun ironiakkin perustuu. Hänet on kuvattu yksinkertaiseksi mieheksi, joka saa tyydytystä huutamisesta ja käskemisestä ja joka ei voi ymmärtää, miten joku voi lyödä häntä. Tavallisten nuorten miesten keskuudessa armeijan kouluttajat eivät ole kovin suosittuja, koska heitä pidetään ihmisinä, jotka nauttivat toisten komentamisesta. Laulun Harriin onkin sisällytetty kaikki ne piirteet, jotka yleensä ärsyttävät miehiä armeijassa.

Ironiaan ja monimerkityksisiin nimiin perustuu myös Juice Leskisen laulu *Rakkaus ja minä*. Laulun perustana on usko, toivo ja rakkaus -kolmijako.

Usko häipyi kävelyllä, nousi junaan lähtevään.
Toivo kiskoi takin ylle, nyt jo nauhoo kenkiään --
Usko lähti. Sulki uksen. Vielä nyrkkiänsä pui --
Toivo turhautui ja lähti levitellen käsiään. --
 Kuin vanhat narkkarit
 toisemme piikiteltävinä.
 Kylmässä kylppärissä
 rakkaus ja minä. --
 (Juice Leskinen: *Rakkaus ja minä* 1990)

Sanoittaja on voinut käyttää laulun nimiä yleisnimen asemessa. *Usko* ja *Toivo* on kuitenkin personoitu ja ne ovat saaneet inhimillisiä piirteitä. Lisäksi nimet on kirjoitettu isolla alkukirjaimella; tosin ne esiintyvät aina säkeen alussa, mikä saattaa olla syynä alkukirjaimiin. Tästä huolimatta tulkitsen ne henkilönnimiksi. Molemmat nimet ovat alkavan suomalaisuuskauden nimiä ja ne muodostavat yhdessä *Lempi*-nimen kanssa *Usko, Toivo, Lempi* -nimisikermän (USNK: 165 ja 173).

Otan tähän rinnalle toisen Juicen laulun, johon myös on valittu monimerkityksinen nimi.

-- Tuntuu, että nimi miestä pahentaa --
 Pettäi *Aate* unelmiin.
 Pettäi moncen toveriin.
 Prahat loppui vuonna '68
 Tshekkkitili miinuksella. --
 Auttanut ei *Molotov*.
Aate DDR:päitä latelee. --
Aate viinajonossaan
 laulaa unisonossaan:
 ”Meidät pettänyt on EECCP!
 Kaipaamaan maatuskani helmaan
 viisivuotissuunnitelmaan!” --
 (Juice Leskinen: *Iso gee* 1990)

Laulussa viitataan Neuvostoliiton ajan loppuvuosiin, kun Gorbatshovista tuli presidentti ja sen myötä maassa alettiin pyrkiä pois kommunismista. Tekstissä vilahtelee myös muita kommunismin ajan kulmakiviä kuten Tshekkoslovakian miehitys ja Itä-Saksa. *Aate*-nimellä sanoittaja haluaa korostaa laulunsa kommunismiaihetta.

Laulussa arvellaan, että nimi miestä pahentaa, vaikka vanhan sanonnan mukaan sen pitäisi olla juuri toisinpäin. Ei nimi miestä pahenna, jos ei mies nimeä, lohduttaa vanha kansanviisaus, mutta on todistettu, että aina se ei pidä paikkaansa. Ihminen, jolla on merkityksellinen nimi, muokkautuu vuosien mittaan nimensä kaltaiseksi, koska hän samaistuu nimensä tarkoitukseen (Kiviniemi 1982: 20).

Aate ei ole virallinen, suomalaiseseen kalenteriin päässyt nimi. *Aatetta* on kyllä esitetty vuonna 1919 ristimänimeksi, mutta se ei ole koskaan päässyt nimipäiväkalenteriimme (USNK 1988: 23). Vain puhuttelunimenä esiintyvä *Aate* poikkeaa näin edellisen laulun *Uskosta* ja *Toivosta*, jotka ovat aivan virallisia nimiä. Nimiä yhdistää kuitenkin se, että niihin liittyy selviä semanttisia assosiaatioita, koska ne sisältävät omakielisen ilmauksen (Kiviniemi 1982: 16). Kieltämättä *Aate*kin vaikuttaa nimensä mukaisesti yhteiskunnallisesti aktiiviselta. Tosin hän on menettänyt aatteensa ja siksi pettynyt yhteiskuntaan.

Monimerkityksisiä nimiä aineistossa on vain muutama. *Uskon*, *Toivon* ja *Aatteen* lisäksi monimerkityksisyyttä sisältyy *Elliin*, *Ilonaan* ja *Dorikseen*. *Elli*-nimestä löytyy aineistosta kaksikin esimerkkiä.

-- No, tiedäthän sä mut, mä olen ylpee.
Ja tiedäthän sä sen, et mä en jaksa olla mukava,
mun tarvitsee vain skulaa rokkia.
Jos itket, itke vaan, kyllä humppa huolet karkoittaa.
Pillitä *Elli* pillitä --
(Tehosekoitin: *Pillitä Elli pillitä* 1998)

-- Mun rakas vaimoni hän läksi Pepiton matkaan --
Oi *Elli*, *Elli*, *Elli* sua kaipaam
Miks lähdit, *Elli*, tumman miehen laivaan --
(Apulanta: *Elli* 1993)

Elli on erisnimi, mutta sillä saatetaan tarkoittaa puhekielessä myös naista yleisesti. Ensimmäisessä esimerkissä saattaisi olla kyse juuri *ellistä* naisen yleisnimityksenä. Tämän päättelen siitä, että laulun minä kuvaa itseään kulkuriksi, joka kulkee paikasta toiseen, naisen luota toisen luo. Näin naiset unohtuvat nopeasti ja kuuluvat vain samaan harmaaseen ellien massaan.

Toisessa esimerkissä uskon Ellin tarkoittavan erisnimeä. Laulussa kerrotaan, että Elli oli kertojan vaimo ja näin voi päätellä naisen olleen kertojalle tuttu ja läheinen. Tällöin kertoja varmasti käyttää vaimostaan etunimeä eikä mitään naisen yleisnimitystä.

Elli kuuluu kreikan *Helenan* nimiryhmään, kuten *Elina* ja *Ellenkin* (USNK: 53). *Helena* merkitsee 'loistavaa' (USNK: 70). Nimi on käsitetty myös *Eleonooran* ja *Ellinorin* suomalaisiksi lyhentymämuodoksi. Juhani Ahon romaani Papin rouva, joka ilmestyi vuonna 1893, teki *Ellistä* aikoinaan jokseenkin suosituksen nimen. (USNK: 53.)

Elli-nimeen liittyy vielä yksi mielenkiintoinen huomio. Nimeen on liitetty jo toista sataa vuotta sitten selvä pejoratiivinen merkityssisältö. Ellin suosio on ollut melko vähäinen, sillä nimeä on pidetty selvänä haukkumanimenä. (Leino 1972: 97.) Nykyisin Elliä tuskin pidetään haukkumanimenä, vaikka aikaisemmin näin onkin ollut. Nimen suurin suosio sijoittuu 1900-luvun alkuvuosikymmeneen, ja tämän suosion huipun jälkeen nimeä on alettu antaa lapsille jälleen 1980- ja 1990-luvuilla (Väestörekisterikeskus 3). Sitä ei voi tietää, onko esimerkkilaulujen sanoittajilla ollut tiedossa Elli-nimen aikaisempi pejoratiivinen sisältö. Kuitenkin on mielenkiintoista, että molemmissa lauluissa Ellin rooli on negatiivinen: ensimmäisessä Elli on miehessä roikkuja ja toisessa hän on petollisesti jättänyt miehen.

Ruotsalaisessa almanakassa esiintyvä *Doris* tarkoittaa puhekielessä Ellin tapaan naista.

-- *Doris* oli toisenlainen, *Doris* oli reissunainen.
Hän näytti mulle, miltä tuntuu, kun saa maistaa omaa lääketään.
Doris, Doris, sä veit mun sydämen.
Doris, Doris, tuo se takaisin, mä sydäntäni vielä tarvitsen --
(J. Karjalainen: *Doris* 1985)

Laulussa nimeä on selvästi käytetty erisnimenä, koska mies laulaa naisesta, johon hän on ollut rakastunut. Tällöin nainen on ollut miehelle erityisen tärkeä ja ansainnut siksi erisnimen.

Ilona-nimen monimerkityksisyys ei ole aivan yhtä selkeää kuin Ellin tai Doriksen. Laulu eroaa edellisistä esimerkeistä siten, että siinä ei mainita kertaakaan kyseessä olevaa nimeä. Kuitenkin on selvää, että laulu kertoo naisesta, jonka nimi mahdollisesti on Ilona.

-- Sä olit perhonen, jonka siivet
eivät kauas kantaneet
Sä väsyit kylpyhuoneeseen
Nyt kun öisin katson tähtiin
Ja sun kasvot siellä nään
Rakastun uudelleen --
(Apulanta: *Ilona?* 1994)

Laulu kertoo kertojalle rakkaasta tytöstä, joka on tehnyt itsemurhan. Monimerkityksisyyttä lauluun tuo erityisesti nimen perässä oleva kysymysmerkki. Laulussa ikään kuin esitetään kysymys siitä, oliko tyttö edes koskaan pojan ilona, koska kuoli niin nuorena. Jos *Ilona* tulkitaan näin *ilo*-sanana essiivimuotona, tällöin kyseessä ei ole erisnimi. Koska laulussa kuitenkin kerrotaan selkeästi tietystä tytöstä, uskon, että sanoittaja on tehnyt tietoisin valinnan antaessaan laulun tytölle monimerkityksisen nimen. *Ilona* on unkari-lainen nimi ja se pohjautuu kreikkalaisperäiseen *Helenaan* 'loistava' (USNK: 80 ja 70). Nimen etymologia vastaa laulun kertojan käsitystä Ilonasta loistavana ihmisenä. Toisaalta Ilona itse ei tuntenut oloaan kovin loistavaksi, koska päätyi surulliseen ratkaisuunsa.

Edellä esitettyjen esimerkkien mukaan ironiaa näyttäisi kytkeytyvän erityisesti nimiin, jotka mielletään yleisesti jollakin lailla hölmöiksi. Näitä nimiä olivat aineistosani Teuvo ja Harri, joista molemmista löytyi kaksi esimerkkiä. Yksittäistä ironiaa oli Leevi and the Leavingsin keksimässä Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvanen -nimessä. Kyseisessä laulussa haluttiin lähinnä ironisoida muotiniimiä eikä niinkään mitään yksittäistä nimeä.

Monimerkityksisiä nimiä löytyi hieman enemmän kuin ironisesti käytettyjä. Näitä nimiä löytyi ylivoimaisesti eniten Juice Leskisen sanoituksista. Usko, Toivo ja Aate edustavat nimiä, jotka Leskinen on valinnut lauluihinsa juuri monimerkityksisyyden tähden. Muita tämän ryhmän nimiä olivat Elli, Doris ja Ilona. Näistäkin todennäköisesti vain toinen Elleistä ja Ilona edustavat monimerkityksistä käyttöä.

3.2. Lempinimet

Rakkaalla lapsella on monta nimeä, kuten sanotaan. Ihmisillä on tapana antaa lempinimiä rakkaille ja tärkeille läheisilleen kuten perheenjäsenilleen ja ystävilleen. Lempinimiä käytetään yleensä hellittelyyn. Myös toisen ihmisen pilkkaamiseen voidaan käyttää nimen vääntelyä, jolloin nimestä tulee haukkumanimi. Sama väännös voi olla eri yhteyksissä hellittelevä, tuttavallinen, väritön tai haukkumanimi (Kiviniemi 1982: 100–101). Käytän tässä termiä lempinimi tarkoittamassa virallisesta etunimestä poikkeavaa puhuttelunimeä.

Rakenteeltaan yksinkertaisimmat lempinimet ovat lyhennyksiä. Ne ovat syntyneet niin, että alkuperäisestä nimestä on jätetty pois alku- tai loppuosa tai jotain näiden väliltä. Lyhentyminen on yleensä tapahtunut nimen tavarakenteen perusteella esimerkiksi *Eveliina* > *Eve*. Toinen yleinen tapa lempinimien muodostuksessa on erilaisten pää-

teainesten yhdistäminen kantanimen tyypistymään. Tällä ei tarkoiteta uusien nimien johtamista johtimen avulla, vaan ennemminkin nimen valamista uusiin muotteihin, toisin sanoen nimen analogista mukauttamista tietynlaisiin malleihin. Suurin osa lempinimistä on muodostettu juuri näin, esimerkiksi *Pirkko* > *Pipa, Pippa, Pike, Pikke, Pirre* jne. (Kiviniemi 1982: 92–93.)

Nimien pituus ei ole aina syynä lempinimien käyttöön, sillä tässä mielessä liian pitkiä nimiä ovat ainoastaan yhdysnimet. Lempinimiä annettaessa pyritään sellaisiin epävirallisiin nimiasuihin, joilla voidaan osoittaa erilaisia sosiaalis-emotionaalisia suhteita. (Kiviniemi 1982: 162.) Lempinimi voi olla lyhenne oikeasta nimestä esimerkiksi *Masa* < *Matti*, *Eki* < *Erkki*, *Tupu* < *Tuula*. Toisaalta varsinkin lyhyiden nimien kohdalla lempinimi on usein oikeaa nimeä pitempi kuten *Jukka* < *Jukkis*, *Timo* < *Timppa* (Kiviniemi 1982: 163).

Virallisiksi nimiksi annetaan yhä useammin aikaisemmin vain epävirallisina puhuttelunimillä eli lempiniminä esiintyneitä asuja. Tämä johtuu siitä, että epävirallinen puhuttelunimistö on ollut vanhastaan tärkeä uudennosten lähde. Joidenkin tällaisten nimien tullessa suosituiksi ne vetävät mukanaan monia muitakin samantyyppisiä nimiä. Esimerkiksi ennen viime sotia lempinimenä käytetyt *Rami* < *Raimo*, *Sami* < *Samuli* ja *Saku* < *Sakari* ovat nykyisin hyvin yleisiä kalenterinimiä. Syynä tähän on nähtävästi se, että sotien jälkeen lyhyet kaksitavuiset nimet kuten *Kari*, *Jari*, *Timo*, *Mika* jne. yleistyivät huomattavasti ja muokkasivat maaperää muille samantyyppisille nimille. (Kiviniemi 1982: 163.)

Yleisempään käyttöön on pääsemässä myös sellaisia lempinimiä kuin *Eki*, *Jakke*, *Jaska*, *Jokke*, *Masa*, *Nikke* ja *Osku*. Tuntuu usein siltä kuin kehitys tässä suhteessa olisi ollut liian nopeaa ja hämmentäisi täten perinteistä nimien käyttöä. Kuulijan voi olla vaikeaa päätellä, onko kyseessä henkilön virallinen nimi vai ei, ja tästä voi seurata useita sekaannuksia. (Kiviniemi 1982: 163.)

Kun tarkastellaan, millaisesta henkilöstä lauluissa käytetään lempinimeä, löydetään yksi yhdistävä tekijä. Lempinimen saaneet henkilöt ovat pääasiassa alemman sosiaaliluokan edustajia ja muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta alkoholilla on huomattava osa heidän elämässään. Nämä ihmiset elävät kaksoiselämää *Lulun* tapaan öiseen aikaan tai myyvät itseään niin kuin *Tellu*. Osa epämääräisen elämän sankareista on töissä baarissa, kuten *Lissu*, *Polle* ja *Ellu*, mutta toisaalta lempinimen saaneet henkilöt viihtyvät baarissa myös asiakkaana hakemassa lohtua onnettomaan elämäänsä niin kuin *Jartsan* ja *Lissun* voi päätellä tekevän. Lisäksi joukkoon mahtuu *Reiskan* tapaan selkeitä alkoholisteja mutta myös toimeettomana aikaansa kuluttavia joutilaita kuten *Topi*. Muu-

sikot ja taiteilijat *Ana, Stade, Tumppi, Puosu* ja *Pena* ovat puolestaan oma ryhmänsä ja muistuttavat muusikon elämän epämääräisyydestä.

Ainoastaan kolmen lempinimen saaneen henkilön voi katsoa jäävän näiden epämääräisen elämän kuvausten ulkopuolelle. Useimmiten näissä tapauksissa syynä lempinimen käyttöön on se, että kerrotaan jostain tekstin kertojalle tutusta henkilöstä (*Jukkis, Jakke*). *Ronnien* kohdalla lempinimi on valittu pilkkaamistarkoituksessa ja tällöin nimeä voikin pitää haukkumanimenä.

Epämääräisen elämän kuvauksista Tuula Amberlan *Lulu* on vielä melko kiltti ja se jättää paljon kuulijan oman mielikuvituksen varaan.

— — *Lululla* oli kolme mieltä ja yksi niistä valtasi hänet iltaisin. — —
Hän illalla kohtasi rappiomiehet, myrkyistä kuiskien, rumuutta palvoen.
Muuten hän oli niin kuin yksi meistä vain.
Hän rokkia rakastaa ja öisiä katuja. — —
Päivällä oli toinen mieli, kun töihin kiiruhti hoitaja pieni. — —
Lululla oli kolmas mieli,
Asematunnelin ovenpieli houkutti häntä ja viivytti kaipuun kuolemaa. — —
(Tuula Amberla: *Lulu* 1989)

Lulu vaikuttaa alle 30-vuotiaalta, ujolta, hiljaiselta ja huomaamattomalta naiselta. Hän työskentelee sairaanhoitajana mutta ei nauti työstään. Sen sijaan *Lulun* toinen minä herää eloon illalla. Tämä toinen minä viihtyy kaupungin yöelämässä. Vaikka tekstissä ei suoraan sanotakaan, niin rappiomiehistä ja myrkyistä voi päätellä *Lulun* elämään kuuluvan päihteitä: alkoholia ja huumeita. Huumeisiin viittaa myös myöhemmän kertosakeen koukussa kiemurtaminen, tosin se saattaa tarkoittaa vain riippuvuutta öiseen elämään:

— — Muuten hän oli niin kuin yksi heistä vain,
hän rokkia rakastaa ja koukussa kiemurtaa. — —
(Tuula Amberla *Lulu* 1989)

Kaikin puolin *Lulu* vaikuttaa ujojen ja heikkojen naisten prototyypiltä, joka uskaltaa elää ja toteuttaa itseään vain pimeän ja rohkaisuryypyn turvin.

Yöllä elää ja toteuttaa itseään myös *Tellu*.

— — Kolmen helmen motellissa
on vuodesta vuoteen tyhjää — —
vain numero kymppin oven alta
valon viiru kalpea loistaa — —
Siellä laiska-*Tellu* makaa vuoteellaan
ja puree lyijykynän vartta — —
se skriivaa mulle kirjettä
Raamatun kansilehteen
”Jos tahdot jotain hyvää,
tule yöllä mun huoneeseen.”
(Miljoonasade: *Kolmen helmen motelli* 1989)

Tellu on prostituoitu, ja tähän viitataan jo laulun nimessäkin puhuttaessa motellista. Motellit halvempina majoituspaikkoina on totuttu liittämään prostituoituihin, kun taas hotellit vastaavat yleensä varakkaamman väen majoituksesta. *Tellu*, joka palautuu Vilkun mukaan *Tellervoon*, kuvataan laulussa laiskaksi mutta ihanaksi. Naisen syntyisyyteen viitataan maininnalla, että hän kirjoittaa kirjettä Raamatun kansilehteen. Tämä korostaa naisen jumalattomuutta. Ammateista prostituutio on yksi alhaisimpia ja paheellisimpia. Siitä huolimatta laulussa ei mitenkään moralisoida tai muutenkaan pohdita Tellun elämää ammattinsa varjossa. Tämän uskon johtuvan siitä, että prostituoituidut ovat syntisyytensä takia aina kiehtoneet ihmisiä, varsinkin miehiä.

Halveksittuja ovat myös ammatit, jotka liittyvät ravintolaelämään ja erityisesti niin sanottuihin keskikaljakuppiloihin.

Meren rannalla *Lissun* baarissa
tuli kerran mies, joka kaiken ties. --
(Tehosekoitin: *Ou jee* 1998)

Näytteen Lissusta ei kerrota muuta, kuin että hänellä on baari. *Lissun* eli *Liisan* voisi kuvitella tavallisen näköiseksi keski-ikäiseksi naiseksi, joka elättää hädin tuskin itsensä baarillaan. Baarista tulee mieleen lähiön keskikaljakuppila, jossa alkoholisoituneet ihmiset kuluttavat aikaansa ja juovat päivästä toiseen. Koska baarin pitäjät palvelevat enimmäkseen vain syrjäytyneitä alkoholisteja, yhteiskunta ei arvosta heitä kovin paljon. Näin ollen baarilla on negatiivinen kuva, joka heijastuu lisäksi baarissa työskenteleviin.

Lissun tapaan myös *Pollella* on oma baarinsa.

-- Vain *Pollen* Potku-baarissa me juhlaa jatketaan
läpi savun ja humun keskikaljaa pöytiin kannetaan --
(Miljoonasade: *Voipallo* 1988)

Baari vaikuttaa samanlaiselta keskikaljakuppilalta kuin Lissunkin baari. Sen sijaan tekstistä ei nouse mitään mielikuvia, jotka liittyisivät Polleen, ilmeisesti baarin omistajaan. Polle jää kovin ulkopuoliseksi, mutta tämä saattaa johtua siitä, että lempinimenä Polle on melko outo eikä se viittaa suoraan mihinkään varsinaiseen nimeen. Sen sijaan Pollesta tulee mieleen hevonen, sillä hevostahan kutsutaan toisinaan tällä nimellä. On myös mahdollista, että lempinimi on keksitty jostain sukunimestä.

Seuraavassa esimerkissä *Ellun* kohtalo on Lissua ja Pollea huonompi.

Ellu oli baarikassa, töissä siinä kahvilassa, jonka takahuoneessa jonkin aikaa asuttiin. --
Kun *Ellu* aina töissä itki, se sai sitten ne loparitkin

ja pankkiautomaatin eteisessä me öisin paleltiin.
 Se taisi olla taas raskaanakin, mä jostain sille takin varastin. --
 Kun *Ellu* jäi sen taksin alle, joka kääntyessään vasemmalle,
 ei suuntamerkkiä näyttäneenkään, vaikka väitti niin. --
 (Leevi And The Leavings: *Elina, mitä mä teen?* 1988)

Ellu on baarikassa, kun taas Lissusta ja Pollesta annettiin ymmärtää, että he jopa omistavat baarin ja ovat näin ollen yrittäjiä. Tekstin kertojana on Ellun mies tai miesystävä, joka on jäänyt yksin, kun taksi ajoi Ellun päälle. Koko tekstiä tarkasteltaessa selviää, että mieskin on Ellun tapaan työtön ja että Ellulla ja miehellä on lapsia. Perhe on hyvin köyhä, koska heillä ei ole ollut varaa hankkia edes sähköhellää, vaikka siitä on haaveiltu pitkään. Ellun kuoleman jälkeen mies ei tiedä, miten perhe selviää, ja hän arvelee, että lapset täytyy laittaa laitokseen.

Teksti kertoo kovin syrjäytyneestä perheestä. Työttömyys ja asunnottomuus ovat kohdanneet nuorelta vaikuttavaa perhettä. Kuitenkin tekstissä annetaan ymmärtää, että perhe pyrkii tulemaan toimeen omillaan, ilman mitään yhteiskunnan apua. Perheen äidin kuoltua mies on valmis viemään lapset laitokseen, koska hänestä tuntuu, että hän ei selviä muuten. Etunimi *Elina* on suomalainen muunnelmä kreikan *Helenasta*, joka tarkoittaa 'loistavaa' (USNK: 52). Tämä tuo lauluun ironisen sävyn, sillä Elinan elämä ja kohtalo on kovin kaukana loistavasta.

Tekstissä sivutaan lisäksi yhteiskuntaluokkien välistä ongelmaa. Laulussa mainitaan, että taksi ei näyttänyt suuntamerkkiä kääntyessään, vaikka väitti niin. Tästä ei kerrota enempää, mutta jotenkin kuulijalle jää sellainen tunne, että taksikuski selvisi tilanteesta ilman mitään seuraamuksia vain väittämällä näyttäneensä suuntamerkkiä, vaikka hän ei ollut niin tehnytään. Yhteiskunnassa törmää tähän samaan ilmiöön, ja korkeammassa yhteiskunnallisessa asemassa olevat selviät rikoksistaan helposti vähäisillä rangaistuksilla, kun rikoksen uhrina on alempaan yhteiskuntaluokkaan kuuluva ihminen kuten tässä tekstissä.

Omalla tavallaan huono-osaisia ovat myös seuraavat onnesta unelmoivat henkilöt.

Jartsa istuu yöhuoltamolla puoli kolmelta,
 tuijottaa tyhjää kahvikuppiaan.
 Takanaan on luja putki rilluvuosien,
 se tuntee jäljet tuhansien tuoppien. --
Lissu jalkakäytävällä polvillaan
 kiroo kaatunutta kassiaan.
 Sill' on luvut kesken ja viisviikkoinen lapsi mahassaan
 jäljet johtaa *Jartsan* kantakapakkaan. --
 (Kolmas Nainen: *Hyvää ja kaunista* 1990)

Jartsa vaikuttaa noin kolmekymmenvuotiaalta mieheltä, joka tekee yötyötä. Yöhuoltamo viittaisi siihen, että hän on rekka-auton kuljettaja. Nuoruudessaan *Jartsa* on viettänyt viinanhuuruista elämää, eikä siksi ole kovin koulutettu. Viikonloppuisin *Jartsa* palaa kantakapakkaansa, jossa hän tapaa *Lissun*. *Lissun* tausta on varmasti melko samanlainen kuin *Jartsankin*. Laulusta ei käy ilmi, tietääkö *Jartsa* *Lissun* olevan raskaana. Toisaalta tyhjän kahvikupin tuijottaminen voisi kuvata juuri sitä. Tekstistä ei myöskään selviä, seurustelevatko *Jartsa* ja *Lissu*, mutta laulusta tulee jotenkin tunne, että eivät, koska heitä kuvataan erillään toisistaan. Paria yhdistää se, että molemmat haluaisivat onnellisen elämän. Nyt unelma onnellisesta elämästä uhkaa valua *Jartsan* ja *Lissun* ulottumattomiin ei-toivotun lapsen takia.

Juice Leskisen teksteissä lempinimeä kantavat yleensä alkoholisoituneet miehet.

Orimattilasta tuli *Kalevi* ja *Reiska*.
 Kännin antoi keskikalja sekä pika seiska.
 Askolassa maitolava kumottiin,
 sillä aivot sumentuneet lumottiin. – –
 (Juice Leskinen: *Kalevi ja Reiska, Orimattila* 1981)

Kalevi ja *Reiska* ovat juopottelevia maalaisjuntteja, jotka kiertävät Orimattilan naapuripitäjiä ryyppäten ja paikkoja hajottaen. Tekstin alussa voisi kuvitella, että *Reiska* on valittu tekstiin, koska siitä muodostuu hyvä riimipari *seiskan* kanssa. Näin ei kuitenkaan ole, sillä *Reiska* toistuu muissakin kohdissa kuin riimeissä.

– – Vihertävät teryleenit. Jymyn mainostakki.
 Rintataskun päällä elää kerran syöty nakki.
 Radiosta äänitetty kasetti,
 jonka *Reiska* meluamaan asetti – –
 (Juice Leskinen: *Kalevi ja Reiska, Orimattila* 1981)

Miehiä on kuvattu laulussa hyvin tarkasti. He ovat iältään ehkä noin 40-vuotiaita, tosin tämä vaikutelma saattaa johtua miesten nimistä, jotka ovat olleet suosituimmillaan vuosina 1920–1950 (Kiviniemi 1982: 209–210, 233). Lopuksi tekstistä selviää vielä sekin, että pojat ovat niin sanottuja aikamiespoikia ja palaavat reissultaan putkan kautta äidin luokse. Tämä saa heidät vaikuttamaan melko sääliäviltiltä.

Lauluissa, niin kuin usein myös elävässä elämässä, alkoholi antaa lohtua jätetyille miehelle.

– – Mä kapakassa juopottelin sylissäni dinosauriin luu. – –
 Marraskuu, kaiken tämän keskellä sua hiljaa ikävöin.
 Mä *Topin* kanssa kellarilla ristinollaa pelaan päivin öin.
 Ohi syyskuun, läpi repaleisen lokakuun kaipuun.

Kaljakori kilisee,
yli taivaan, päivät niin kuin varisparvi raahautuu. --
(Miljoonasade: *Marraskuu* 1987)

Tekstin minä on jäänyt yksin, kun nainen on lähtenyt pois. Nyt miehellä ei ole mitään muuta kuin viina ja ristinollan pelaaminen salaperäisen Topin kanssa. Topi on siksi salaperäinen, että hänet mainitaan vain kerran koko laulussa. Muuten hänestä ei kerrota mitään. Voi olla, että Topikin on jätetty ja miehet kuluttavat yhdessä aikaa juoden kaljaa ja pelaten ristinollaa.

Topi ei välttämättä ole edes lempinimi, vaan se voi olla yhtä hyvin tavallinen etunimi. Lempinimeen viittaisi se, että *Topin* kanssa kulutetaan vain aikaa eikä tehdä mitään hyödyllistä. Tällä perusteella lempinimen käyttö tukisi päätelmiäni; lempinimeä käytetään, kun lauletaan ihmisistä, jotka eivät tee mitään erityistä, vaan ajelehtivat vain päivästä toiseen. Lempinimenä *Topi* palautuu Vilkun mukaan *Toivoon* tai *Topiakseen* (USNK: 166).

Tähän asti kaikki lempinimen saaneet henkilöt ovat olleet jollakin lailla huonosaisia, elämässään epäonnistuneita. Näin ei kuitenkaan ole kaikissa esimerkeissä, sillä muusikoista tai muista taiteilijoista lauletaan usein lempinimillä. Tosin näissäkin teksteissä alkoholilla on huomattava osa.

Juicen muusikkoaiheisessa tekstissä kerrotaan *Teuvosta*, *Anasta* eli *Anssista* ja *Timosta*.

Teuvon lompsa Kuopioon jäi Esson tiskille
Teuvo haisi kossulle ja *Ana* viskille.
Anssi se torkkui naamari kaljassa,
paidassa, viltissä, loimessa, taljassa.
Timo syötti nakit vahtifirman piskille. --
(Juice Leskinen: *Leppävirran kansainvälinen kaatopaikka* 1983)

Jos tekstissä mainittaisiin vain, että ”*Teuvo* haisi kossulle”, tulisi heti mieleen stereotyyppinen kuva keski-ikäisestä alkoholistista. Koska teksti jatkuu ”ja *Ana* viskille”, alkaa kuulija ihmetellä, sillä harvemmin alkoholisteilla on varaa juoda viskiä. Tekstistä alkaakin tämän jälkeen paljastua, että pojat soittavat bändissä ja kiertävät Suomea keikkailen. Tämä selittää poikien sekavaa elämää, sillä muusikoiden elämään on totuttu liittämään yhtenä osana runsas alkoholin käyttö. Mielenkiintoinen huomio Juicen tekstistä on, että vain yhdestä pojasta lauletaan lempinimellä ja jo seuraavassa säkeessä hänetkin mainitaan etunimellä. Syynä tähän saattaa olla se, että lempinimi on toisessa kohdassa sopinut etunimeä paremmin sävelkulkuun.

Aloittelevista muusikoista kertoo myös seuraava laulu.

Oli purkotalossa kämppä Hakiksen takapihalla
vedettiin sinne sähköä pitkällä piuhalla
Kolme nuorta vihaista miestä
Tumppi, Taskinen ja mä
Me perustettiin bändiä --
Puosu näki sut Kaivopihalla
Olit kuin käki
Siis aivan pihalla --
(Pelle Miljoona: *Syksy* 78 1994)

Laulu kertoo Pelle Miljoonan ensimmäisen yhtyeen perustamisajasta. *Tumppi*, oikealta nimeltään Tuomo Varonen, on soittanut Pelle Miljoonan yhtyeissä vuorotellen rumpuja tai bassoa. Toinen laulun lempinimistä, *Puosu*, jää kuulijalle epäselväksi. Nimestä ei voi päätellä, mistä nimestä se muodostuu. Voi olla, että lempinimi tulee jostakin sukunimestä. Näiden nimien lisäksi laulussa on kolmas nimi, jota saattaisi pitää lempinimenä. Alussa mainittu Hakis voisi olla sukunimestä muodostettu lempinimi. Näin ei kuitenkaan ole, vaan Hakikseksi kutsutaan Helsingin Hakaniemen kaupunginosaa.

Muusikosta on kysymys myös J. Karjalaisen tuotantoon kuuluvassa näytöksessä.

-- Ei minua hän tuntenut, eikä oikein uskonut,
kun sanoin, että soitan bändissä.
Mä sanoin: ”Soitan kumminkin, maybe menen sekaisin.”
Hän sanoi: ”Taidat olla kännissä.” --
Stade sanoi: ”Lähdetään.”
Mä sanoin: ”Menkää, tänne jään.”
Ja istuin takas päähän laiturin.
”Mä en lähe minnekään, mull on juttu meneillään”,
ja *Stade* sanoi: ”Mä poltan kamelin.” --
(J.Karjalainen: *Laura Häkkisen silmät* 1998)

Stadesta ei kerrota tekstissä mitään muuta, kuin että hän kuuluu bändiin ja polttaa tupakkaa. *Stade* jää kuulijalle tuntemattomaksi samasta syystä kuin aikaisemmin esitellyt nimet Polle ja Puosukin. Nämä nimet eivät kerro kuulijalle mitään, koska ne eivät viittaa selkeästi mihinkään etu- tai sukunimeen. Toisaalta, koska teksti kertoo jonkun rockyhtyeen juhannuskeikasta ja koska tekstin minä-kertoja voisi hyvin olla J. Karjalainen, voi myös *Stade* viitata johonkin Karjalaisen yhtyeen jäseneseen.

Lisää taiteilijoita löytyy Ismo Alangon taiteilijaelämän kuvauksesta.

-- Taiteilijaelämää
niin kuin Eino, *Pena* sekä John --
(Ismo Alanko: *Taiteilijaelämää* 1995)

Pena-lempinimi on otettu tähän *Pentti*-nimen tilalle varmasti siksi, koska kaikki muutkin säkeen nimet ovat nelikirjaimisia. Käsittelen tätä laulua kuitenkin tarkemmin intertekstuaalisien nimien kohdalla, koska nimestä muodostuva mielikuva liittyy kiinteästi

siihen, kenestä Penasta laulussa oikein on kyse. Intertekstuaalisten nimien kohdalla käsittelemme samasta syystä myös *Keke Rosbergin*.

Loput kolme lempinimeä eroavat edellisistä siten, että niihin ei liity millään lailla alkoholia, joka oli edellisissä esimerkeissä yksi nimiä yhdistävä tekijä. Sen sijaan kahta näistä jäljellä olevista nimistä yhdistää se, että niissä lauletaan laulun kertojalle tutuista henkilöistä.

En tahdo olla sivu sinun päiväkirjassasi
 sun villeiltä vuosiltasi.
 Kun *Jukkis* lähti ja saapui *Pasi*.
 Ja sen kirjasi sä säilyttäisit
 patjan alla kakaroilta piilossa. --
 (Pekka Ruuska: *Mä tahdon sun elämään* 1993)

Laulu kertoo jätetystä miehestä. Mies muistelee rakastamaansa naista ja miehiä, jotka kelpasivat naiselle vain hetkeksi. Hän olisi halunnut päästä pysyvästi naisen elämään, jakamaan arjen naisen kanssa. Toisin kuitenkin kävi. Kertoja päätyi *Jukkiksen* ja *Pasin* kanssa samaan hylättyjen miesten joukkoon. *Jukkis* on laulun kertojalle tuttu, koska hänestä kerrotaan lempinimellä. Luultavasti myös *Pasi* on tuttu, mutta kyseisestä nimestä on vaikeampi keksiä lempinimeä ja siksi hänestä kerrotaan omalla nimellään. *Jukkis* palautuu Kiviniemen mukaan *Jukkaan* (Kiviniemi 1982: 163).

Tutuista henkilöistä lauletaan myös seuraavassa kappaleessa.

Jakke on siellä, mä oon täällä --
Marko, missä on *Marko*? --
 (Klamydia: *Missä on Marko?* 1994)

Laulussa kerrotaan Klamydia-yhtyeestä. *Jakke*, oikealta nimeltään *Jari*, on yhtyeen kitarristi. Hänestä lauletaan lempinimellä, koska kaikilla pojilla on lempinimet, joilla he kutsuvat toisiaan. *Markosta* käytetään laulussa kuitenkin etunimeä, koska hänen lempinimensä on *Vuokko* ja naisennimenä se saattaisi aiheuttaa tässä turhaa sekaannusta.

Pilkka on myös yksi syy lempinimen tai oikeammin haukkumanimen käyttöön.

-- Ryssä saapui, ovi aukes,
 saluunassa pommi laukes!
Nancy turvaan syöksyi *Ronniin* kainaloon. --
 (Juice Leskinen: *Villi länsi* 1982)

Käsittelemme tätä laulua tarkemmin intertekstuaalisten nimien kohdalla. Kokonaisuudessaan laulu on Juicen ironinen kannanotto Ronald Reaganin politiikkaan. Tämän vuoksi

vähättelevän sävyinen *Ronnie* sopii hyvin Yhdysvaltain entisen presidentin pilkkaamiseen.

Lempinimi näyttää aineistoni perusteella liittyvän epämääräisen elämän viettoon. Yhteensä 14 nimeä 17 nimestä edustaa tavalla tai toisella elämää, johon kuuluu alkoholia, kapakoita tai syrjäytymistä. Osa näistä lempinimeä kantavista henkilöistä on muusikoita, ja usein he ovat jopa aivan oikeita henkilöitä laulun sanoittajan lähipiiristä, yleensä omasta yhtyeestä. Vain kolme aineiston lempinimestä esiintyy yhteydessä, johon ei liity millään lailla päihteiden käyttöä. Näistäkin nimistä yksi on laulussa, jossa kerrotaan sanoittajan omasta yhtyeestä, mutta laulussa ei mainita mitenkään alkoholia tai muita päihteitä, jotka yleensä liitetään muusikoiden elämään. Näitä kolmea päihteettömässä ympäristössä mainittua nimeä yhdistää tuttuus; lempinimen saaneet henkilöt ovat tuttuja laulun kertojalle. Tämän vuoksi heistä käytetään lempinimiä.

3.3. Vieraskieliset nimet

Tässä luvussa tutkin lauluissa esiintyviä vieraskielisiä nimiä. Käytän termiä vieraskieliset nimet tarkoittaessani nimiä, jotka noudattavat vieraskielistä kirjoitusasua, ja joita ei muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta löydy suomenkielisestä almanakasta. Kiviniemi käyttää näistä nimistä termiä vierasasuiset nimet (Kiviniemi 1993: 125). Päädyin kuitenkin termiin vieraskieliset nimet, koska työni tarkoituksena ei ole ryhmitellä nimiä sen mukaan, ovatko ne omakielisiä, vieraan kielen kirjoitusasua noudattavia vai lainautuneet nimistöömme ja sen seurauksena suomalaistuneet. Valitsemani termi on mielestäni riittävän informatiivinen ja selkeä kuvaamaan ryhmään kuuluvia nimiä.

Olen jättänyt tästä luvusta pois kaikki seuraavassa luvussa käsiteltävät intertekstuaaliset nimet, vaikka niihin sisältyykin paljon vieraskielisiä nimiä. Päädyin tähän ratkaisuun, koska intertekstuaaliset nimet vaativat tuekseen esiintymiskontekstinsa lisäksi tarinan tai henkilön, johon ne viittaavat. Tällaisia vieraskielisiä nimiä on 33 kappaletta, esimerkiksi *Oswald* ja *Monica Lewinsky*. Nämä eroavat varsinaisista vieraskielisistä nimistä siten, että mukana on usein myös sukunimi. Muita vieraskielisiä nimiä aineistossa esiintyy 22, ja ne ovat poikkeuksetta etunimiä. Näistä kuusi on miehen nimeä ja 16 naisen nimeä. Vieraskielisiä nimiä on suosittu 1980-luvulla hieman enemmän kuin 1990-luvulla. Olen koonnut nimet taulukoiksi, koska näin erot nimien käytössä vuosikymmenten välillä tulevat selvimmiksi. Taulukoissa on esitelty henkilöiden nimet, mitä heistä kerrotaan laulussa ja minä vuonna laulu on tehty.

TAULUKKO 1. Vieraskieliset nimet 1980-luvulla

Nimi	Mitä laulussa kerrotaan henkilöstä?	Milloin laulu on tehty?
Carolina (Leevi and the Leavings: <i>Carolina</i>)	on suuttunut laulun miehelle, juhlii yöt ja jättää lapset ja kotityöt miehelle	1980
Rudy (Leevi and the Leavings: <i>Rock on Rudy</i>)	kertojan tyttöystävä, tehnyt itsemurhan viiltämällä ranteensa auki ja hukkumalla ammeeseen	1982
Gloria (Pelle Miljoona: <i>Gloria</i>)	Gloriasta ei kerrota mitään. Sen sijaan laulun kertoja kertoo itsestään ja siitä, kuinka ei voi elää ilman Gloriaa.	1984
Doris (J. Karjalainen: <i>Doris</i>)	kaunis reissunainen, vie miehen sydämen	1985
Theresa (Pelle Miljoona: <i>Theresa</i>)	suloinen nainen, itkee	1985
Marita (Mamba: <i>Marita</i>)	tumma, tuhma ja tulinen meksikolaisnainen , löysi toisen miehen	1985
Mary Jane (Leevi and the Leavings: <i>Mary Jane</i>)	odottaa miestä, pelkää, että hän ei saavukaan, itkee	1985
Johnny (Pelle Miljoona: <i>Johnny on kadulla taas</i>)	on päässyt juuri vankilasta	1985
Angelika (Miljoonasade: <i>Angelika</i>)	kaunis, ”nukkekodin pikku-prinsessa”, jättänyt pojan	1987
Lilian (Miljoonasade: <i>Lilianin syksy</i>)	Juoksee ja kaatuu porraskäytävässä. Lyö pienen päänsä.	1987

Johnny (Pelle Miljoona: <i>Tule kotiin Johnny</i>)	Ei ole päässyt elämässään eteenpäin, kävelee pitkin katuja ja on humalassa. On pohjimmiltaan herkkä, kotoisin maalta.	1987
Ben (Sielun veljet: <i>Kaisa ja Ben</i>)	ei kerrota mitään	1988

Näissä 1980-luvun lauluissa kerrotaan yhtä lukuun ottamatta suomalaisista, vaikka nimet ovatkin vieraskielisiä. Ainoastaan *Maritan* mainitaan olevan meksikolainen. Laulujen naiset ovat kertojien tyttöystäviä tai vaimoja. Useimmiten suhde on jo päättynyt ja nainen on jättänyt miehen tai muulla tavoin poistunut miehen elämästä. *Carolina* on ainoa, joka vaikuttaisi olevan poissa vain tilapäisesti. Hän on kyllästynyt perhe-elämään, jättänyt miehen ja lapset kotiin ja lähtenyt hurvittelemaan kaupungin yöhön.

Doris ja *Angelika* ovat käyttäneet miehiä hyväkseen ja särkeneet näin heidän sydämensä. Dorista käsitelin jo luvussa 4.1., sillä nimen voi ymmärtää myös monimerkityksisesti naisen puhekielisenä yleisnimenä. Angelika on nuori ja asuu vielä vanhempiansa kanssa. Hän on halunnut järkyttää vanhempiaan seurustelemalla pahan pojan kanssa. Kyllästyttyään tähän hän on jättänyt pojan, mistä vanhemmat ovat mielissään. *Rudy* taas on jättänyt poikaystävänsä paljon karummalla tavalla: hän on tehnyt itsemurhan. Tätä poikaystävän on vaikea ymmärtää. Lauluun sisältyy ironisuutta, jonka huomaa melodian ja sanoitusten yhteensopimattomuutena: itsemurhasta kertovat sanat on yhdistetty iloiseen ja nopeatempoiseen sävelkulkuun. *Mary Janen* kohdalla viitataan samaan aiheeseen. Laulusta ei selviä, tekeekö nainen itsemurhan, mutta ainakin hän avaa kaasuhanan ja jää odottamaan kohtaloaan. Tässäkin laulussa on mukana tiettyä ironiaa, mutta se ilmenee vain laulun sisällössä, ei henkilön nimessä.

Gloria ja *Theresa* jäävät kuulijalle melko kaukaisiksi. Gloriasta ei kerrota mitään, mutta koska laulun kertoja kertoo omasta kaipauksestaan ja pahasta olostaan, voi kuulija päätellä Glorian olleen kertojalle tärkeä ihminen. Theresasta mainitaan vain, että hän itkee, koska tuntee olonsa ontoksi valkoisen höyhänen leijaillessa hänen huoneessaan. Tässä on kyse joko rakkauden kuolemasta tai jonkun tytölle läheisen ihmisen kuolemasta.

Epäselväksi henkilöksi jää myös *Lilian*. Vaikuttaa siltä, että *Lilian* on kertojalle tuttu, mutta nyt kyseessä voisi olla ennemminkin ystävyys kuin romanttinen rakkaus.

Tämä vaikutelma syntyy mieskertojan kaikkitietävyydestä. Toisaalta tässäkin laulussa ”syyslehdet putoilevat kuin pienet sydämet”, mikä viittaa todennäköisesti rakkauden loppumiseen.

Laulujen miehet ovat elämässään epäonnistuneita. *Johnnyt*, jotka voisivat kertoa vaikka samasta miehestä, ovat kuluttaneet vuosia joko vankilassa tai kapakassa. Molemmissa tapauksissa elämä on lipunut jo ohi, eikä otetta tahdo enää löytyä. Jälkimmäisen Johnnyn pelastuksena voisi olla paluu maalle, vanhalle kotiseudulle, mutta ylpeys estää miestä lähtemästä kaupungista. Kolmannesta miehestä, *Benistä*, ei kerrota mitään. On kesäyö ja hän makaa ojassa *Kaisan* kanssa. Pari vaikuttaa nuorelta, koska tyttö ei aio kertoa äidilleen yöstä. Se, mitä yöllä tapahtuu, jää kuulijallekin epäselväksi. ”Silmät viiltävät ranteita ja nyrkit puhuvat.” Muu jää täysin epäselväksi.

Näiden esimerkkien valossa näyttäisi siltä, että 1980-luvulla vieraskielisen nimen sai lauluissa ennemminkin suomalainen henkilö kuin ulkomaalainen. Luulen tämän olevan eräänlaista romantisoitua ja kaukokaipuuta, sillä vieraskielinen nimi vaikuttaa vieläkin suomenkielistä nimeä hienommalta (Torvikoski 2000: 86). On mielenkiintoista, että ainoa ulkomaalaiseksi kuvattu henkilö on saanut siinä mielessä suomalaisen nimen, että vuotta ennen laulun ilmestymistä, *Marita*-nimi on otettu suomalaiseen almanakkaan (USNK: 113). Katson nimen kuitenkin kuuluvan vieraskielisiin nimiin, koska laulussa kerrotaan ulkomaalaisesta naisesta. Meksikolaiselle naiselle nimi sopii hyvin, sillä *Marita* on espanjankielinen hellittelymuoto *Mariasta* (USNK: 113).

Kun tullaan 1990-luvulle, vieraskielisten nimien käytössä on tapahtunut muutos.

TAULUKKO 2. Vieraskieliset nimet 1990-luvulla

Nimi	Mitä laulussa kerrotaan henkilöstä?	Milloin laulu on tehty?
Monica (Mamba: <i>Monica</i>)	istuu aina rautatieaseman kahvilassa	1990
Helga Ruben (Miljoonasade: <i>Lelukaupan häät</i>)	lelukaupan kaunein nukke, pariisilainen posliininukke merisotamies, nukke, kiiltävät saappaat jalassa	1992

Melinda (Leevi and the Leavings: <i>Mieletön Melinda</i>)	nainen seksilehden kuvasta	1993
Angelique (Yö: <i>Angelique</i>)	onneton	1993
Monica (Yö: <i>Monica</i>)	elää onnettomassa parisuh- teessa, hänellä on suhde naisen kanssa, jota hän ra- kastaa	1993
Ljeni (Leevi and the Leavings: <i>Turkmenialainen tyttöystä- vä</i>)	kaunis, Miss Turkmenia , saraseeni eli islaminuskoi- nen, asuu aavikolla	1993
Pepito (Apulanta: <i>Elli</i>)	tumma ”banskupoika” Es- panjasta	1993
Charlotta Johnny (Neljä baritonia: <i>Popmu- siikkia</i>)	kaunis, mustat huulet, ”uni- vormu, heimovaatteet ja - kampauss” kiiluvat silmät, ”univormu, heimovaatteet ja -kampauss”	1998

Suurimpana erona 1980-luvun vieraskielisiin nimiin verrattuna on se, että 1990-luvulla vieraskielisillä nimillä kuvataan huomattavasti useammin ulkomaalaista henkilöä kuin aikaisemmin. *Helga*, *Ljeni* ja *Pepito* mainitaan kaikki ulkomaalaisiksi. *Helga* on pariisilaisnukke, vaikka nimi löytyykin suomalaisesta almanakasta. Nimi sisältää muinais-skandinaavisen sanan *helga*, joka tarkoittaa ’pyhää, varottavaa’. Sana on sama kuin muinaissaksan *hails* eli ’terve, onnellinen’. (USNK: 70.) Tämä sopii laulun sisältöön, sillä *Helga*-nukke vaikuttaa kovin onnelliselta päästessään naimisiin. Muista sanoitusten ulkomaalaisista *Ljeni* on missi Turkmeniasta ja *Pepito* espanjalainen gigolo, jota laulussa banksujätkäksi kuvaavasti kutsutaan. Tällä hieman rasisella ilmauksella kertoja haluaa pilkata miestä, joka vei häneltä vaimon.

Ulkomaalaiseksi voisi kuvitella henkilöistä myös *Rubenin*, joka on merisotamies kiiltävine saappaineen. Vaatetukseltaan nukke ei vastaa käsitystä Suomen armeijan sotilaan pukeutumisesta, ja tällä perusteella sitä voi pitää ulkomaalaisena nukkena. Myös

seksilehdessä esiintyvä *Melinda* voisi olla ulkomaalainen, vaikka sitä ei sanotakaan laulussa. Tämän perusteluna pidän sitä, että useimmat seksilehdet ja niissä esiintyvät mallit ovat ulkomaalaisia.

Jäljelle jääneet viisi henkilöä ovat suomalaisia. Ensimmäinen *Monica* vaikuttaa toimeettomalta aseman kahvilassa vetelehtijältä, joka antaa elämän lipua ohitse aivan kuten 1980-luvun Johnnyillekin näytti käyneen. Mieskertoja unelmoi kuitenkin tästä salaperäisestä naisesta ja lupaa tulla vielä kertomaan Monicalle, että hän kuuluu miehelle. Toinen 1990-luvun Monicoista on elänyt elämänsä eri tavalla, vaikka paikoilleen hänkin tuntuu jääneen. Nainen elää onnettomassa parisuhteessa, eikä hän rakasta miestänsä. Sen sijaan nainen on herännyt 90-luvulle ja rakastunut naiseen. Päivisin miehen ollessa töissä naisen salaperäinen rakastajatar tulee hänen luokseen. Kuitenkaan nainen ei jätä miestä, vaan nähtävästi jatkaa kaksoiselämäänsä.

Onneton on myös *Angelique*, joka on pettynyt maailmaan. Rakkaus on kuollut ja toiveet ovat kadonneet, vain tuska on jäljellä. Kertoja toivoo näkevänsä Angeliquen uudelleen taas huomenna, mutta jotenkin hänen äänestään paistaa suuri epävarmuus. Ikään kuin kertoja pelkäisi naisen tekevän jotain pahaa itselleen. Hän yrittää kaikin tavoin lohduttaa naista näkemään jotain hyvää maailmassa, johon jokainen pettyy joskus.

Charlotta ja *Johnny* ovat 90-luvun vaihtoehtonuria tai ainakin heidät on kuvattu sellaisiksi. Mustat huulet voivat viitata punk- tai metalmusiikin kuuntelijoihin. Maininta heimovaatteista ja -kampauksesta sopisi hyvin punkkareille, jotka tunnetaan aatetta julistavista vaatteistaan ja näyttävistä irokeesikampauksistaan. Laulusta selviää, että Charlotta on Johnnyn äiti ja tämä tuntuu hieman kummalliselta, sillä molemmat vaikuttavat kovin nykyaikaisilta nuorilta. Kasvettuaan aikuiseksi Johnny jatkaa saman aatteen kannattamista kuin vanhempansakin. Vieraskielisillä nimillä on laulussa haluttu korostaa ehkä musiikin kansainvälisyyttä. Kansainvälisyys näkyy muun muassa siinä, että monet suomalaismuusikot käyttävät englanninkielistä taiteilijanimeä, varsinkin jos aikovat tähdätä maailman musiikkimarkkinoille, joilla englanninkielinen nimi tehoaa paremmin kuin vaikea, mitänsanomaton suomalainen vastike.

Suurimpana erona vuosikymmenten välillä näyttäisi olevan se, että 1980-luvulla vieraskielisiä nimiä käytettiin yleensä aivan suomalaisista henkilöistä kerrottaessa. 1990-luvulla vieraskielisiä nimiä on pyritty käyttämään, kun on kyseessä ulkomaalainen henkilö. Pääasiassa nämä vieraskieliset nimet löytyvät ruotsinkielisestä almanakasta tai sitten ne ovat englanninkielisiä. Tämä on aivan luontevaa, sillä myös paljon sanastoamme on lainattu juuri ruotsista ja englannista.

4. MUUT NIMET

4.1. Intertekstuaaliset nimet

Intertekstuaalisuudella tarkoitetaan tekstienvälisyyttä eli tekstin suhdetta toisiin teksteihin ja konteksteihin (Keskinen 2001: 109). Käytän tässä työssäni termiä intertekstuaaliset nimet, koska nämä nimet on otettu jostain muusta yhteydestä ja siten niiden voi katsoa kuvaavan tekstienvälisyyttä.

Intertekstuaalisista nimistä tutkin sitä, mistä nimet tulevat ja miksi niitä on käytetty lauluissa. Lisäksi on kiinnostavaa selvittää, kuinka paljon tietoa esimerkiksi historiasta nämä nimet vaativat kuulijaltaan. Tähän ryhmään olen ottanut mukaan kaikki aineistoni intertekstuaaliset nimet huolimatta siitä, mitä nimityyppiä ne edustavat. Nämä nimet jakaantuvat kolmeen erilaiseen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän nimet viittaavat historiaan tai politiikkaan, ja toisen ryhmän nimet liittyvät kulttuurielämään tai viihde maailmaan. Kolmannessa ryhmässä intertekstuaalisuus pohjautuu johonkin tunnettuun satuun tai tarinaan, joka on muokattu nykyaikaan sopivaksi.

4.1.1. Historialliset ja poliittiset nimet

Tässä ensimmäisessä ryhmässä nimellä viitataan suoraan johonkin tunnettuun historian tai politiikan henkilöön. Näitä nimiä on yhteensä 23, ja ryhmä on siten intertekstuaalisiin nimiin kuuluvista ryhmistä suurin. Nimissä korostuu 1960-luku, sillä jopa seitsemän nimen voi katsoa liittyvän tähän vuosikymmeneen. *Oswald, Cassius Clay, Neil Armstrong, Juri Gagarin, Palach, Malcolm X* ja *Fidel Castro* edustavat lauluissa kyseistä aikakautta. Tosin nämä nimet ovat kaikki samalta sanoittajalta ja näin sanoittajan mieltymys aikaan korostuu, eikä tästä voi tehdä johtopäätöksiä tai yleistyksiä asian suhteen.

Suosittua sen sijaan näyttäisi olevan lähihistoriasta laulaminen. Tämä on aivan ymmärrettävää, sillä usein lauluilla on tapana ottaa kantaa johonkin ajankohtaiseen asiaan. 1990-lukuun viittaavia nimiä ovat *Ken Saro-Wiwa, Monica Lewinsky, Bill* ja *Hilary Clinton* sekä *Elisabeth Rehn*. Suuret poliitikot 1980-luvulta, *Ronald Reagan* yhdessä vaimonsa *Nancyn* kanssa ja Ison-Britannian rautarouva *Margaret Thatcher*, ovat myös innoittaneet lauluntekijöitä. 1970-luvulta esillä ovat terroristiryhmä *Baader-Meinhof* ja anarkisti *Pertti Veltto Virtanen*. Toisen maailmansodan ajalta ovat mukaan päässeet *Hitler* ja *Erwin Rommel*, kun taas Suomen itsenäistymisen vaikeuksista muistuttavat *Eugen Schauman* ja *Lenin*. Löytyypä lauluista vielä tätäkin vanhempi viittaus, sillä pit-

käaikaisen presidenttimme *Urho Kekkosen* rinnalla esiintyy pohjalaislegenda *Rannanjärvi*.

Aidoimmillaan intertekstuaalisuus näkyy Kolmas Nainen -yhtyeen *Oi Suomen nuoria!* -kappaleessa. Sen lisäksi että laulussa on intertekstuaalisia nimiä, *Rannanjärvi* ja *Kekkonen*, siinä on myös suoraa lainausta toisesta tekstistä:

Ei saa laulaa *Rannanjärvestä*
 Rannanjärvi on kuallu.
 Ei saa laulaa *Kekkosesta*, joka
 kummittelee vaikkon kuopattu. --
 Ei saa laulaa pääomasta
 paitsi korrektisti ruotsiksi
 ei saa laulaa työttömistä
 ettei luultais kommunistiksi --
 (Kolmas Nainen: *Oi Suomen nuoria!* 1994)

Laulun kaksi ensimmäistä säettä on lainattu suoraan Isontalon Antti ja Rannanjärvi -kansanlaulusta. Isontalon Antti ja Rannanjärvi olivat kuuluisia eteläpohjalaisia häyjä 1800-luvulla. Heitä pidettiin maakunnan kansallissankareina ja legenda pohjalaisista häjyistä elää yhä 2000-luvun Suomessakin. Rannanjärven rinnastaminen Kekkoseen herättää ihmetystä. Toisaalta molemmat olivat legendoja jo eläessään, joten sinänsä rinnastus toimii. Laulun tarkoituksena on kritikoida sanan vapautta, sitä, mistä saa ja mistä ei saa puhua. Kekkosen ollessa Suomen presidenttinä sananvapaus oli melko rajoituttu. Presidentistä ei saanut puhua mitään negatiivista, ja muutenkin aroista ja vaikeista asioista vaiettiin.

Seuraavassa esimerkissä nimet viittaavat 1960-lukuun.

Yks harhaluoti *Oswaldin*, tais lentää meidän kammariin
 mä olin kuus ja itkin.
 Niin tanssi meille *Cassius Clay* --
 Pian kuuhun astui *Neil Armstrong*
 sain lakkanylonpuseron ja alkoi hurja nuoruus --
 (Miljoonasade: *Tulkoon rakkaus* 1996)

Tämä Miljoonasateen teksti on omaelämäkerrallinen. Sanoittaja Heikki Salo on ottanut lauluunsa mukaan lapsuuden suuret miehet, jotka ovat tehneet häneen vaikutuksen tavalla tai toisella. Tekstin ensimmäinen intertekstuaalinen nimi on *Oswald*, joka viittaa Lee Harvey Oswaldiin, jota on pidetty Yhdysvaltojen presidentin John F. Kennedyn murhaajana. Oswaldia ei ehditty koskaan tuomita Kennedyn murhasta, koska hänet tapettiin ennen sitä (ST 4, 1990: 184). Laulussaan Salo kuvaa sitä, miten kyseinen tapahtuma vaikutti kuusivuotiaaseen poikaan.

Seuraavaksi Salo siirtyy tekstissään puhumaan *Cassius Claystä*, joka tunnetaan paremmin nimellä Muhammed Ali (ST 1, 1988: 112). Tämä nyrkkeilyn raskaan sarjan kaikkien aikojen menestyksekkäin mies aloitti uransa 1960-luvun alussa. Cassius Clay on varmasti ollut tärkeä esikuva painia harrastaneelle Heikki Salolle; voihan painin ja nyrkkeilyn helposti mieltää samantyyllisiksi urheilulajeiksi. Tekstin loppupuolella puhutaan vielä *Neil Armstrongista*, joka oli ensimmäinen ihminen kuussa. Vuoden 1969 kuukävely on yksi 1960-luvun huomattavimmista tapahtumista (IT 1, 1995: 207). Ehkä tämän vuoksi se on otettu mukaan tähän kappaleeseen. Tekstin intertekstuaalisista nimistä voi huomata, että ainoa vaikeammin ymmärrettävä nimi on Cassius Clay, joka vaatii kuulijalta joko nyrkkeilyn historian tuntemusta tai kiinnostusta Muhammed Alin legendaariseen persoonaan. Muut nimet on helppo tunnistaa, jos on yhtään perillä 1960-luvun maailmanhistoriasta.

Samaa omaelämäkerrallisuutta hyödyntää yhtyeen ensimmäinen hitti *Lapsuuden sankarille*, jossa esitetään retorisia kysymyksiä astronautti *Juri Gagarinille*.

Miltä tähdet tuksuu
entä luinen kuu
soiko maapallon liikkeessä
fuuga hiljainen --
Lennä *Juri Gagarin*
lennä *Juri Gagarin*
tule elävänä takaisin --
(Miljoonasade: *Lapsuuden sankarille* 1987)

Jo kappaleen nimi *Lapsuuden sankarille* kertoo, mistä laulussa on kyse. Tekstissä sanoittaja Heikki Salo kääntää jälleen katseensa lapsuuden kultaisiin muistoihin, vuoteen 1960, aikaan ennen Neil Armstrongin kuukävelyä. Tuona kyseisenä vuonna neuvostoliittolainen astronautti Gagarin, teki ensimmäisen onnistuneen avaruuslennon. (Hannula ym. 1995: 164.) Salo pohtii astronautille esittämässään kysymyksissä maailman tilaa.

-- Näätkö laukausten juovat
kun ne maailmaa rikki neuloo --
näätkö rakastavaiset kaupungin päällä
ja kun kuulokkeet laitat korviin --
kuuletko lapsien syntyvän täällä
(Miljoonasade: *Lapsuuden sankarille* 1987)

Tekstissä yhdistyvät hyvyys, pahuus, syntymä ja kuolema. Oleellista tekstissä ei ole Juri Gagarinin esiintyminen, vaikka hän onkin hyvin tunnettu historiasta. Kuulijaa saattaakin ihmetyttää, miksi laulussa yleensä esiintyy Juri Gagarin. Hän vaikuttaa jotenkin ulkopuoliselta, sillä eihän astronautti voi nähdä maailman tilaa ollessaan avaruu-

nessa. Tuntuu siltä, että Salo on todella siirtynyt katsomaan asioita lapsen näkökulmasta. Lapsi kuvittelee helposti, että avaruudesta näkee koko maailman, ikään kuin seisoi korkealla vuorella, jonka juurella maailma on. Tällä sanoittaja voi viitata myöskin omiin muistoihinsa vuodelta 1960. Ehkä Heikki Salo, tuolloin kolmevuotias pikkupoika, on tuonut 1980-luvun suosikkikappaleeseen omat lapsen ajatuksensa.

Miljoonasateen *Vallankumous evp* -kappale on rakennettu poliittisten intertekstuaalisuuksien varaan. Teksti vaatii kuulijalta paljon, vaikka useimmat tekstissä esiintyvät poliittiset henkilöt ovat jokseenkin tuttuja.

Museossa *Leninin* on huone josta
 takaa pölynimurin – –
 Stumppi *Castron* sikaarin
 sinne heitettyinä
 kanisteri *Palachin*
Malcolm X:n kynä
 pommi *Baader-Meinhofin*
 niissä lukee nyttemmin
 vallankumous evp – –
 (Miljoonasade: *Vallankumous evp* 1996)

Tekstissä esitellään heti aluksi kaksi aikansa johtajaa, jopa diktaattoria, *Lenin* ja *Castro*. Lenin on suomalaisille hyvin tuttu bolševikkihallitsija, joka johti vallankumousta Venäjällä. Lenin tuli valtaan vuonna 1917, samana vuonna kuin Suomi itsenäistyi. Leninin valtakausi Venäjällä päättyi 1924, kun hän kuoli. Suomessa Leninin kunniaksi on perustettu Tampereelle museo, joka sijaitsee Hämeenpuistossa, ja tästä museosta tässä laulun otteessakin kerrotaan. Toinen mainituista diktaattoreista on Fidel Castro, Kuuban sosialistijohtaja. ”Stumppi *Castron* sikaarin” on viittaus Kuubaan ja ennen kaikkea maan sikarituotantoon.

Castro on valittu tähän yhdessä Leninin kanssa siksi, että molemmat ovat johtaneet vallankumouksen tuloksena syntynyttä sosialistivaltiota. Castro on marxisti-leninisti, ja Kuuba oli aikoinaan täysin riippuvainen Neuvostoliitosta. Kun Neuvostoliitto romahti, Kuuba joutui suuriin taloudellisiin vaikeuksiin. Näin ollen näillä intertekstuaalisilla nimillä on selkeä yhteys toisiinsa.

Leninin ja *Castron* seuraksi tekstiin on otettu kapinallisia, jotka ovat taistelleet joko oikeuksiensa tai ideologiansa puolesta. Näitä kapinallisia otteessa ovat *Palach*, *Malcolm X* ja *Baader-Meinhof*. Otan mukaan tarkasteluun *Baader-Meinhofin*, vaikka se ei olekaan varsinaisesti henkilön nimi, vaan terroristiryhmän nimi, joka koostuu henkilöiden nimistä.

Palach on ehkä joukon tuntemattomin. Hän oli tšekkiläinen opiskelija, joka protestoi Neuvostoliiton Prahan miehitystä vastaan vuonna 1969 valelemalla vaatteensa syttyvällä nesteellä ja sytyttämällä itsensä tuleen. Palach kuoli sankarina ja samana vuonna muutamat muutkin opiskelijat seurasivat hänen esimerkkiään ja polttivat itsensä protestiksi. (Radio Praha 1999.) Tekstinäytteessä Palachin kohtaloon viitataan kanisterilla, joka arvatenkin sisältää useimmiten jotain palavaa ainetta.

Malcolm X tunnetaan mustien ihmisoikeustaistelijana. Tekstissä puhutaan ”*Malcolm X:n* kynästä” ja tällä viitataan siihen, että Malcolm X taisteli aseenaan kynä ja paperia. Toisin sanoen hän taisteli vaikuttavilla puheillaan, joilla hän vakuutti paljon muitakin rotuja kuin vain mustia. Malcolm X:n kohtalona oli, niin kuin monilla muillakin ihmisoikeustaistelijoilla, kuolla salamurhan uhrina (Spectrum 13, 1981: 516).

Baader-Meinhof oli kuuluisa länsisaksalainen terroristiryhmä, joka vaikutti vuosina 1968–1977. Tekstinäytteessä mainitaan ”pommi *Baader-Meinhofin*”, joka viittaa kyseisen terroristiryhmän tapaan toimia. Pommi-iskuilla ryhmä kylvi kauhua ihmisten keskuudessa, ja vasta kun kolme ryhmän jäsentä teki itsemurhan vuonna 1977, länsisaksalaiset saattoivat alkaa elää normaalisti, sillä Baader-Meinhofin aikakausi oli ohi. (IT 1, 1995: 279.)

Miljoonasateen *Vallankumous evp* -kappale jatkuu ja mukaan tuodaan vielä lisää intertekstuaalisia nimiä:

– – Museossa *Leninin*, Hämeenpuistikossa
hanska *Eugen Schaumanin*, lojuu laatikossa – –
Ja kanssa broilereiden, lakeja myös säätää
anarkisti viimeinen, sehän sielun jäätää
Pertti Veltto Virtanen, vallankumous evp – –
(Miljoonasade: *Vallankumous evp* 1996)

Nyt on tultu suomalaisiin vallankumouksellisiin anarkisteihin. *Eugen Schauman* muistetaan Suomen historiassa kenraalikuvernööri Bobrikovin murhaajana. Schauman ampui kenraalikuvernöörin sortopolitiikan vastalauseena vuonna 1904, minkä jälkeen hän teki itsemurhan. (IT 8, 1996: 297.) Murhaan suhtauduttiin Suomessa myönteisesti, ja se lujitti vastarintaa Venäjää kohtaan (Hannula ym. 1998: 37). Tekonsa takia Schaumanista tuli eräänlainen kansallissankari.

Pertti Veltto Virtanen on nykyajan anarkisti. Hän on saavuttanut mainetta niin muusikkona kuin kansanedustajanakin. Presidentiksikin Virtanen oli ehdolla mutta ei tullut valituksi. Virtanen tunnetaan miehenä, joka kapinoi kaikkea vastaan. Hänet muistetaan ennen kaikkea miehenä, joka ei ole suostunut ottamaan baskeriaan pois

päästään missään, ei edes sisällä eduskuntatalossa. Tämä herätti aikoinaan paljon keskustelua, mutta loppujen lopuksi Virtanen voitti ja sai pitää baskerinsa päässään.

Tekstinäytteessä viitataan poliittisiin ”broilereihin”. Niillä tarkoitetaan pitkään poliittisen uransa eteen uurastaneita ihmisiä. Virtanen ei kuulu ”broilereihin”, sillä ennen kuin lähti mukaan politiikkaan, hän ehti tehdä paljon muutakin kuin vain luoda poliittista uraansa. Tämänkin korostaa Virtasen anarkistisuutta. Veltto Virtasen nimittäminen viimeiseksi anarkistiksi on sanoittajan huomautus nuorisolle. Sanoittaja haluaa kiinnittää huomiota siihen, että 1950-luvulla syntyneen Virtasen jälkeen ei ole tullut uusia anarkisteja Suomen poliittiseen elämään. Tämä osoittaa nykynuorison passiivisuutta.

Kun tarkastelee laulun nimiä, huomaa, että siihen on tietoisesti valittu ensin ulkomaalaisia ja sitten suomalaisia kapinallisia. Laululla on haluttu osoittaa, kuinka ennen vallankumous oli ainoa tapa muuttaa maailmaa. Kapinalliset tekivät vallankumouksia, joten todellinen valta oli heillä. Usein kapinalliset anarkistit olivat opiskelijoita, kuten laulun esimerkkikin osoittaa: Palach ja Baader-Meinhof tulivat opiskelijapiireistä. Nykyisten opiskelijanuorten kiinnostus politiikkaan ja vaikuttamiseen on vähentynyt vuosi vuodelta, ja tämän vuoksi vallankumoukset alkavat olla historiaa, ainakin länsimaissa. Vallankumouksellisuus on ”eläkkeellä”, mihin myös laulun nimi *Vallankumous evp* viittaa.

Kuulijoiden poliittisen historian tuntemukseen nojaavat myös Ultra Bra -yhtyeen kappaleet *Säkeitä Erwin Rommelille* ja *Ken Saro-Wiwa on kuollut*. Yhtye itse ilmoittaa Vapaaherran elämää -levyn kansilehdessä, että se ei esitä poliittisia lauluja vaan lauluja, joissa käsitellään yhteiskunnallisia kysymyksiä. Aloitan tarkastelun kappaleesta *Säkeitä Erwin Rommelille*. Tekstissä ei mainita kertaakaan *Erwin Rommelia*, vaikka siinä kerrotaankin tiivistetysti hänen tarinansa. Sen sijaan tekstissä mainitaan *Hitler*, joka yhdistää Erwin Rommelin toisen maailmansodan aikaiseen natsi-Saksaan.

– – Kun poliitikot ja humanistit olivat hiljaa
katsoit *Hitleriä* silmiin ja sanoit häntä roistoksi
sinulla oli tavalliset aivot mutta ajattelit itse
liian rehelliset murhataan nykyäänkin varmasti – –
(Ultra Bra: *Säkeitä Erwin Rommelille* 1996)

Ilman historian lähempää tarkastelemista jää epäselväksi, kuka Rommel oikein oli. Hänet tunnettiin myös nimellä Aavikkokettu, ja hän oli saksalainen sotamarsalkka. Rommel toimi muun muassa Hitlerin henkivartijoiden komentajana ja nautti suurta suosiota toisen maailmansodan aikaan Saksassa (Toinen maailmansota 2, 1974: 291).

Edellinen tekstinäyte selvittää Rommelin kohtalon. Vuonna 1944 hän osallistui Hitlerin vastaiseen salaliittoon, jonka tarkoituksena oli murhata Hitler. Hitleriä kohtaan suunnattu pommi-isku kuitenkin epäonnistui, ja Rommelin yhteys siihen selvisi. Hänelle annettiin kaksi vaihtoehtoa.

-- Paholainen lähetti hautajaisiisi sähkeen:
suuret voittonsi tultaisiin muistamaan historiassa --
(Ultra Bra: *Säkeitä Erwin Rommelille* 1996)

Ensimmäisenä vaihtoehtona oli tehdä itsemurha, jolloin hänen ja hänen perheensä kunnia säilyisi ja hän saisi sankarihautajaiset. Toisena vaihtoehtona oli, että asia vietäisiin oikeuteen, jolloin Rommel häpäistäisiin täysin. Lienee sanomattakin selvää, että Rommel valitsi ensimmäisen vaihtoehdon. (Toinen maailmansota 2 1974: 292.)

Saman yhtyeen poliittisessa *Ken Saro-Wiwa on kuollut* -kappaleessa viitataan aivan lähihistoriaan, vuoteen 1995. Laulun henkilö on varmasti useimmille täysin tuntematon.

Herra tuomari
olen rauhan ja aatteen mies
ja olen vihainen, tuhoamisesta
kansani maan, öljy palaa
vain tämän heille sanoi kerran
Ken Saro-Wiwa --
(Ultra Bra: *Ken Saro-Wiwa on kuollut* 1996)

Ken Saro-Wiwa oli nigerialainen aktivisti, joka vastusti öljy-yhtiö Shellin toimintaa Nigeriassa. Shellin vastustus perustui ympäristötuhoihin, joita yhtiö sai aikaan, sekä lisäksi siihen, että yhtiö ei välittänyt maan alkuperäisten asukkaiden kohtalosta. (Greenpeace 1995.) Ken Saro-Wiwan, kohtalo selviää kappaleen seuraavasta säkeistöä.

-- Herra tuomari
kuinka uskalsi avata suunsa tuo mies
korjatkoon luunsa, tuollaisista puheista
sähkötuoli tai giljotiini
tämän jälkeen ei saa elää
Ken Saro-Wiwa --
(Ultra Bra: *Ken Saro-Wiwa on kuollut* 1996)

Marraskuussa 1995 Ken Saro-Wiwa tuomittiin kuolemaan ja hänet hirtettiin yhdessä kahdeksan muun kannattajansa kanssa (Greenpeace 1995). Ultra Bran laulu on kannanotto Ken Saro-Wiwan puolesta.

Yhdysvaltojen politiikkakin on huomioitu suomalaisissa rocklyriikoissa. Muun muassa maan entinen presidentti Ronald Reagan on saanut oman laulunsa.

Villi länsi!
Ronald ja Nancy! --
 Ryssä pisti hulinaksi
 valtas talon, valtas kaksi...
Ronald häntä vain ei saanut satimeen
Ronald ampui joka taloon,
 teki kunnon hulabaloon,
 rouva *Thatcher*, hän sai luodin varpaaseen. --
 (Juice Leskinen: *Villi länsi* 1982)

Juice Leskisen laulu on ironiseen sävyyn tehty poliittinen kannanotto Reagania kohtaan. Leskinen pureutuu pintaa syvemmälle ajan historiallisiin tapahtumiin kielikuvien ja symbolien avulla. Vaikka laulun henkilöt Ronald Reagan, hänen vaimonsa Nancy ja Ison-Britannian entinen pääministeri Margaret Thatcher ovat kaikki hyvin tuttuja henkilöitä, on nykykuulijan melko mahdotonta ymmärtää laulun sisältöä ja sitä, onko kyseessä yksi tietty poliittinen tapahtuma vai useampien poliittisten tapahtumien ketju.

Paljon kevyempää poliittista tietoa vaatii punkyhtye Klamydian kappale *Letoisa Lewinsky*. Tärkeää kappaleessa on sen ajankohtaisuus julkaisun aikana.

Valkoisessa talossa, valkoista asiaa
 kun *Lewinsky* tarjoo suuta ja riemurasiaa
 miehisinkään mies ei vastustella voi --
 Oi ihana *Monica*, anna poskihoitoa
 pressa saa ja muita harmittaa --
 USAn kymppi todistaa, vannoo ja vakuuttaa,
 että koko lemmeleimahdus on pelkkää potaskaa --
Hilarykin sitä tolkuttaa
 ei meidän *Bill* tahdo ollenkaan --
 (Klamydia: *Letoisa Lewinsky* 1999)

Teksti kertoo Yhdysvaltojen entisen presidentin Bill Clintonin seksiskandaalista Valkoisen talon harjoittelijan Monica Lewinskyn kanssa. Suhde tuli julkisuuteen vuonna 1998 ja Klamydian kappale on tehty heti kohta sen jälkeen. Huumorimielessä tehty teksti ei vaadi kuulijalta paljon, koska aihe on ollut hyvin tuore kappaleen ilmestymisen aikoihin. Myös aiheen uutisarvo oli suuri vuonna 1998, ja tuskin löytyy kovin montaa ihmistä, joka ei olisi kuullut puhuttavan siitä. Aiheena Bill Clintonin seksiskandaali sopii hyvin kyseisen yhtyeen aikaisempaan tuotantoon, sillä yhtyeen tyyliin kuuluvat punkhenkiset, monesti hieman rivotkin tekstit, joissa puhutaan asioista humorisesti niiden oikeilla nimillä.

Ajankohtaiseen poliittiseen asiaan on ottanut kantaa myös Popeda vuonna 1992 julkaistulla kappaleellaan *Kersantti Karoliina*.

On mulla bootsit ja mä soitan kitaraa
 jopa luulis, että ei oo mua kovempaa
 Mun täytyy myöntää, että hieman pehmoilen
 on naisellani työn alla räätisulkeinen --
 Mä tomutan sekä pullat pakastan
 ynnä pitsin nypläystä hieman harrastan
 Sun raaka äänesi saa kokoon kivekset
 kun ojennukseen pistät karuimmatkin urokset
 Kuulin *Karoliinan* lähteneen
 jätti tänne vaikeroimaan kotipiikseen
 Syytän sua *Elisabeth Rehn*
 Mun naiseni on kapiainen --
 (Popeda: *Kersantti Karoliina* 1992)

Laulussa perinteiset naisen ja miehen roolit on käännetty ylösalaisin. Laulun mies hoitaa kotia ja harrastaa naisellisia harrastuksia kuten pitsin nypläystä. Tekstinäytteen alussa mies yrittää vakuuttaa maskuliinisuuttaan. Tämän jälkeen hän myöntää olevansa hieman pehmo, koska nainen on valinnut miehisen uran armeijassa.

Laulu on viittaus 1990-luvun alkupuolen Suomen poliittiseen tilanteeseen, jolloin keskusteltiin kiivaasti naisten pääsystä armeijaan. Popeda on halunnut laulullaan kuvailla sitä tilannetta, mikä perheissä saattaisi syntyä, jos naiset pääsisivät armeijaan. Laulun mies ei selvästikään ole tyytyväinen koti-isän rooliinsa, ja hän osoittaaakin syytöksensä silloiselle puolustusministerillemme, Elisabeth Rehnille. Laulu on tehty aikana, jolloin ei vielä ollut päätetty, pääsevätkö naiset armeijaan. Tämän vuoksi Popeda on varmasti tehnyt laulun vaikuttaakseen yleiseen mielipiteeseen. Loppujen lopuksi yhtyeen protestilla ei ollut suurtakaan vaikutusta, ja ensimmäiset naiset astuivat varusmiespalvelukseen lokakuussa 1995.

Popedan laulussa on hyödynnetty samaa ajankohtaisuutta kuin edellä olleessa Klamydian *Letoisa Lewinsky* -kappaleessa. Molemmat kappaleet käsittelevät aihetta, joka on ollut pinnalla keskusteluissa juuri laulun ilmestymisen aikoihin ja on näin ollen ollut hyvin tuttu suurelle yleisölle. Popedan kappale on aiheeltaan sopivasti yhtyeen miesvaltaiseen kuulijakuntaan vetoava, onhan armeijaa pidetty aina miesten maailmana, jonne naisilla ei ole ollut asiaa.

4.1.2. Kulttuurielämän ja viihdemaailman nimet

Tässä toisessa ryhmässä nimet viittaavat joko viihdemaailmaan tai kulttuurielämään. Näitä nimiä on kaiken kaikkiaan 19, ja useimmat niistä viittaavat kotimaisiin henkilöi-

hin. Viihde- ja kulttuurinimien kohdalla tärkeätä ei niinkään ole nimien ajankohtaisuus vaan se, että henkilö on tehnyt aikanaan jotain, mistä hänet muistetaan laajalti. Kulttuurielämän henkilöt jakautuvat kirjailijoihin ja muusikoihin. Kirjailijoita edustavat *Arto Melleri*, *Eino Leino* ja *Pentti (Pena) Saarikoski*. Muusikoista mukana ovat *John Lennon*, *Van Morrison* ja *Toivo Kärki* sekä *Jukka Karjalainen* perheineen (*Väinö ja Kati*).

Viihdemaailman henkilöt ovat pääasiassa kauniita naisia – missejä ja näyttelijöitä. *Anne Pohtamo*, *Nina Autio* ja *Johanna Raunio* edustavat missejä. Näyttelijöitä ovat *Marilyn*, *Doris Day* ja *Mary Pickford*. Urheilijoista mukana on *Keijo Keke Rosberg*. Näiden lisäksi mukaan on päässyt yhden missin poikaystävä, *Jacques de la Fontaine*. Myös selvittämättömän henkirikoksen uhri, *Kyllikki Saari*, mainitaan ohimennen.

Ismo Alanko esittelee ironisesti muusikoiden ja kirjailijoiden paheellista elämäntyyliä.

Kolme grammaa hassista on päiväannoksein
amfetamiinia muutama viiva livahtaapi yksintein
Lähdenpä tästä nappaamaan parisenkymmentä
Tuoppia kun janottaa näin yösyömmellä – –
Taiteilijaelämää
Minä, *Melleri* ja *Morrison*
Taiteilijaelämää
nimeni historian kirjoissa pian on
Taiteilijaelämää
niin kuin *Eino*, *Pena* sekä *John* – –
(Ismo Alanko: *Taiteilijaelämää* 1995)

Kuulijoille tuttuja henkilöitä Alangon kappaleessa ovat runoilija Arto Melleri ja runoilija-rockmuusikko Jim Morrison. He molemmat ovat myös hyvin tunnettuja alkoholin ja huumeiden käytöstään. Kuulijalta vaatii jonkin verran kekseliäisyyttä tunnistaa ”*Eino*, *Pena* sekä *John*”. Nämä nimet tarkoittavat todennäköisesti Eino Leinoa, Pentti Saarikoskea ja John Lennonia, jotka kaikki olivat elinaikanaan varsin tunnettuja taiteilijaelämän viettäjiä. Toisin sanoen heidän elämänsä mahtui kirjallisuuden ja musiikin lisäksi melkoisesti alkoholia tai huumeita.

Ismo Alanko haluaa ottaa laulullaan kantaa taiteilijoiden, lähinnä kirjailijoiden ja muusikoiden, päihteiden käyttöön, joka kuuluu taiteilija- ja boheemielämään. Laulussa viitataan ironisesti, että taiteilija voi jäädä historiaan vain, jos sotkee elämänsä päihtellä. Rivien välistä on luettavissa, että parhaiten taiteilija muistetaan, jos hän kuolee ennen aikaisesti joko päihteisiin tai muuten epämääräisesti. Tämän voi tulkita siitä, että vain yksi tekstin henkilöistä, Arto Melleri, on elossa. Mellerikin jäi muutama vuosi sitten auton alle ja on näin ollen käynyt lähellä kuolemaa (Helsingin Sanomat 1998). Muut tekstissä esiintyvät henkilöt ovat kaikki kuolleet melko nuorina. Jim Morrison oli vain

27-vuotias kuollessaan. Eino Leino kuoli 48-vuotiaana (IT 5, 1996: 242), Pentti Saarikoski 45-vuotiaana ja John Lennon 40-vuotiaana (IT 5, 1996: 251).

Taiteilijan elämä voi olla myös tavallista perhe-elämää ja vanhempana olemista. Tämän huomaa, kun tutustuu J. Karjalaisen kappaleeseen *Missä se Väinö on?*, sillä teksti kertoo Karjalaisen omasta pojasta Väinöstä (Vaasan ylioppilaslehti 9/1996).

*Väinö, Väinö, missä on se Väinö? – –
Jo näkyy silmät ja suu, ei voi olla kukaan muu.
Siellä, siellä se Väinö on. – –
(J. Karjalainen: *Missä se Väinö on?* 1996)*

Väinön lisäksi kappaleen kolmannessa säkeistössä lauletaan myös *Jukasta* eli itsestään J. Karjalaisesta sekä *Katista*, jolla tarkoitetaan Väinön äitiä Kati Bergmania. Kappaleen ilmestymisen aikoihin mediassa kirjoitettiin paljon tästä kappaleesta ja ennen kaikkea siitä, kuka tämä kyseinen Väinö on.

Aineistossa esiintyy vielä muutama muu taiteilija, mutta koska he tulevat lauluissa vain mainituiksi eivätkä ole mitenkään keskeisessä asemassa, en ryhdy analysoimaan heidän nimiään tarkemmin. Tällaisia taiteilijoita ovat muusikko *Van Morrison* (Juice Leskinen: *Edestakaisin* 1981), *Elvis* (Miljoonasade: *Lilianin syksy* 1987) ja runoilija-rockmuusikko *Jim Morrison* (Miljoonasade: *Annaliisa* 1988), joka esiintyi myös Ismo Alangon *Taiteilijaelämä*-kappaleessa. Eppu Normaali muistaa myös suomalaisen iskelmän suurta miestä, Toivo Kärkeä.

*– – Tämä tuhansien murheellisten laulujen maa,
jonka tuhansiin järviin, juosta saa
katajainen kansa, jonka itsesäälän määrää
ei mittaa järki, eikä *Kärki* määrää,
jonka lauluissa hukkuvat elämän valttikortit
ja kiinni pysyvät taivaan portit – –
(Eppu Normaali: *Murheellisten laulujen maa* 1982)*

Taiteilijoiden lisäksi naiskauneus on innoittanut rocklyyrikoita. Juice Leskinen laulaa vuonna 1975 Miss Universumiksi valitusta Anne Pohtamosta:

Anne, miksi lähdit luotain
 lännen kultaa nuolemaan? --
 Luuletko sen tyyppin pliisun
 onneksesi koituneen?
 Kuuntele kun laulan viisun
 katkeroituneen.
Anne ja Jacques! Anne ja Jacques!
 Lehdessä pussas, siinä luki smack!
Anne ja Jacques! Anne ja Jacques!
Jacques oli niin kuin *Donald Duck!* --
 (Juice Leskinen: *Anne ja Jacques* 1981)

Laulussa viitataan Pohtamon Miss Universum -voittoon, jonka seurauksena hän joutui lähtemään Yhdysvaltoihin. Siellä Anne tapasi ranskalaisen playboyn, Jacques de la Fontainen, jonka kanssa hän seurusteli jonkin aikaa. Juicen laulussa on varmasti mukana ironiaa, mutta siinä on myös pettymystä ja katkeruutta sitä kohtaan, että ulkomaalainen mies vie kauniin suomalaisen naisen.

-- Aatelinen on tää new man --
 tarjoo päivänkakkaraa!
 Vaan kioskiinsa joudut myymään
 jätkänmakkaraa! --
 Se kreivi meitä varmaan huijaa,
 ja sä sorruit siihen nyhtäjään!
 On sillä nyt jo monta muijaa --
 mä ilman yhtä jään --
 (Juice Leskinen: *Anne ja Jacques* 1981)

Kateuttakaan tässä ei peitellä. Laulun minä on varma, että ranskalaisplayboy käyttää Annea vain hyväkseen. Lopuksi Suomi-poika vielä vetoaa siihen, että kreivillä on naisia vaikka kuinka paljon, mutta hänellä ei yhtään. *Annen* ja *Jacquesin* lisäksi laulussa esiintyy kuvitteellinen sarjakuvahahmo *Aku Ankka* eli *Donald Duck*. Sitä on käytetty Jacquesin pilkkaamiseen. Syynä tämän sarjakuvahahmon valintaan on ollut loppusoinnuttelu.

Klamydia-yhtyeelle naiskauneutta parhaimmillaan edustaa Nina Autio, Miss Skandinavia 1990-luvun alkupuolelta.

Sä vain katsot kameraan
 et mua huomaa ollenkaan
 vaikka kuinka koitan vilkuttaa
 Lasisilmälle hymyilet --
 Omaat sellasen peffan ja pärstäkertoimen
 että susta silmiäni irti saa mä en
 ei pärjää edes *Marilyni* tai *Johanna Raunio*
 kun esiin sipsuttaa peräpeiliään keikuttaa
Nina Autio, Autio jee jee jee --
 (Klamydia: *Nina Autio* 1993)

Tässä samoin kuin edellisessä Juice Leskisen kappaleessakin laulun minä haikailee missin perään. Nina Autiolle on otettu lisäksi kaksi vertailukohtaa: edesmennyt filmitähti Marilyn Monroe ja entinen Miss Suomi Johanna Raunio. Laulun Nina Autio on nykyisin melko tuntematon tai ainakin paljon tuntemattomampi kuin vertailukohdat Marilyn ja Johanna Raunio. Vuonna 1993, jolloin laulu on julkaistu, Aution misseys on ollut vielä tuore asia, ja kuulijat ovat tienneet, kenestä laulussa on kyse. Nykyään on ehkä toisin.

Aineistoni perusteella ulkomainen viihdemaailma ei ole paljon kiinnostanut rock-sanoittajia. Miljoonasateelta löytyy tosin kaksi laulua, joissa molemmissa esiintyy yksi amerikkalainen näyttelijätär.

Tilasin postimyyntiluettelosta
naisen itselleen
sen kasvot tehty muoviseoksesta
on malliin *Doris Dayn*
On sillä sian silmäripset, alumiiniolkapäät
ja pikku moottoreita säärissään – –
(Miljoonasade: *Made in Hong Kong* 1994)

Laulu kertoo seksilelusta, niin sanotusta ”pumpattavasta barbarasta”. Vertaus yhdysvaltalaiseen näyttelijättäreeseen Doris Dayhin ei kerro mitään ainakaan nuoremman polven kuuntelijalle. Doris Day oli kuuluisa filmitähti 1950- ja 1960-luvuilla, ja hänet tunnettiin myös laulajana ja tanssijana (Jessen 2000). Doris Dayn ottaminen mukaan tähän lauluun liittyy sanoittaja Heikki Salon tyyliin viitata lauluissaan paljon lapsuus- ja nuoruusaikojensa kuuluisuuksiin. Tämän saman voi huomata yhtyeen kappaleissa *Tul-koon rakkaus* ja *Lapsuuden sankarille*, joita olen käsitellyt luvun 5.1.1. alussa.

Seuraavassa esimerkissä Miljoonasade on ottanut lauluunsa poikkeuksellisesti 1900-luvun alun kanadalais-yhdysvaltalaisen näyttelijättären Mary Pickfordin.

Oi kaunis *Angelika*
nauroit kuin kuumeessa
otsaasi löit kuin *Mary Pickford* – –
Hyvästi nukkekodin pikkuprinsessa
hyvästi *Angelika* – –
kotipihan takaa alkaa vieras maailma
niin avara ja kavala
siellä vielä jossain liikkuu vapaana
Kyllikki Saaren murhaaja – –
(Miljoonasade: *Angelika* 1987)

Tekstinäytteen vertaukseen Pickford sopii hyvin, olihan hän suosittu mykkäfilmiä näyttelijätär, jonka eleet ja liikkeet olivat liioiteltuja kuten kyseiseen elokuvalajiin

kuului. (IT 7, 1996: 235.) Sen sijaan nimenä Mary Pickford on varsin tuntematon, jos ei ole perehtynyt erityisemmin mykkäfilmien maailmaan.

Lapsuusajaltaan sanoittaja on jälleen kerran poiminut mukaan yhden suomalaisten elämää järkyttäneen tapauksen, Kyllikki Saaren murhan. Sivulauseessa mainitaan, että ”vielä jossain liikkuu vapaana *Kyllikki Saaren* murhaaja”. Tämä muistuttaa kuulijoita siitä, että yksi Suomen historian järkyttävimmistä henkirikoksista, 1950-luvulla tapahtunut nuoren tytön murha, on edelleen selvittämättä. Tapaus Kyllikki Saari on tuttu, sillä vielä lähes 50 vuotta tapahtuneen jälkeenkin se mainitaan aina silloin tällöin tiedotusvälineissä, varsinkin jonkin samantyyppisen rikoksen yhteydessä.

Urheilumaailma ei ole myöskään muusikoita juuri kiinnostanut, mutta Juice Leskiselä löytyy yksi laulu, joka on omistettu Keke Rosbergille.

Asfaltti rataa
tuhatta ja sataa
Rosberg ajaa
käyttää kaasuttajaa --
saa ison saaliin
tullessaan maaliin
siellä dollari hymyilee. --
Keke Keke Keke Keke Rosberg Rosberg Rosberg Rosberg --
(Juice Leskinen: *Keke Rosberg formula rock* 1984)

Keke Rosberg oli ensimmäinen suomalainen Formula 1 -maailmanmestari, ja Leskinen huomioi tämän tekemällä pilkkalaulun tuoreesta maailmanmestarista. Laululla halutaan pilkata koko Formula 1 -lajia ja sitä, kuinka se yllyttää tavallisia ihmisiä hurjastelemaan liikenteessä, kun he matkivat tunnettuja formulakuljettajia.

-- Isä osti auton --
kaasua painaa --
isä ajo mettään
eikä tunne kettään
pois on isän huoli
riittää rullatuoli
eläkettä ropo --
(Juice Leskinen: *Keke Rosberg formula rock* 1984)

Vaikka Juicen laulu on jo kohta parikymmentä vuotta vanha, se on edelleen tunnettu nuorisonkin keskuudessa. Myös aiheeltaan laulu on sinänsä sopiva, että Keken jälkeen Suomi on ehtinyt saada uuden Formula 1 -mestarinsa, Mika Häkkisen. Laji on muutenkin nostanut suosiotaan Suomessa useiden kotimaisten huippukuljettajien ansiosta. Kuitenkin epäilijöitä ja pilkkaajia Juicen tapaan riittää edelleen.

4.1.3. Tarinoiden intertekstuaaliset nimet

Sarjakuvahahmoja esiintyy kappaleissa hyvin vähän. Klamydian kappaleessa *Harri* esiintyy kaksi sarjakuvahahmoa: *Ratsupoliisi King* ja *Aku Ankka*. Jo aiemmin tuli mainittua Juice Leskisen *Anne ja Jacques* -kappaleessa esiintyvä *Donald Duck*. Lisäksi Leevi and the Leavingsin laulussa *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvanen* mainitaan Tove Janssonin satuhahmo *Pikku Myy*. Tuntemattomin sarjakuvahahmo on Eppu Normaalin *Turmiolan Tommi*, jota pidetään maamme vanhimpana sarjakuvana.

– –En koskaan osta kirvestä,
enkö koskaan viinaa juo, muuten juon talon
Lumihanki kutsuu, perhettä talvisin
vaan en tahdo tehdä koskaan lailla isin
Mut kun työväilyksestä työtä ei saa
hälle kohtalon koura juottaa väkijuomaa
niin *Turmiolan Tommi* taas herää henkiin – –
kohti laukkaa viinakauppaa
(Eppu Normaali: *Murheellisten laulujen maa* 1982)

Laulussa kerrotaan vuonna 1858 ilmestyneen sarjakuvan juoni tiivistetysti. Alkuperäisessä tarinassa onnellista elämää viettänyt perheenisä menee kapakkaan, juo itsensä humalaan, hävittää perheen omaisuuden ja tappaa lopulta vaimonsa lasten silmien edessä. (Jokinen 2000.) Eppu Normaalin tarinassa mies jää työttömäksi, alkaa juoda ja käyttäytyä väkivaltaisesti perhettään kohtaan. Tämän seurauksena perhe joutuu pakenemaan kodistaan.

Nämä kuvitteelliset hahmot kuuluvat intertekstuaalisten nimien kolmanteen ryhmään. Tässä ryhmässä intertekstuaalisuus pohjautuu johonkin tunnettuun satuun tai tarinaan, joka on muokattu nykyaikaan sopivaksi. Kokonaisia tarinoita aineistossa on mukana kaksi: Grimmin satuklassikko *Hannu ja Kerttu*, josta on kaksi erilaista muunnelmaa, ja Shakespearen *Romeo ja Julia*, josta on jopa kolme eri versiota. Muut ryhmän nimet viittaavat tunnettuihin tarinoihin, mutta eivät kerro itse tarinaa. Näitä nimiä ovat saduista *Tuhkimo* ja *Ruusunen*, Raamatusta *Johannes* ja *Maria* sekä viimeiseksi *Rafael*, joka ei nimestään huolimatta viittaa Raamattuun.

Näistä tarinoista on mielenkiintoista tutkia, miten vanhaa tarinaa on sovellettu nykyaikaan – mikä siinä on säilynyt ja mikä taas muuttunut. Ensimmäiseksi esimerkiksi otan seuraavan Don Huonojen *Hannu ja Kerttu* -laulun.

Hannu on vasta kahdentoista vanha
 mutta tietää jo kaiken elämän helvetistä
Hannu asuu noidan vankina
 metsän keskellä piparkakkutalossa
Hannu tekee kaikki talon työt
 noita kapakoissa rymyää yöt
Hannu saa palkaksi kokista ja pizzaa
 rottinkia, keppiä, remmiä ja vitsaa --
 (Don Huonot: *Hannu ja Kerttu* 1994)

Tarina kertoo pojasta, josta ei välitetä kotona. Hän joutuu huolehtimaan kodista ja kotitöistä, kun noita eli äiti juhlii yöt eikä välitä lapsestaan. Tämän lisäksi Hannua kohdellaan kotona väkivaltaisesti. Lopulta Hannu kyllästyy tilanteeseen.

-- hän on päättänyt tänään kostaa --
 ja hirttää sammuneen noidan suureen pihakuuseen
 sitten *Hannu* kastaa matot bensalla
 tuikkaa piparkakkutalon tuleen
 ja pakenee --
 (Don Huonot: *Hannu ja Kerttu* 1994)

Hannu ratkaisee tilanteen tappamalla äitinsä ja polttamalla kotinsa.

Kertun tilanne on vielä vaikeampi kuin Hannun, koska Kerttu on inestien uhri.

-- *Kerttu* on vasta kahdentoista vanha
 mutta tietää jo kaiken elämän helvetistä
Kerttu asuu kuin prinsessa
 rikkaan isosedän luona satulinnassa
Kerttu tekee kiltisti läksyt
 ei puhu ruoka suussa, tottelee käskyt
Kerttu saa palkaksi vaatteita ja meikkejä
 kaljun linnanisännän lääkrileikkejä --
 (Don Huonot: *Hannu ja Kerttu* 1994)

Kerttu asuu setänsä kanssa. Hän on hyvin kiltti ja tottelevainen, koska hänet on peloteltu sellaiseksi. Kertun, niin kuin Hannunkin, elämästä puuttuu rakkautta ja huolenpitoa, ja niiden sijaan hänen elämänsä täyttyy seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Tätä hyväksikäyttöä setä yrittää hyvittää meikeillä ja vaatteilla. Kerttu ratkaisee tilanteen.

-- hän on päättänyt tänään kostaa --
 hän hiipii saksen kädessä isosedän huoneeseen
 ja leikkaa nukkuvalta hirviöltä hirveyden --
 sytyttää satulinnan palamaan
 ja pakenee --
 (Don Huonot: *Hannu ja Kerttu* 1994)

Kertun ratkaisuna on leikata pois sedän hirveys eli penis, jonka vuoksi hän on saanut kärsiä. Tämän jälkeen hän polttaa talon.

Laulu kuvastaa hyvin niitä kaltoin kohdeltuja nykyajan lapsia, joiden vanhemmat eivät jaksaa huolehtia heistä joko liiallisen työnteon ja uraan keskittymisen vuoksi tai

vastakohtaisesti työttömyyden ja sen seurauksena syrjäytymisen takia. Tämä saattaa saada lapset ja nuoret tekemään hirveyksiä, muun muassa pahoinpitelyjä ja murhia, joista saa lukea melko usein sanomalehdistä. Väkivalta voi myös olla heidän ainoa tapansa puolustautua sairaita aikuisia kohtaan. Toisaalta usein näyttää siltä, että jostain syystä lasten ja nuorten kuva oikeasta ja väärästä on hämärtynyt, mikä saattaa johtaa väkivaltaiseen käytökseen.

Tarkastelen vielä modernia *Hannu ja Kerttu* -tarinaa suhteessa alkuperäiseen Grimmin satuun. Yhteistä alkuperäisessä ja modernissa sadussa on pahan polttaminen. Grimmin sadussa Kerttu työntää noidan uuniin ja antaa hänen palaa kuoliaaksi. Don Huonojen tarinassa sekä Hannu että Kerttu polttavat lopuksi kotinsa ja samalla äitinsä tai setänsä eli tarinan noidan. Lisää yhteistä tarinoista löytyy henkilökuvista. Hannu on molemmissa tarinoissa reipas ja Kerttu taas kiltti ja pelokas, vaikka uskaltaakin toimia tosi paikan tullen. Suurimpana erona tarinoissa on, että uudemmassa versiossa lapset eivät ole sisaruksia, vaan täysin toisistaan erillään olevia henkilöitä.

Jos Don Huonojen tarinassa sairaita olivat aikuiset, toisessa, Leevi and the Leavingsin *Hannusta ja Kertusta* kertovassa tarinassa, sairaalta vaikuttaa Hannu, joka esiintyy tarinan kertojana.

Kun *Kerttu* lähti tansseihin
 me isän kanssa kotiin se haettiin
 nuhrisessa hameessaan
 se kai muistutti enemmän huoraa.
 Sisko älä ole onneton --
Kerttu lähti Tukholmaan,
 äiti kertoi mulle kortissaan. ---
 Sisko haen sinut takaisin
 polun kivillä merkitsin --
 (Leevi and the Leavings: *Hannu ja Kerttu* 1985)

Tekstin Hannu ja Kerttu ovat sisaruksia, aivan kuten alkuperäisessäkin sadussa. Sen sijaan sisarusten välinen suhde vaikuttaa oudolta. Veli tuntuu kaipaavan hurvittelevaa siskoaan todella paljon. Tarinasta nouseekin päällimmäisenä esiin veljen sairaalloiselta vaikuttava kiintymys siskoaan kohtaan. Tämä ilmenee siinä, että veli ei halua siskonsa käyvän tansseissa, vaan haluaa itse tanssia hänen kanssaan ja lupaa jopa hakea siskonsa takaisin luokseen Tukholmasta.

Aivan laulun loppupuolelta löytyy yksi suora lainauskin alkuperäisestä sadusta. Leevi and the Leavingsin Hannu kertoo merkinneensä polun kivillä. Myös Grimmin sadussa Hannu merkitsi polun kivillä, tarkemmin ottaen vielä piikivillä.

Muita intertekstuaalisuuksia tässä modernissa tarinassa ovat *Tuhkimo* ja *Ruusunen*.

-- lasikengissä *Tuhkimon*
 tahdon nähdä sun tanssivan --
 -- silkkipuvussa *Ruususen*
 tahdon viedä sut tanssimaan --
 (Leevi and the Leavings: *Hannu ja Kerttu* 1985)

Nämä tutut satuhahmot esiintyvät kuvailemassa vaatteita, jotka Hannu haluaa antaa sis-kolleen.

Toinen tarina, joka on innoittanut aineiston sanoittajia, on Shakespearen *Romeo ja Julia*. Tästä tarinasta esiintyy kolme esimerkkiä. Ensimmäisessä esimerkkitekstissä nämä kuuluisan rakkaustarinan henkilöt esiintyvät vain mainintana, miehen ja naisen vertauskuvana.

-- Olin poika nimeltä *Päivi*, enkä tiennyt, oonko *Romeo* vai *Julia*.
 Olin poika nimeltä *Päivi*, tahdoin vain suudella sun maalattuja huulia. --
 (Leevi and the Leavings: *Poika nimeltä Päivi* 1985)

Laulu kertoo transseksuaalista naisesta, *Päivistä*, joka haluaisi olla mies, koska hän tuntee seksuaalista vetovoimaa naisia kohtaan. Päivi on rakastunut, ja siksi hän vertaa itseään Romeoon ja Juliaan, kahteen ehkä maailman tunnetuimmista rakastuneista. Muuten laulun Romeolla ja Julialla ei ole yhtymäkohtia Shakespearen alkuperäisteokseen. Nimi *Päivi* palautuu *Päivikkiin* ja muodostaa nimiryhmän yhdessä *Aamun*, *Illan* ja *Päivän* kanssa (USNK: 136). *Päivi* kuuluu 1960–1970-luvun suosikkiniimiin (Kiviniemi 1982: 206–207).

Toinen *Romeo ja Julia* -tarina löytyy Miljoonasateelta.

Jakkupuku *Juulialla*
 pikkutakki *Romeolla*
 näyttämönä virasto ja huone 35
 Vähän jälkeen ruokatunnin
 kesken tylsän palaverin
 pomo poikkeaa opastamaan
 ohjelmissa pliis --
 (Miljoonasade: *Hiiri hikinen* 1996)

Laulussa kuvataan johtajan ja hänen alaisensa välistä työpaikkaromanssia. Tällaisia suhteita pidetään yleensä kiellettyinä. Laulussa kielteisyys ilmaistaan intertekstuaalisella viittauksella Romeoon ja Juliaan. Shakespearen alkuperäisessä tarinassa on kyse kahden keskenään riitaisen suvun, Montaguen ja Capuletin, nuorten rakastumisesta toisiinsa. Sukujen riidat tekevät nuorten rakkaudesta kielletyn.

Nämä kaksi esimerkkiä Romeo ja Julia -tarinasta ovat hyödyntäneet alkuperäistä tarinaa lähinnä vain viittaamalla rakastavaisten nimiin. Nimet kertovat kuitenkin kuulijalle paljon, koska alkuperäinen tarina on hyvin tunnettu ja kuulijan on helppo yhdistää se nykyaikaiseen versioon. Näin ollen nimiä *Romeo* ja *Julia* on käytetty lauluissa, koska nimet pystyvät kertomaan pienessä tilassa enemmän kuin sanat. Tässä tapauksessa nimiin sisältyy koko Shakespearen näytelmä.

Kolmas esimerkki *Romeosta ja Juliasta* toistaa alkuperäisen tarinan tiivistetysti.

-- Vuoksi muiden en sua nähdä saa --
 fajas tietää sai, eri kastiin me synnyttiin
 sä *Montague* oot kai, mut *Juliaksi* kastettiin --
 Sä oot mun *Romeo*, mä oon sun *Julia*
 en suudella saisi sun huulia --
 tää *Capuletin* kai suvun on tuuria
 Kirjeen viimeisen laitan mukaan *Lorenzon*
 milloin saat vain sen, käynnistäthän Alfa-Romeon
 (Movetron: *Romeo ja Julia* 1994)

Tämän laulun kohdalla täytyy miettiä sitä, miksi tällainen laulu on yleensäkin tehty. Kirjallisuutta vähän tunteville kuulijoille laulu saattaa olla helppo portti kirjallisuuden maailmaan, edellyttäen että kuulija on tietoinen, mistä laulu on saanut tarinansa. Sen sijaan kirjallisuutta jonkin verran tuntevasta laulun teksti saattaa vaikuttaa tyyliä tyyllittömältä Shakespeare-kopiolta, joka huipentuu lopun Alfa Romeoon, loppusoinnun takia valittuun automerkkiin, joka liittyy tarinan nykyaikaan.

Seuraavat intertekstuaaliset nimet ovat viittauksia Raamattuun.

-- Ristitty mies
 sieluilla ei ole koskaan rauhaa
 tyhjä on syvä ja savinen tie
 ainoa vapaus on mullaksi muuttua --
 suissanne puhuu ne kaksi terää
 leijona, kotka, härkä ja mies
 se on se viimeinen seurakunta --
 (CMX: *Kolmas Johannes* 1990)

Puen valkeaan, käyn polvilleni
 hengitän valoa, hengitän tulta --
 rukoilen sinua *Maria*
 anna minulle elämä --
 (CMX: *Marian ilmestys* 1992)

Molemmat laulut ovat täynnä hengellisiä ilmauksia, mikä on hyvin tyypillistä CMX-yhtyeelle. Tältä osin Tornioista lähtöisin oleva CMX eroaa muista aineistoni yhtyeistä ja artisteista, joiden sanoitukset ovat huomattavasti maallisempia. Sanoitusten uskonnollinen sävy johtuu varmasti yhtyeen sanoittajan A. W. Yrjänän teologian opinnoista. Tekstinäytteissä olisi paljon mielenkiintoista analysoitavaa, mutta tyydyn vain totea-

maan *Johanneksen* viittaavan yhteen Jeesuksen opetuslapsista. Tekstissä mainitaan kotka ja kirkollisessa symboliikassa apostoli Johannes on ollut tapana kuvata kotkalla. Tekstissä mainitut leijona, härkä ja mies viittaavat muihin opetuslapsiin *Markukseen*, *Matteukseen* ja *Luukkaaseen*. Tämä symboliikka on peräisin Hesekielin kirjan kerubikuvauksen tulkinnasta (Hes. 1: 5–12).

Maria puolestaan viittaa Neitsyt Mariaan. Perusteluksi tähän sopii mielestäni valkoiseen pukeutuminen, mikä kuvastaa viatonta neitseellisyyttä. Myös Marian rukoileminen viittaa siihen, että kyseessä on Jeesuksen äiti. Kolmantena perusteluna Neitsyt Marialle on Leonardo da Vincin maalaus Marian ilmestys, josta CMX on varmasti ottanut nimen kappaleelleen. Maalauksessa on kuvattu Neitsyt Maria vastaanottamassa enkeli Gabrielia.

Viimeinen tekstinäyte on gospelmuusikosta rockmuusikoksi muuttuneen Pekka Ruuskan kappaleesta *Rafaelin enkeli*. Se ei viittaa Raamattuun, vaikka enkelit yhdistetäänkin usein uskonnollisuuteen. Raamatussa mainitaan kyllä enkeli Rafael, mutta siitä ei tässä ole kyse. Tämän voi perustella sillä, että laulusta ei löydy mitään, mikä tekisi siitä uskonnollisen. Sen sijaan laulussa kuvaillaan maailman tilaa tavalla, joka muistuttaa tajunnanvirtaa.

Halki tuhannen savuisen salongin, neiti tanssii gasellin askelin.
Mulla yllä on harmaa jumpperi, sain sen jouluna vaimolta lahjaksi – –
Anna minulle armahduksesi, ole minulle *Rafaelin* enkeli – –
(Pekka Ruuska: *Rafaelin enkeli* 1990)

Laulun *Rafaelin enkeli* on käsite, joka tarkoittaa siivekstä lapsienkeliä, joka nojaa käsiinsä ja katsoo yläviistoon. *Rafaelin* enkelin esikuva on taitelija *Rafaelin* vatikaanilaiskappeliin maalaamassa freskossa, josta lapsienkeli on poimittu.

4.1.4. Intertekstuaalisten nimien käyttö

Intertekstuaalisten nimien käyttö lauluissa johtuu pääasiassa siitä, että lauluilla on haluttu ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin tai yhteiskunnallisiin ongelmiin kuten esimerkiksi väkivaltaan ja huumeisiin. Toisaalta lauluissa kerrotaan myös menneistä ajoista ja tämän vuoksi niissä esiintyy historiasta tuttuja henkilöitä. Toisin sanoen laulun sanomaa on haluttu tehostaa aiheeseen sopivilla tyyppiesimerkeillä, henkilöillä, jotka ovat useimmille kuulijoille tuttuja. Tällaisessa tiiviissä kerronnassa, kun on käytettävissä vähän tilaa, nimi kertoo yksinkertaisesti enemmän kuin monta sanaa. Yhteen nimeen voi sisältyä kokonainen tarina – tämän huomaa esimerkiksi *Romeo ja Julia* -nimien kohdalla.

Intertekstuaalisista nimistä huomaa, kuinka niissä on mutkattomasti yhdistetty nykyisyys ja menneisyys. Lisäksi nimistä käytetään etunimiä, sukunimiä ja lempinimiä aivan sekaisin, mikä tekee niistä paikoin vielä arvoituksellisempia kuin ne ovat. Tämän vuoksi kuulijan on entistä vaikeampi assosoida asiasisältö ja nimi yhteen. Näistä nimistä voi todeta, että ne tarjoavat kuulijalle melkoisen haasteen ja todennäköisesti monen intertekstuaalisen nimen tausta ja tarina jääkin epäselväksi.

4.2. Sukunimet

Alun perin ihmisillä on ollut vain yksi nimi, yksilön nimi, joka on liittynyt läheisesti hänen persoonaansa. Näin ollen nimi ja nimenkantaja ovat olleet yhtä. Sukunimen käyttö levisi monen muun muodin tapaan vähitellen yhteiskunnan ylimmästä kerroksesta, aatelistosta, papiston ja porvariston kautta talonpoikiin ja tavalliseen rahvaaseen. (USNK 1988: 239.) Sukunimet ovat syntyneet yleensä aiemmista lisänimistä. Periytyvät lisänimet kytkivät suvun jäsenet käytännöllisesti yhteen. (Kiviniemi 1982: 53–54.) Sukunimikäytäntö yleistyi vähitellen. Kun sukunimilaki astui voimaan 1.1.1921, ei kaikilla suomalaisilla ollut vielä sukunimeä (USNK 1988: 244).

Sukunimistä tutkin sitä, missä tapauksissa nimi on otettu mukaan lauluun: esiintyykö se etunimen kanssa vai yksinään, ja miten sen käyttö eroaa naisten ja miesten nimien kohdalla. Aineistossa on vain 10 sukunimiesiintymää, kun jätetään laskuista pois intertekstuaaliset nimet, joissa sukunimiä esiintyy melko paljon. Kymmenestä nimestä kuusi kuuluu naiselle, kaksi miehelle ja kaksi tarkoittaa koko perhettä tai vastaavasti taloa. Lisäksi mukana on kaksi nimeä, joista toinen on lisänimi ja toinen liikanimi. Sukunimiesiintymät jakautuvat kolmeen ryhmään. **Etunimi ja sukunimi** esiintyvät yhdessä seitsemässä tapauksessa, **pelkkä sukunimi** kolmessa tapauksessa ja **titteli ja sukunimi** kahdessa tapauksessa.

Etu- ja sukunimellä näytetään kutsuttavan lauluissa pääasiassa naisia. Seitsemästä tapauksesta naisia on neljä: *Laura Häkkinen*, *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvanen*, *Laura Virtanen* ja *Laineen Pia*. Kaikki *Laurat* ovat nuoria: keskimäinen aivan vastasyntynyt. Tämä tuodaan lauluissa ilmi, mutta sen voisi päätellä myös nimestä, josta on tullut hyvin suosittu vasta 1980-luvulla (Kiviniemi 1993: 46).

Laineen Pia on jo lähes keski-ikäinen. Tämän tietää siitä, että laulun kertoja muistelee nuoruuttaan ja silloisia haaveitaan.

nyt sua meikkivoiteen alta tuskin tunnistaa --
Laineen Pia
 ei musta koskaan tullut tuomaria
 olin laiska ja holtiton, kiinni mistään saanut en --
 (Leevi and the Leavings: *Laineen Pia* 1985)

Pia-nimen suosionvaihtelustakin voi päätellä, että kyseessä ei voi olla aivan nuori tyttö, sillä nimi on ollut suosituimmillaan 1960-luvulla (Kiviniemi 1982: 207). Toisaalta tämän mukaan *Laineen Pia* olisi ollut vuonna 1985 tehdyssä laulussa noin 20-vuotias, mikä taas ei voi pitää paikkaansa laulun sisällön perusteella. Lauluista huomaakin usein, että sanoittajat ovat tavallaan aikaansa edellä ja käyttävät nimiä, jotka eivät suosionvaihtelujensa perusteella sovi yhteen laulujen henkilöiden ikien kanssa. Varsin usein on niin, että henkilöille on annettu laulun tekohetkellä muodissa olleet nimet, vaikka laulussa kerrottaisiinkin paljon vanhemmista ihmisistä. Tämän vuoksi on joskus hyvin vaikeaa päätellä henkilöiden ikiä, jos niistä ei ole annettu muuta vihjettä kuin nimi.

Miesten nimiin kuuluu etu- ja sukunimi -ryhmässä *Jaspi Mäkki*. Vaikka nimi ei olekaan oikea, vaan täysin keksitty, se vaikuttaa miehen nimeltä. Vaikutelmaa lisää se, että Jaspin kerrotaan olevan linja-autonkuljettaja, jotka ovat vielä nykyäänkin useimpien miehiä.

Näiden lisäksi mukana on tapaus, jossa on lisänimi ja etunimi, *Turmiolan Tommi*. Termiä lisänimi on käytetty liikanimestä, isännimestä, talon- tai muusta asutusnimestä, joka on liitetty ristimänimeen. Liikanimi puolestaan tarkoittaa nimenkantajasta käytettyä, esimerkiksi jotain hänen ominaisuuttaan kuvailevaa henkilökohtaista, kansanomaista lisänimeä, köllä. (USNK 1988: 238.) *Turmiolan Tommin* tapauksessa lisänimi näyttäisi viittaavan miehen asuinpaikkaan. Nimi on myös intertekstuaalinen ja viittaa Suomen ensimmäiseksi sarjakuvaksi nimettyyn tarinaan. Toisessa tapauksessa esiintyy liikanimi ja etunimi, *Einari Epätoivo*. Tässä liikanimi kuvastaa Einarin persoonallisuuden yhtä ominaisuutta.

Pelkkä sukunimi esiintyy kahdessa tapauksessa tarkoittamassa perhettä tai taloa.

-- mä lainaksi sain velipojan Anglian
 oltais voitu mennä *Räikkösille* Jokelaan --
 (Mamba: *Taina, Taina* 1992)

Miten kauas mopolla pääsee, pääseekö kyliltä pois?
Niirasen nurkilta hiekkatie, kai se jonnekin sentään vie --
 (Liisa Akimof: *Miten kauas mopolla pääsee?* 1993)

Ensimmäisessä tapauksessa sukunimi tarkoittaa *Räikkösen* perhettä, jonka luokse olisi voitu mennä käymään. Toisessa tapauksessa on kyse todennäköisesti *Niirasen* talosta,

jonka nurkilta hiekkatie kulkee. Jälkimmäistä tapaa käytetään ainakin maaseudulla puhuttaessa taloista. Vaikka maatiloilla onkin omat nimensä, käytetään puheessa kuitenkin usein talon asukkaiden sukunimeä edustamassa koko tilaa, tosin poikkeuksiakin tästä löytyy. Useimmiten suurista tiloista käytetään niiden oikeaa nimeä, mutta pienemmistä tiloista puhutaan asukkaiden sukunimen mukaan.

Ainoastaan yhdessä aineiston tapauksessa pelkkä sukunimi viittaa henkilöön.

Luonnonsuojeluhenkkinen pingviini *Jaatinen*
pitää palopuheita lähiökapakassa --
Taivaalle ammutaan tsiljuunilla Nasa-terästä
mutta heillä vaan on eläkkeetkin päin persettä --
tuo ekopingviini tahtoo nyt vain elää lämpimässä
homoseksuaalisessa parisuhteessa ystävänsä taskurapu-*Pasin* kanssa.
(Klamydia: *Jaatinen* 1993)

Vaikka laulussa puhutaankin pingviinistä ja taskuravusta, niillä on tarkoitus vain kuvata henkilöitä, joista laulussa kerrotaan. *Jaatinen* on mies, sen paljastaa hänen homoseksuaalisuutensa. Se, että Jaatista kutsutaan sukunimellä, on oikeastaan aivan oletuksen mukaista, sillä miehistä voidaan puhua tällä tavalla pelkällä sukunimellä. Tämä johtunee varmaan siitä, että armeijassa miehillä on tapana puhutella toisiaan sukunimellä, koska armeijan puhuttelukäytännön mukaan he oppivat tuntemaan toisensa paremmin sukunimellä. Tämän tavan mukaisesti monet miehet jatkavat samaa sukunimellä puhuttelua myös armeijasta pois päästyään.

Pelkän sukunimen käyttäminen naisesta puhuttaessa tuntuisi kovin omituiselta. Tähän vaikuttaa se, että naiset eivät koskaan puhu toisistaan niin. Myös aineistoni sukunimiesiintymät puoltavat tätä ajattelua: miehestä voidaan puhua Jaatisena, mutta naisesta se ei käy. Jaatisen lisäksi intertekstuaalisten nimien yhteydessä on useita tapauksia, joissa miehestä käytetään pelkkää sukunimeä (*Oswald, Lenin, Castro, Palach, Hitler, Rannanjärvi, Kärki, Melleri, Morrison*). Naisesta tällaista esimerkkiä ei ole, vaan sukunimen yhteydessä käytetään aina myös etunimeä (*Nina Autio, Mary Pickford, Doris Day, Elisabeth Rehn*) tai jotain määrettä (*Ietoisa Lewinsky*).

Kun naisesta ei voi puhua pelkällä sukunimellä, voidaan tämä kiertää käyttämällä titteliä ja sukunimeä.

Neiti Nieminen
vanhapiika siinä viidenkymmenen
naistenlehdet selaa nyyhkien --
(Leevi and the Leavings: *Neiti Nieminen* 1980)

Rouva Wegelius lähtee kaupungille
tahtoo raitista ilmaa
hän sanoo ”Päivää” naisille,
meitä miehiä huvittaa – –
(Hassisen Kone: *Julkinen eläin* 1982)

Titteli tuo sukunimelle lisää arvokkuutta ja kertoo samalla naisen siviilisäädyn. *Neiti Nieminen* on naimaton vanhapiika. Hän vaikuttaa köyhältä, koska laulussa mainitaan hänen asuvan yksiossa. Neidin titteli saa nimen vaikuttamaan hienommalta kuin se onkaan; *Nieminen* on Suomen kolmanneksi yleisin sukunimi (Väestörekisterikeskus 2). *Rouva Wegelius* taas on laulun mukaan vanha naimisissa oleva rouva. Hän vaikuttaa hienostorouvalta, ja tätä vaikutelmaa tukee ruotsinkielinen nimi, joka kuuluu *-ius*-päätteisä ansiosta niin sanottuihin sivistyneistönimisiin (USNK 1988: 249).

Loppujen lopuksi sukunimi näyttää esiintyvän pääasiassa yhdessä etunimen kanssa. Naisten ja miesten kohdalla sukunimen käyttö eroaa siten, että naisista käytetään joko etunimeä ja sukunimeä tai titteliä ja sukunimeä, kun taas miehistä voidaan käyttää myös pelkkää sukunimeä. Jälkimmäistä tapaa on kuitenkin mahdotonta osoittaa varmaksi yhden esiintymän perusteella, ja näin ollen tämä olettaus perustuu enemmän henkilökohtaiseen kokemukseen kuin tähän aineistoon.

5. NIMIEN ÄÄNNERAKENNE

5.1. Etu- ja takavokaalisuus sekä soinnillisuus ja soinnittomuus nimissä

Nimien äännerakenne poikkeaa keskimääräisesti suomen kielen muista sanoista. Yksi tyypillinen piirre nimien äännerakenteessa on etuvokaalien vähyys. Jos *e* ja *i* katsotaan neutraaleiksi, niin nimiä, joissa on pelkkiä etuvokaaleja, on nykyisessä kalenterissa ainoastaan kolme: *Lyly*, *Yrjänä* ja *Yrjö*. Vain *e*:n tai *i*:n sisältäviä nimiä on 84. Sellaisia nimiä, joissa *e*:n tai *i*:n kanssa esiintyy ainoastaan etuvokaaleja, on kaiken kaikkiaan 25. Vaikka nämä kaikki laskettaisiin etuvokaaliksiksi, niin silti niiden osuus jää melko pieneksi (17 %) muiden nimien joukossa. Suurin osa (71 / 41) näistä nimistä on naisten nimiä. Tähän etuvokaalisten nimien vähyyteen voi vaikuttaa esimerkiksi kantanimen vieraskielisyys ja miesten nimille tyypillinen *o*-loppuisuus. Lisäksi *ö*:n kielteisen värin on arveltu siirtyneen jossain määrin *y*:hyn ja *ä*:hän. Toisaalta monet etuvokaaliset nimet, kuten *Jyri*, *Päivi* ja *Säde*, ovat olleet aikanaan melko suosittuja. (Kiviniemi 1982: 166.)

Etuvokaalien vähäisyys näkyy myös aineiston nimissä. Suomenkielisiä etunimiä on yhteensä 77. Miesten nimiä näistä on 36 ja naisten nimiä 41. Nimistä vain kolme, *Väinö*, *Kyllikki* ja *Päivi*, on etuvokaalista. Joukossa on myös kuusi nimeä, joissa on kon-

sonanttien lisäksi vain välivokaaleja *e* ja *i*. Nimistä yksi, *Ville*, on miehennimi ja muut viisi nimeä kuuluvat naisille. Naistennimet ovat *Mervi*, *Iiris*, *Meeri*, *Elli* ja *Virpi*. Kaikki muut nimet ovat takavokaalisia.

Kun verrataan eri äänteiden yleisyyttä miesten ja naisten nimissä sekä kielessä yleensä, huomataan, että vokaaleista *o* esiintyy miesten nimissä lähes neljä kertaa useammin kuin naisten nimissä (Kiviniemi 1982: 166). Vokaalin *o* yleisyys miesten nimissä ilmenee myös rocklyriikoissa. Kyseinen vokaali löytyy seuraavista 13 nimestä: *Eero*, *Tero*, *Eino*, *Risto*, *Teuvo*, *Timo*, *Usko*, *Toivo*, *Marko*, *Tuomas*, *Johannes*, *Tommi* ja *Olli*. Nimistä yhdeksän on *o*-loppuista, mikä on hyvin tyypillistä miesten nimille (Kiviniemi 1982: 166). Naisten nimistä vain kolmessa, *Aino*, *Ilona*, *Karoliina*, on *o*-vokaali, joten verrattuna naisten nimiin *o* on jokseenkin neljä kertaa yleisempi aineiston miesten nimissä.

Kiviniemen mukaan vastaavasti *i* on yleisin äänne erityisesti naisten nimissä (Kiviniemi 1982: 167). Aineiston naisista 25 kantaa nimessään kyseistä äännettä. Nämä nimet ovat *Ellinoora*, *Mervi*, *Nina*, *Taina*, *Annaliisa*, *Iiris*, *Päivi*, *Leila*, *Meeri*, *Maria*, *Tiina*, *Karoliina*, *Elisa*, *Elli*, *Liisa*, *Kaisa*, *Virpi*, *Riitta*, *Katriina*, *Ilona*, *Aino*, *Kati*, *Elina*, *Kyllikki* ja *Pia*. Miehet eivät kuitenkaan jää paljon jälkeen naisista, sillä 21 miehen nimessä on vokaali *i*. Miesten nimet ovat *Rami*, *Ville*, *Lassi*, *Harri*, *Väinö*, *Pasi*, *Matti*, *Tommi*, *Einari*, *Eino*, *Kalevi*, *Risto*, *Olli*, *Arvi*, *Anssi*, *Timo*, *Toivo*, *Aleksi*, *Rainer*, *Riku* ja *Sami*.

Soinnillisia konsonantteja ovat *j*, *l*, *r*, *m*, *n*, *äng*-äänne, *b*, *d*, *g*, *v*, *w* ja *z*. Soinnittomia konsonantteja taas ovat *p*, *t*, *k*, *h*, *f* ja *s*. Lisäksi vokaalit ovat soinnillisia. (Wiik 1998: 65–67.) Vokaalien lisäksi pelkästään soinnillisia konsonantteja on aineiston nimissä hieman yllättäen alle puolessa (30) kaikista nimistä. Loput nimistä sisältävät sekä soinnillisia että soinnittomia konsonantteja, tosin soinnillisia on enemmän kuin soinnittomia. Miesten nimissä on suosittu selvästi soinnittomia konsonantteja *k*, *p* ja *t* (Kiviniemi 1982: 167). Olen koontanut taulukoihin soinnittomien konsonanttien esiintymät niin miesten kuin naistenkin nimissä.

Nimet, joissa on kaksi tai useampia *k*-, *p*- tai *t*-esiintymiä

Miehet

Pekka

Matti

Jukka

Naiset

Kyllikki

Riitta

Kerttu

Tatu	Kati
Arttu	Katriina
Topi	

Nimiä, joissa on kaksi tai useampia soinnittomia konsonantteja *k*, *p* tai *t*, löytyy melkein yhtä paljon niin miesten kuin naistenkin nimien joukosta. Eroja soinnittomien konsonanttien kohdalla tulee vasta, kun tarkastellaan nimiä, joissa *k*, *p* tai *t* esiintyy vain kerran.

Nimet, joissa on yksi *k*-, *p*- tai *t*-esiintymä

Miehet	Naiset
Tuomas	Sirpa
Tero	Virpi
Pasi	Pia
Kalevi	Päivi
Risto	Taina
Teuvo	Tiina
Timo	Kaisa
Aate	Karoliina
Usko	
Toivo	
Aleksi	
Marko	
Riku	

Nyt miesten nimiä on enemmän kuin naisten nimiä, mutta ero ei ole kovin suuri.

Naisten nimissä on suosittu soinnittomien konsonanttien sijaan soinnillisia *l*:ää, *m*:ää ja *n*:ää (Kiviniemi 1982: 167). Seuraavissa taulukoissa on kaikki kyseisten soinnillisten konsonanttien esiintymät sekä naisten että miesten nimistä.

Nimet, joissa on kaksi tai useampia *l*-, *m*- tai *n*-esiintymiä

Naiset	Miehet
Helena	Ville
Jenna	Johannes

Ellinoora
 Hanna
 Nina
 Annaliisa
 Leena
 Leila
 Karoliina
 Elli
 Henna
 Anna
 Emma
 Ilona
 Anne
 Elina
 Susanna
 Kyllikki
 Anneli

Hannu
 Tommi
 Olli

Miesten nimissä *l*:ää, *m*:ää ja *n*:ää esiintyy todella vähän, mutta naisilla 19 nimessä kaikista 41 nimestä on kyseisiä äänteitä kaksi tai useampia. Kun tarkastellaan vielä nimiä, joissa *l*, *m* tai *n* esiintyvät vain kerran, saadaan mukaan melkein kaikki loputkin aineiston naisten nimet.

Nimet, joissa on yksi *l*-, *m*- tai *n*-esiintymä

Naiset

Helga
 Laura
 Mervi
 Taina
 Meeri
 Maria
 Tiina
 Elisa
 Liisa

Miehet

Aleksi
 Tuomas
 Timo
 Marko
 Matti
 Sami
 Rami
 Lassi
 Väinö

Katriina	Einari
Elsa	Eino
Julia	Anssi
Aino	

Nyt naisten nimiä tulee mukaan vielä 13, joten yhteensä 32 naisennimessä on ainakin yksi *l*-, *m*- tai *n*-äänne. Miesten nimiä on ensimmäisessä taulukossa vain viisi, mutta tässä jälkimmäisessä taulukossa miehet häviävät naisille ainoastaan yhdellä nimellä. Kuitenkin lähes kaikissa taulukon miesten nimissä on mukana myös soinnittomia *k*, *p* tai *t*-äänteitä, kun taas naisilla niitä on hyvin vähän. Miesten nimissä yleisiä ovat lisäksi *k*:n (*Pekka*) ja *t*:n (*Matti*) geminaatat, kun taas naisilla esiintyy paljon *l*:n (*Ellie*), *m*:n (*Emma*) ja *n*:n (*Hanna*) geminaattoja. Näin naisten nimet ovat soinnillisempia kuin miesten nimet.

Taajuudeltaan yleiskielestä eniten poikkeava konsonantti on nimissä yleinen *r* (Kiviniemi 1982: 167). Kyseinen äänne on yksi etunimistömme yleisimmistä konsonanteista, sillä se esiintyy lähes joka kolmannessa nimessä. Miesten nimissä *r* on yleisempi kuin naisten nimissä. Etunimen valinnassa alettiin karttaa *r*:llisiä nimiä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta 1950–1960-luvun vaihteessa. Yhtenä syynä tähän on ollut *r*:llisten nimien äänneasu, jota ei pidetty enää kauniina. (Leino 1972: 94–97.) Rocklyriikoiden naisten ja miesten nimissä esiintyy *r*:llisiä nimiä lähes yhtä paljon. Olen koonnut seuraavaan taulukkoon kaikki nimet, joissa *r*-äänne esiintyy.

Nimet, joissa esiintyy *r*-äänne.

Naiset	Miehet
Laura	Rami
Kerttu	Harri
Ellinoora	Arttu
Virpi	Marko
Maria	Riku
Sirpa	Rainer
Mervi	Eero
Iiris	Tero
Meeri	Einari
Karoliina	Risto

Riitta

Arvi

Katriina

Taulukossa on naisten nimiä 12 ja miesten nimiä 11. Tämä ei aivan vastaa Leinon toteamusta, että miesten nimissä *r* olisi yleisempi kuin naisten nimissä (Leino 1972: 97). Nimistä yli puolet on niin sanottuja vanhoja nimiä eli niiden suosio tai nimipäiväkaleriin pääsy sijoittuu ennen 1960-lukua. Näitä nimiä ovat *Kerttu*, *Maria*, *Sirpa*, *Meeri*, *Riitta*, *Eero*, *Risto* ja *Arvi* (Kiviniemi 1982: 204–211) sekä *Iiris*, *Arttu*, *Riku*, *Einari* (USNK: 79, 36, 141, 51) ja *Rainer*, joka on päässyt vasta muutama vuosi sitten suomalaiseen almanakkaan, mutta jonka suurin suosio sijoittuu ennen 1960-lukua (Väestörekisterikeskus 3). Näin rocklyriikoissakin näkyy, kuinka 1960-luvun jälkeen etunimen valinnassa ja tätä kautta nimimuodissa *r*:n käyttö on vähentynyt.

Miesten nimissä kiinnittää huomiota, että nimissä on paljon *t*-alkuisia nimiä, kuten *Tuomas*, *Tero*, *Timo*, *Tatu*, *Toivo*, *Teuvo* ja *Tommi*. Naisten nimissä yksittäinen äänne ei korostu aivan näin selvästi. Naisilla *l*-alkuisia etunimiä on neljä, *Leena*, *Liisa*, *Leila*, *Laura*, ja *m*-alkuisia kolme, *Mervi*, *Meeri*, *Maria*. Lisää *m*-alkuisia naisten nimiä löytyy vieraskielisten nimien ryhmästä yhteensä neljä, *Melinda*, *Marita*, *Monica* ja *Mary Jane*. Eniten naisten nimissä on *e*-alkuisia nimiä, joita ovat *Elisa*, *Elina*, *Ellie*, *Emma*, *Ellinoora* ja *Elsa*. Näin nimien yleisimmät alkukirjaimetkin noudattelevat miesten ja naisten nimien yleisimpiä äänneitä.

5.2. Loppusointujen vaikutus nimen valintaan

Loppusointu eli riimi tarkoittaa säkeiden loppuun sijoittuvaa äännetoistoa, ja se alkaa säkeen viimeisessä nousussa olevan tavun ensimmäisestä vokaalista. Riimissä äänneellinen toisto on maksimaalista, sillä riimi toistaa lähes kaiken, mikä tavusta on toistettavissa. (Kantokorpi–Lyytikäinen–Viikari 1990: 68.) Toisin sanoen riimi tarkoittaa kahden tai useamman säkeen lopputavujen sointuisuutta.

Nimiä, jotka esiintyvät loppusoinnuissa, on aineistossa yhteensä 26. Tarkastelen loppusoinnuista sitä, minkälaisissa tapauksissa nimi on otettu riimiin mukaan. Olen merkinnyt tekstinäytteiden riimiparit lihavoimalla ne.

Eniten loppusointuja käyttää sanoituksissaan Leevi and the Leavings. Yhtyeen lauluista viidessä on otettu nimi mukaan riimittelyyn.

-- Olin poika nimeltä *Päivi*, enkä tiennyt, oonko *Romeo* vai *Julia*
 Olin poika nimeltä *Päivi*, tahdoin vain suudella sun maalattuja *huulia* --
 (Leevi and the Leavings: *Poika nimeltä Päivi* 1985)

Selkeän loppusoinnun muodostavat *Julia* ja *huulia*, jos Juliasta käytetään lauletaessa kansansuosimaa muunnosta *Juulia*. Tällöin sanat saavat aikaan lähes maksimaalisen äännetöiston, sillä vain niiden ensimmäiset äänteet poikkeavat toisistaan. Samanlainen *Julia-huulia* -riimipari esiintyy myös toisessa laulussa.

-- Sä oot mun *Romeo*
 Mä oon sun *Julia*
 en suudella saisi sun *huulia* --
 (Movetron: *Romeo ja Julia* 1994)

Loppusoinnun lisäksi laulun *Poika nimeltä Päivi* nimi hyödyntää alkusointua. *Poika* ja *Päivi* sanojen alkukirjainten sointuminen toisiinsa kohottaa sanat esille muusta tekstistä. Kuulija huomaa heti epäloogisuuden sanojen välillä, sillä eihän pojan nimi voi olla Päivi. Tämän huomion jälkeen laulun sisältö alkaa vähitellen selvitä.

Muita loppusoinnuissa esiintyviä nimiä Leevi and the Leavingsin tuotannossa ovat *Pia*, *Tuhkimo*, *Ruusunen*, *Ljeni*, *Camilla* ja *Rami*.

Laineen *Pia*
 ei meistä koskaan tullut *aikuisia* --
 (Leevi and the Leavings: *Laineen Pia* 1985)

-- Sisko älä ole *onneton*
 lasikengissä *Tuhkimon* --
 Sisko sinulle lupaan *sen*
 silkkipuvussa *Ruususen* --
 (Leevi and the Leavings: *Hannu ja Kerttu* 1985)

-- Mun oma *Ljeni*, *Ljeni*, *Ljeni*
 uskomattoman kaunis morsian
 Niin soma *Ljeni*, *Ljeni*, *saraseni* --
 (Leevi and the Leavings: *Turkmenialainen tyttöystävä* 1993)

-- Koko nimi on *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla*
 Hiukset kiharat ja simmutkin kuin *mamilla*,
 alakerran *Ramilla* --
 (Leevi and the Leavings: *Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla Jurvanen* 1996)

Myös Juice Leskisen sanoituksille riittäminen ja erilaiset sanaleikit ovat hyvin tyyppillisiä. Tämän voi huomata siitä, että Leskisen yhdestätoista laulusta neljä on sellaista, joissa nimi on riimiparin osana. Ensimmäisessä esimerkissä riimiparin muodostavat lempinimi *Reiska* ja pikaseiska.

Orimattilasta tuli *Kalevi* ja *Reiska*
 kännin antoi keskikalja sekä *pikaseiska* --
 (Juice Leskinen: *Kalevi ja Reiska, Orimattila* 1981)

Seuraavassa esimerkissä esiintyy riimiväännös loppusointujen yhteydessä. Riimiväännös muodostuu perusmuotoisesta etunimestä ja sen alku- tai loppusointuisesta riimistä (Virtanen 1972: 213).

-- *Jalkahiki-Viki*
 Tule mua *liki*. --
Takalisto-Risto
 sillan *asioimisto* --
C-molli-Olli
 se on tosi kova *kolli* --
Tuhatvarvi-Arvi
 ja sen irtotäky*parvi* --
 (Juice Leskinen: *Jalkahiki-Viki* 1983)

Hiki-Viki-liki, *-listo-Risto-misto*, *molli-Olli-kolli* ja *varvi-Arvi-parvi* muodostavat humoristisen sanaleikin, jolle koko laulu perustuu. Tekstin nimet muistuttavat jo enemmän pilkka- kuin kutsumanimiä, sen verran karkeasävyisiä ne ovat.

Muiden yhtyeiden tuotannossa esiintyy loppusointujen yhteydessä myös seuraavanlaisia nimiä: *Juha*, *Taina*, *Emma*, *Pasi*, *Ville* ja *Henna*.

-- Vaikka jälki-istunnon *uhallakin*
 rööki on kädessä *Juhallakin* --
 (Klamydia: *Tempo Rainer* 1992)

Oi *Taina*, *Taina*,
 kerro mulle
 miksi aina *lauantaina* --
 (Mamba: *Taina, Taina* 1992)

-- Pannahisen banksujätkä sä veit mun eukkoni *jemmaan*
 Nyt tarttee tyytyä mun varmaan naapurimaamme *Emmaan* --
 (Apulanta: *Elli* 1993)

En tahdo olla sivu sinun *päiväkirjassasi*
 sun villeiltä *vuosiltasi*
 Kun *Jukkis* lähti ja saapui *Pasi* --
 (Pekka Ruuska: *Mä tahdon sun elämään* 1993)

Sinä päivänä mä ja *Ville*
 käveltiin *kaupungille* --
 (Maija Vilkkumaa: *Salaa* 1999)

Hen-Hen-Henna
 et sä mua *masenna* --
 (Tehosekoitin: *Luulets' et mä välitän* 1994)

Hennaan sisältyy loppusoinnun lisäksi vielä sanaleikkikin.

-- Nenäs on niin pystyssä, että et nää etees --
 ”Hen” eli kana on sun nimes alkutavu --
 (Tehosekoitin: *Luulets’ et mä välitän* 1994)

Laulussa kuvataan *Henna* kanaksi, jonka ymmärretään puhekielessä merkitsevän turhamaista, ylpeää ja teennäistä naista. ”Hen” on englantia ja tarkoittaa kanaa, aivan kuten laulussa lauletaankin. Tällä nimen alkutavulla on varmasti ollut merkitystä, kun laulun ylpeälle tytölle on valittu nimeä. *Henna* kuvaa hyvin tyttöä, joka luulee olevansa niin hieno, ettei voi edes tervehtiä tavallisia poikia.

Ainoastaan yksi aineiston nimistä on selvästi keksitty, jotta se sointuisi paremmin laulun muihin sanoihin.

Sella
 Saanko sua **ajatella?**
 Saanko sinut **kuvitella?** --
 (Zen Café: *Sella* 1997)

Sella muistuttaa *Selma*-nimeä, joka pääsi almanakkaamme jo vuonna 1857. *Selman* kansanomaisina asuina tunnetaan muun muassa *Semmu*, *Sellu*, *Selku*, *Sepi* sekä *Selmei*, joista *Sellu* on lähinnä *Sellaa*. (USNK 1988: 150.) Tällä tuskin on ollut merkitystä nimen valintaan, vaan uskon, että nimi on keksitty vasta sen jälkeen, kun ensin on kirjoitettu laulun muut sanat.

Vieraskieliset nimet sointuvat riimeihin vain ääntämyksen, eivät oikeinkirjoituksen, perusteella. Loppusointujen yhteydessä esiintyviä vieraskielisiä nimiä on hyvin vähän.

-- *Anne* ja **Jacques!**
 Lehdessä pussas
 siinä luki **smack!** --
Anne ja **Jacques!**
Jacques oli niin kuin **Donald Duck!**
 (Juice Leskinen: *Anne ja Jacques* 1981)

Villi länsi!
Ronald ja *Nancy!* --
 (Juice Leskinen: *Villi länsi* 1982)

-- **Angelique**
 kun laitat silmäs **kii** --
 (Yö: *Angelique* 1993)

Tällaiset riittelyt eivät näy välttämättä tekstistä, ellei tunne nimiä ja niiden ääntämystä. Kuuntelemalla lauluja riimit selviävät kuitenkin helposti. Viimeisestä esimerkistä täytyy huomauttaa, että se on suomennos englanninkielisestä laulusta. Laulun alkuperäinen nimi on *Johnny B*.

Aineistossa on myös kaksi nimeä, jotka esiintyvät niin sanotusti loppusoinnun tapaisissa riimipareissa.

Kun me miehissä oltiin saunassa joku kysyi:
”Kuka haluaa panna *Annaa*?” – –
(Ultra Bra: *Kuka haluaa?* 1996)

– – katajainen kansa, jonka itsesäälän määrää
ei mittaa järki eikä *Kärki* määrää,
jonka lauluissa hukkuvat elämän valttikortit – –
(Eppu Normaali: *Murheellisten laulujen maa* 1982)

Nämä esimerkkien riimiparit eivät kuitenkaan noudata riimin kirjallisuustieteellistä määritelmää, sillä ne eivät, *Annaa* lukuun ottamatta, sijaitse säkeen lopputavuissa. Näin ollen kyseessä ei voi olla varsinainen riimi, vaan riiminkaltainen äännetoisto.

Loppusointujen käyttö keskittyy tiettyjen sanoittajien tuotantoon. Osa nimistä sointuu riimiin vain ääntämyksen perusteella. Tämä on selvää, sillä rocklyriikat on tarkoitettu laulettaviksi ja kuunneltaviksi, ja siksi ne perustuvat enemmän auditiivisuuteen kuin visuaalisuuteen. Näyttäisi siltä, että loppusoinnut vaikuttavat nimen valintaan. Osoituksena tästä on muun muassa se, että yksi nimi on täysin keksitty, jotta se sopisi paremmin riimiin. Muidenkin nimien kohdalla huomaa, että niitä on selvästi soviteltu laulun muihin sanoihin riimin aikaansaamiseksi (esimerkiksi *Julia-huulia*).

5.3. Alkusointujen vaikutus nimen valintaan

Toistuvuus on jo huomattavasti loppusointua vähäisempää alkusoinnussa eli allitteraatiossa. Alkusointu rajoittuu sanan ensimmäisiin äännteisiin. Saman vokaalin kertautumista sanan ensimmäisessä tavussa kutsutaan assonanssiksi eli sisäsoinnuksi. Myös assonanssissa toistuvuus on riimiä vähäisempää. (Kantokorpi–Lyytikäinen–Viikari 1990: 68.)

Alkusoinnuissa esiintyviä nimiä löytyy lauluista hieman vähemmän kuin loppusoinnuissa olevia nimiä. Olen koonnut tähän tapaukset, joissa alkusointu esiintyy kyseisellä tavalla. Yhteensä alkusoinnuista löytyy 21 nimeä. Olen lihavoanut esimerkeistä ne sanat, joissa alkusointu esiintyy.

Alkusoinnut vaikuttavat joiltakin osin harkitummilta kuin edellisessä luvussa olleet loppusoinnut, sillä ne tekevät sanoituksista ikään kuin laulullisempia. Tällainen vaikutelma syntyy ainakin sellaisista alkusoinnuista, jotka toistuvat useammassa sanassa kuten esimerkiksi seuraavissa näytteissä:

-- äiti oven takana marmattaa
Leena laittaa laitteet lujempaa
 ja unohtaa --
 (Miljoonasade: *Sinisen varjon kasvit* 1994)

-- **Helena**, ihana, hiton **Helena**
Helena, ihana, **hampaaton Helena** --
 (Leevi and the Leavings: *Rakkauden työkalu* 1995)

-- **Minä, Melleri** ja **Morrison** --
 (Ismo Alanko: *Taiteilijaelämää* 1995)

Alkusointuihin liittyy mielenkiintoinen piirre, sillä niiden avulla kuvaillaan joko henkilöiden ulkoista olemusta tai luonnetta. Ulkoisia asioita kuvailevia otteita on kuusi, joista kolme ensimmäistä kuvailee henkilön ammattia.

-- varmaan ootte joskus nähneet **tuomari-Tatua** --
 hyvin harva ymmärtääkään **viemäri-Villeä** --
 (Juice Leskinen: *Tuomari-Tatu ja Viemäri-Ville* 1984)

-- **Kuulin Karoliinan** lähteneen --
 (Popeda: *Kersantti Karoliina* 1992)

Jakkupuku Juulialla
 pikkutakki **Romeolla** --
 (Miljoonasade: *Hikinen hiiri* 1996)

Tuomari-Tatu ja Viemäri-Ville kuvaavat henkilöiden sosiaalista asemaa ja sitä kautta myös miesten ulkoista olemusta, sillä tuomarin oletetaan pukeutuvan virallisesti, kun taas koditon laitapuolen kulkija kulkee huonoissa ja likaisissa vaatteissa. Tämä tuodaan laulussakin aivan suoraan ilmi.

Ammattiin liittyvää ulkonäkökuvailua sisältyy myös Kersantti *Karoliinaan*, sillä ammattina kersantti kertoo jo aika paljon henkilön pukeutumisesta. Lisäksi armeijassa työskentelewiin liitetään tiettyjä piirteitä, ja ainakin jämäkkyyttä pidetään tärkeänä johtavassa asemassa olevien luonteenpiirteenä. Nimessä huomiota kiinnittää myös se, että se on todella soinnukas, vaikka *Karoliina* onkin pitkä nimi. Nimen soinnukkuus korostuu varsinkin yhdessä kersantti-sanana kanssa.

Viimeinen ammattiin liittyvä alkusointuesimerkki kertoo Juulian pukeutuvan jakkupukuun ja Romeon pikkutakkiin. Tämä kuvastaa henkilöiden työympäristöä, toimitoa, ja antaa melko harmaan ja ankean kuvan parista, joka harrastaa seksiä työpaikalla ay-viirien keskellä.

Kolme seuraavaa otetta kuvaavat henkilöiden ulkonäköä.

Kaunis Katriina
lahdenpohjalla --
(Aknestik: *Katriina* 1991)

--Se broidin raju seksilehti --
Mieletön Melinda
hitto mikä hilloviiva
ilman pikkupöksyjä ja rintsikoita --
(Leevi and the Leavings: *Mieletön Melinda* 1993)

-- *Sami* ei pidä ulkomuodostaan
silmit harottaa minne lystää
korva on väärinpäin --
Sekunda Sami on kuin palapeli --
(Klamydia: *Sekunda Sami* 1994)

Kauniista *Katriinasta* kuvataan lähinnä naisen pukeutumista ”ahventakkiin ja suomulakkiin”. Lisäksi Katriinan kerrotaan olevan raskaana, ja että mies on hylännyt hänet.

Katriinan tavoin *Melindakin* on kaunis ja suorastaan ”mieletön”. Melinda esiintyy seksilehden kuvassa alusvaatteissaan ja luultavasti ilman niitäkin. Hänet kuvataan teini-poikien päiväunelmien kohteeksi. Näihin naisiin verrattuna täysin päinvastaisesti on kuvattu Sekunda *Sami*. Hän on ruma ja kaikin tavoin epäonnistunut, tavallaan ”sekundaa” eli toisluokkaista. Hänen epäonnistuneesta ulkonäöstään tulee mieleen, että hänet on luotu ylimääräisistä osista.

Henkilöiden luonnetta kuvataan myös alkusointujen avulla.

-- Mut kun työnvälityksestä työtä ei saa
hälle kohtalon koura juottaa väkijuomaa
Niin *Turmiolan Tommi* taas herää henkiin --
Einari Epätoivosta ne kertovat.
(Eppu Normaali: Murheellisten laulujen maa 1982)

-- *Lewinsky* tarjoo suuta ja riemurasiaa --
Oi ihana *Monica*, anna poskihoitoa --
(Klamydia: *Letoisa Lewinsky* 1999)

-- *Soolo Sirpa* tuli kuuluisaksi,
pääsi telkkariin --
(Mamba: *Vuoden nainen* 1999)

Turmiolan Tommi on nimensä mukaisesti turmiolla. Hän on työtön ja hän tarttuu pulloon hukuttaakseen murheensa. Tästä ei seuraa hyvää, sillä muu perhe joutuu pakenemaan väkivaltaista miestä talven selkään. *Turmiola*-sana voisi luonteen kuvauksen lisäksi tarkoittaa suvun tai kotipaikan nimeä. Tämä sanoittajalla on ehkä ollut tarkoituskin. Samassa laulussa mainitaan lisäksi *Einari Epätoivo*. Nimi on tulkittavissa Turmiolan Tommin kohtaloksi.

Letoisa *Lewinsky* kuvaa Monica Lewinskyä. Nainen kuvataan anteliaaksi, joka suostuu presidentin pyynnöstä mihin vain. Hänet kuvataan myös ”tantaksi” ja tällä viitataan todennäköisesti hänen pyylevään olemukseensa. Lewinskyn tavoin kuuluisuutta ja menestystä tavoittelee myös *Soolo Sirpa*. Sirpa osallistuu missikilpailuihin, jossa häntä keuhataan rohkeaksi ja reippaaksi, vaikka todellisuudessa naisen lahjat löytyvät ”topattuina” rintaliiveistä. Sirpa voittaa kilpailut, tulee kuuluisaksi ja pääsee televisioon. Lopulta nainen päättyy strippariksi. Sirpasta annetaan kuva, että hän on itsestään liikoja luuleva maalaistyttö, jonka suuri maailma turmelee.

Henkilöiden kuvauksen lisäksi alkusointuja käytetään melko neutraalisti lisäämään sanoitusten sointuisuutta.

-- Uudisraivaajien tiellä **Ronald ratsastaa** --
Ronald riisui toista vyötä --
 (Juice Leskinen: *Villi länsi* 1982)

-- vain **Pollen Potku**-baarissa
 me juhlaa jatketaan --
 (Miljoonasade: *Voipallo* 1988)

-- **Niirasen nurkilta** hiekkatie
 kai se jonnekin sentään vie --
 (Liisa Akimof: *Miten kauas mopolla pääsee?* 1993)

Jos sä näät **Ninaa**
 kerro hänelle tää --
 (Mamba: *Jos sä näät Ninaa* 1994)

-- **tuumi Tuomas**, ett aurinkoa
 on tänään turha tavoitella --
 (Zen Café: *Herra heroini* 1997)

Näiden alkusointutapausten lisäksi joukosta löytyy yksi sisäsointuun kuuluva nimi.

-- **Jenna venaa**
 mua kutittaa --
 (Apulanta: *Jos tahdot niin* 1996)

”*Jenna venaa*” -säkeessä ensimmäisen tavun vokaali kertautuu ja tätä kutsutaan sisäsoinnuksi eli assonanssiksi. Tämän lisäksi säkeessä on lisätty toistoa käyttämällä molemmilla sanoissa paljon samoja vokaaleja (*a*, *e*) ja nasaalia (*n*). Näiden lisäksi sanat alkavat puolivokaaleilla (*j*, *v*).

Mielenkiintoinen huomio sisältyy myös Neljä Ruusua -yhtyeen *Tiina* tanssii taas -kappaleeseen (1990). Erityisen kiinnostavan laulusta tekee juuri tämä laulun nimi, sillä kun katselee suomalaisen rockin historiaa, sieltä löytyy useita lauluja, jotka kertovat *Tiina*-nimisestä työstä tai naisesta. Seuraavat kymmenen laulua muodostavat hauskan jatkumon Tiinan elämässä.

Tiina Tiina (Dead End 5, 1977)
Tiina on niin nuori (Se, 1978)
Tiina menee naimisiin (SIG, 1980)
Tiina tekee filmiä (Sleeping & The Beds, 1980)
Tiina eroaa (Clap, 1981)
Tiina ottaa eron (Mäds, 1981)
Tiina tanssii taas (Neljä Ruusua, 1990)
Tiina punkkarityttö (Ne Luumäet, 1993)
Tiinalla on poikaystävä (Pojat, 1993)
Tiinan uudet seikkailut (SIG, 1996) (Bruun–Lindfors–Luoto–Salo: 1998: 295).

Nämä esimerkit muistuttavat erehdyttävästi Anni Polvan kirjoittaman *Tiina*-tyttökirjasarjan eri osien nimiä. Vaikuttaa siltä, kuin yhtyeet olisivat tietoisesti tehneet näitä *Tiina*-lauluja. Kaikki laulut sopivat nimensä puolesta loogisesti edeltäjiinsä. Ensin *Tiina* on nuori ja sitten hän jo menee naimisiin ja eroaa. Tämän jälkeen 1990-luvulla *Tiinan* elämässä alkaa uusi vaihe, jolloin *Tiina* on taas nuori punkkarityttö ja löytää poikaystävän.

Aineiston laulujen alkusoinnut tuntuvat olevan pitemmälle mietittyjä kuin loppusoinnut. Tämä johtuu siitä, että joissakin tapauksissa sama alkusointu saattaa toistua neljässäkin peräkkäisessä sanassa. Alkusointuihin valittujen sanojen avulla kuvaillaan nimeltä mainittujen henkilöiden ulkonäköä, ammattia tai luonnetta. Toisaalta allitteraatiota käytetään myös tuomaan ainoastaan lisää sointuisuutta sanoituksiin. En usko, että nimiä on valittu lauluihin pelkästään alkusoinnun takia, mutta kyllä se varmasti on ollut yksi osatekijä nimen valinnassa.

6. PÄÄTÄNTÖ

Tutkielmassani olen tutkinut henkilönnimiä suomalaisessa rocklyriikassa. Tarkoituksenani on ollut tutkia pääasiassa nimen ja persoonallisuuden yhteyttä sekä nimiin sisältyviä sivumerkityksiä, kuten ironiaa ja intertekstuaalisuuksia. Lisäksi olen tutkinut hie-

man nimiin sisältyviä asenteita ja arvoja sekä nimen käytön eroja puhuttaessa eri sukupuolista.

Mielenkiintoisin ja hankalin tutkimuskohde oli nimen ja persoonallisuuden välinen yhteys. Mielenkiintoinen se oli siksi, että lauluissa kerrotaan yleensä aina jotain nimeltä mainitun ihmisen ulkonäöstä ja menneisyydestä. Tämän vuoksi minua kiinnosti tietää, kuinka tarkkoja mielikuvia kuulija pystyy luomaan laulujen henkilöistä yhdistelemällä näitä tietoja omaan kokemusmaailmaansa. Hankalan kohteen tästä teki se, että tulkinnat pohjautuvat enimmäkseen omiin havaintoihini ja päätelmiini. Näitä subjektiivisia mielikuviani olen pyrkinyt perustelemaan sanoitusten antamalla vihjeillä, mutta useimmiten mielikuvat eivät ole aineiston pohjalta perusteltavissa. Apuna perustelussa käytin neljän ihmisen haastattelua, joka osoitti aivan odotusteni mukaisesti, että kuulijat luovat hyvinkin yhteneväisiä mielikuvia henkilöiden persoonallisuuksista; tosin joitakin sukupuolieroja naisten ja miesten mielikuvista löytyi. Sen sijaan ironian ymmärtäminen näytti vaativan elämäkokemusta, sillä vain vanhimmat haastatellut (N58 ja M27) kiinnittivät siihen huomiota. Näiden tulosten perusteella mielessäni heräsikin kysymys, olisivatko mielikuvat henkilöistä olleet yhtä samanlaisina, jos haastateltavien määrä olisi ollut suurempi.

Rocklyriikoiden nimiin ei sisälly yleensä mitään selviä merkityksiä, joilla olisi jokin yhteys henkilöhahmoon. Kirjailijoiden teksteissä tämä taas on yleistä, sillä Sanna Torvikosken tutkimilta Sillanpäältä, Waltarilta ja Joenpellolta löytyi kaikilta nimiä, joiden sisällöllä oli jokin yhteys henkilön kirjalliseen hahmoon (Torvikoski 2000: 118). Rocklyriikoissa kuulija joutuu käyttämään omaa kokemusmaailmaansa ja luomaan sen avulla mielikuvansa henkilöhahmoista. Joitain vihjeitä sanoituksista saattaa löytyä mutta aina ei niitäkään. Tämän vuoksi olisikin voinut kysellä suoraan sanoittajilta, millä perusteilla he valitsevat nimet laulujensa henkilöille. Näin olisi selvinnyt, kuinka paljon sanoittajat todellisuudessa miettivät antamiaan nimiä, vai valitsevatko he nimet vain sen perusteella, mikä nimi tulee ensimmäisenä mieleen. Tähän en aivan usko, vaan luulen, että useimpiin nimiin sisältyy joku laulun tekijälle tärkeä ihminen tai tapahtuma ja että nimet ovat sanoittajalle merkityksellisiä. Nimien merkityksellisyyteen viittaa myös se, että sanoituksissa suosittiin nimiä, jotka eivät olleet varsinaisia muotiniimiä.

Eniten lauluissa suosittiinkin nimiä, joiden suosio sijoittuu 1960-luvun molemmille puolille, pääasiassa noin 1950–1960-luvuille. Tällöin useimmat sanoittajat ovat olleet lapsia tai nuoria, ja nimet ovat saattaneet tulla heidän lähiympäristöstään, tai sitten ne ovat vain syystä tai toisesta jääneet pysyvästi mieleen lapsuudesta. Tämä oli hieman yllättävää, sillä oletin, että tekohetkellä muodissa olleet nimet olisivat olleet enemmis-

tönä. Näitä 1980- ja 1990-lukujen muotiniimiä esiintyy lauluissa kyllä jonkin verran. Näissä tapauksissa henkilön ikä ja nimimuoti eivät useinkaan vastaa toisiaan, ja sanoittaja on ikään kuin aikaansa edellä esimerkiksi antaessaan vuonna 1992 tehdyn laulun potkukelkkailevan miehen nimeksi 1980- ja 1990-lukujen suosikkinimen *Alexi*. Mies vaikuttaa vanhemmalta, kuin mitä nimen suosioista voisi päätellä, joten hänen syntymänsä aikoihin nimi tuskin on ollut suosittu.

Yhteiskunnan asenteita ja arvoja voi nähdä lempinimien, vieraskielisten nimien ja sukunimien kohdalla. Lempinimiä käytettiin lauluissa enimmäkseen huono-osaisista ihmisistä puhuttaessa. Näillä ihmisillä oli lähes poikkeuksetta ongelmia päihteiden kanssa, ja he olivat hyvin köyhiä. Lauluissa korostettiin yhteiskunnan välinpitämättömyyttä tällaisessa alhaisessa sosiaalisessa asemassa olevia kohtaan.

Vieraskielisten nimien kohdalla korostui suomalaisten lievä alemmuuden tunne muita länsimaalaisia kohtaan. Varsinkin 1980-luvun lauluissa oli käytetty vieraskielisiä nimiä, vaikka nimetty henkilö olikin täysin suomalainen. Kuulijalle heräsi kysymys vieraskielisten nimien paremmuudesta, koska lauluissa nimiä oli käytetty, ja käytetään yhä, aivan supisuomalaistenkin henkilöiden niminä. 1990-luvulla tästä tavasta oli hieman luovuttu, ja vieraskielisellä nimellä kuvattiin usein ulkomaalaista henkilöä. Vieraskielisiä nimiä suosittiin enemmän 1980-luvulla kuin 1990-luvulla; tosin ero vuosikymmenten välillä oli kovin pieni.

Sukunimien kohdalla tulivat esiin yhteiskunnassamme vallitsevat puhuttelukäytännöt. Ennalta odotetusti naisesta lauletaessa käytettiin aina joko etunimeä ja sukunimeä tai tittelä ja sukunimeä, mutta miehestä voitiin käyttää myös pelkkää sukunimeä. Tämä sama käytäntö vallitsee yhteiskunnassammekin. Varsinkin miehet oppivat kyseisen tavan viimeistään armeijassa, jossa heitä puhutellaan sotilasarvolla ja sukunimellä. Toisiaan armeijatutut puhuttelevat yleensä pelkillä sukunimillä, koska he eivät yksinkertaisesti opi tuntemaan toistensa etunimiä.

Nimien intertekstuaalisuus osoittautui mielenkiintoiseksi, mutta samalla myös hyvin haastavaksi tutkimuskohteeksi. Näissä nimissä yhdisteltiin nykyisyyttä ja menneisyyttä sekä etu-, suku- ja lempinimiä, ja tämän vuoksi nimiä oli välillä vaikea yhdistää tapahtumaan, josta nimi oli otettu. Oli aika yllättävää huomata, että monen nimen tausta jäi täysin epäselväksi, jos sitä ei vaivautunut erikseen selvittämään. Kun ottaa huomioon, että laulut on tarkoitettu kuunneltaviksi, eikä sanoituksia ole useinkaan kuulijan saatavilla, on selvää, että monen intertekstuaalisen hahmon tarina ei aukea kuulijalle pelkän kuuntelun pohjalta. Tämä on harmi, sillä näin monet kiinnostavat sanoitukset jäävät kuulijoilta ymmärtämättä tai sitten ne ymmärretään väärin.

Rocklyriikoiden nimien äännerakenne noudatteli hyvin paljon etunimien tyypillistä äännerakennetta. Etuvokaaleja oli vähän, ja miesten nimissä suosittiin soinnittomia konsonantteja, kun taas naisten nimissä oli enemmän soinnillisia konsonantteja. *R*:n kohdalla tuli pientä poikkeamaa, sillä sitä oli molempien nimissä yhtä paljon, vaikka tavallisesti kyseinen äänne on yleisempi miesten kuin naisten nimissä. Loppusointujen käyttö vaikutti ainakin muutamassa tapauksessa jopa nimen valintaan, kun taas alkusointujen tehtävänä oli tehdä sanoituksista laulullisempia. Alkusoinnut esiintyivät hieman yllättäen kuvailevissa tehtävissä. Niiden avulla kuvattiin nimeltä mainitun henkilön ulkonäköä, ammattia tai luonnetta. Loppusointujen kohdalla oli havaittavissa selvää keskittymistä tiettyjen samojen sanoittajien tuotantoon.

Laulut kertovat yleensä aina yhden pienen tarinan, joka sijoittuu tiettyyn aikaan ja paikkaan. Uusia tutkimuskohteita rocksanoituksissa voisivatkin olla juuri tekstien kerroksellisuus tai niiden luoma maailmankuva. Myös eri kertojatyypit ja niiden ilmeneminen lauluissa voisivat olla mielenkiintoisia tutkittavia. Rocklyriikoista löytyy paljon tutkittavaa jo siksi, että erityyppisiä sanoituksia on olemassa todella paljon. Tekstit ovat usein hyvinkin älykkäitä, vaikka sitä ei aina tule ajatelleeksi, kun kuuntelee lauluja. Rocklyriikka on kuitenkin melko vaikea tutkimuskohde, sillä laulujen idea välittyy vasta laulettuna. Idea ei tarkoita pelkkää tarinaa tai sisältöä. Sanoittajan valitsemat kiekkuvat, sanonnat ja koko kieli ovat suhteessa esitystapaan, toisin sanoen laulajan laulutapaan ja yhtyeen tapaan soittaa. (Röyhkä 2000: 6.) Näin tekstejä on vaikea tutkia itsenäisinä, musiikista erillään olevina osasina.

LÄHTEET

- APO, SATU 1974: Uudistuva iskelmälyriikka. – Launonen Hannu ja Mäkinen Kirsti (toim.), Folklore tänään. Tietolipas 73 SKS, Hämeenlinna.
- BRUUN, SEPPO–LINDFORS, JUKKA–LUOTO, SANTTU–SALO, MARKKU 1998: Jee Jee Jee: Suomalaisen rockin historia. WSOY, Porvoo.
- FORSS, TIMO & KIISKINEN, SATU (toim.) 1999: Alumiinikuu: suomalaista rocklyriikkaa. Kirjayhtymä, Helsinki.
- GREENPEACE [online]. Ken Saro-Wiwa and 8 Ogoni people executed: blood on Shell's hands 10.11.1995 [viitattu 9.1.2002] Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.greenpeace.org/~comms/ken/murder.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.greenpeace.org/~comms/ken/murder.html).
- HANNULA, SEPPO–HEIKKONEN, ESKO–OJAKOSKI, MATTI–VÄISÄNEN, JAAKKO 1995: Muutosten maailma 3, lukion historia. Kansainväliset suhteet. Kustannuskiila Oy, Jyväskylä.
- 1998: Muutosten maailma 4, lukion historia. Suomen historian käännekohtia. Kustannuskiila Oy, Jyväskylä.
- HELSINGIN SANOMAT [online]. ”Varis on minun vaakunalintuni” 22.11.1998 [viitattu 9.1.2002]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.helsinginsanomat.fi/uutisarkisto/19981122/kult/981122ku02.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.helsinginsanomat.fi/uutisarkisto/19981122/kult/981122ku02.html).
- HELSINGIN SANOMAT [online]. Suomirokkari opettaa Orivedellä lauluntekijöitä 16.7.1999 [viitattu 10.9.2001]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.helsinginsanomat.fi/uutisarkisto/19990716/kult/990716ku00.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.helsinginsanomat.fi/uutisarkisto/19990716/kult/990716ku00.html).
- IT = WSOY:n Iso tietosanakirja 1, 5, 7 ja 8: WSOY, Porvoo 1995 ja 1996.
- JESSEN, LLOYD K. 2000 [online]: The Complete Doris Day [viitattu 29.5.2002]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.dorisday.net/Doris_Day/doris_day.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.dorisday.net/Doris_Day/doris_day.html).
- JOKINEN, HEIKKI 2000 [online]: Turmiolan Tommi modernin airuena. Päivitetty 6.4.2002. [viitattu 19.6.2002]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.stakes.fi/neuvoa-antavat/julkaisut/na/NA1Turmiolan.htm>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.stakes.fi/neuvoa-antavat/julkaisut/na/NA1Turmiolan.htm).
- KANTOKORPI, MERVI–LYYTIKÄINEN, PIRJO–VIAKARI, AULI 1990: Runousopin perusteet. Helsingin yliopisto Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, Helsinki.
- KASPER, EIRA–LAMPILA, RAIJA–TIKKANEN, RIITTA 1989: Koulun musiikki 8–9. Maailma soi. Otava, Helsinki.
- KESKINEN, MIKKO 2001: Teksti ja konteksti – Outi Alanko ja Tiina Käkelä-Puumala (toim.), Kirjallisuudentutkimuksen peruskäsitteitä. Tietolipas 174. SKS, Helsinki.
- KIVINIEMI, EERO 1982: Rakkaan lapsen monet nimet: suomalaisten etunimet ja nimenvaihtelu. Weilin+Göös, Espoo.
- 1993: Iita Linta Maria: etunimiopas vuosituhannen vaihteeseen. SKST 590.
- LAITINEN, KIKKA [online]. Heikki Salo – tarinaniskijä Pispalasta, päivää. [viitattu 10.9.2001] Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.musicfinland.com/elvis/399.heikkisal.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.musicfinland.com/elvis/399.heikkisal.html).
- LEINO, PENTTI 1972: Etunimien suosiovaihteluja. – Hannes Sihvo (toim.), Nimikirja. Kalevalaseuran vuosikirja 52. WSOY, Helsinki.
- POPP, OUTI (toim.) 1990: Mopolla tähtiin: suomalaista rocklyriikkaa. Kirjayhtymä, Helsinki.
- RADIO PRAHA [online]. Jan Palach – in the name of truth and freedom 1999 [viitattu 9.1.2002]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.radio.cz/palach99/eng/aktual3.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.radio.cz/palach99/eng/aktual3.html).
- RÄIKKÄLÄ, ANNELI 1972: Nimistötietoa. – Hannes Sihvo (toim.), Nimikirja. Kalevalaseuran vuosikirja 52. WSOY, Helsinki.
- RÖYHKÄ, KAUKO (toim.) 2000: Get on: 101 rocklyriikan parasta. Tammi, Helsinki.
- SAARIO, HEIDI [online]. Leevi And The Leavings – tietoa yhtyeestä. Päivitetty 12.5.2001 [viitattu 7.9.2001]. Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://lopia.rdx.net/leevi/yhtye.shtml>](http://www.muodossa.com/URL:http://lopia.rdx.net/leevi/yhtye.shtml).
- SANDBLAD, HÅKAN 1971: Popmusiikki. WSOY, Porvoo.
- SKST = Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia. Helsinki.
- Spectrum osa 13. WSOY, Porvoo 1981.
- ST = Suomalainen tietosanakirja 1 ja 4: Weilin & Göös, Espoo 1988 ja 1990.
- Toinen maailmansota osa 2: WSOY, Porvoo 1974.
- TORVIKOSKI, SANNA 2000: Henkilönnimistä suomalaisessa kirjallisuudessa: tarkastelussa Sillanpään, Waltarin ja Joenpellon teokset. Suomen kielen pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.
- USNK = Uusi suomalainen nimikirja. Otava, Helsinki 1988.
- VAASAN YLIOPPILASLEHTI [online]. Väinö on mukava vekara 9/1996. [viitattu 23.5.2002] Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.uwasa.fi/yolehti/9-96/jii.html>](http://www.muodossa.com/URL:http://www.uwasa.fi/yolehti/9-96/jii.html).
- VIRTANEN, LEEA 1972: Etunimien riimiväännökset. – Hannes Sihvo (toim.), Nimikirja. Kalevalaseuran vuosikirja 52. WSOY, Helsinki.
- VUORELA, MARJA-RIITTA 2001: Heikki Salo. Miljoonan tarinan mies. Keskisuomalainen 14.10.2001

- VÄESTÖREKISTERIKESKUS 1 [online] [viitattu 18.3.2001]. Saatavilla www-muodossa: <URL:
<http://www.vaestorekisterikeskus.fi/etunimsu.htm>, <http://www.vaestorekisterikeskus.fi/etunimsv.htm>>.
- VÄESTÖREKISTERIKESKUS 2 [online] [viitattu 17.4.2002]. Saatavilla www-muodossa: <URL:
<http://www.vaestorekisterikeskus.fi/sukunim.htm>>.
- VÄESTÖREKISTERIKESKUS 3 [online] [viitattu 19.6.2002]. Saatavilla www-muodossa: <URL:
https://192.49.222.187/nimipalvelu/nimipalvelu_etunimihaku.asp>.
- WIIK, KALEVI 1998: Fonetiiikan perusteet. WSOY, Helsinki.

**LIITE 1: AINEISTON LAULUJEN JULKAISUVUODET, ESITTÄJÄT JA LAULUISSA
ESIINTYVÄT NIMET**

Julkaisuvuosi	Esittäjä	Nimiä
1980	Leevi and the Leavings	neiti Nieminen
1980	Leevi and the Leavings	Carolina
1981	Tuomari Nurmio	Pekka, Liisa
1981	Juice Leskinen	Anne, Jacques, Donald Duck
1981	Juice Leskinen	Kalevi, Reiska, Hannu
1981	Juice Leskinen	Eero, Van Morrison
1981	Juice Leskinen	Hannu
1982	Leevi and the Leavings	Rudy
1982	Juice Leskinen	Ronald, Nancy, rouva Thatcher, Ronnie
1982	Hassisen kone	rouva Wegelius
1982	Eppu Normaali	Turmiolan Tommi, Kärki, Einari Epätoivo
1983	Leevi and the Leavings	Kyllikki
1983	Juice Leskinen	Viki, Risto, Olli, Arvi
1983	Juice Leskinen	Teuvo, Ana, Anssi, Timo
1984	Juice Leskinen	Tatu, Ville
1984	Juice Leskinen	Keke Rosberg
1984	Pelle Miljoona	Gloria
1984	Dingo	Aino
1985	Leevi and the Leavings	Laineen Pia
1985	Leevi and the Leavings	Päivi, Romeo, Julia
1985	Leevi and the Leavings	Hannu, Kerttu, Tuhkimo, Ruusunen
1985	Leevi and the Leavings	Mary Jane
1985	Pelle Miljoona	Johnny
1985	Pelle Miljoona	Theresa
1985	Mamba	Lassi
1985	Mamba	Marita
1985	J. Karjalainen	Doris
1986	Leevi and the Leavings	Anneli
1987	Miljoonasade	Angelika, Mary Pickford, Kyllikki Saari
1987	Miljoonasade	Mervi
1987	Miljoonasade	Helena
1987	Miljoonasade	Juri Gagarin
1987	Miljoonasade	Lillian, Elvis
1987	Miljoonasade	Topi
1987	Miljoonasade	Mervi
1987	Pelle Miljoona	Johnny
1988	Miljoonasade	Annaliisa, Jim Morrison
1988	Miljoonasade	Iiris
1988	Miljoonasade	Polle
1988	Leevi and the Leavings	Elina, Ellu
1988	Leevi and the Leavings	Teuvo
1988	Sielun veljet	Kaisa, Ben
1989	Miljoonasade	Väinö, Tellu
1989	Pelle Miljoona	Laura Virtanen
1989	Tuula Amberla	Lulu
1990	Klamydia	Jaspi Mäkky
1990	Juice Leskinen	Usko, Toivo
1990	Juice Leskinen	Aate, Molotov
1990	Mamba	Monica
1990	CMX	Johannes
1990	CMX	Matti

1990	Pekka Ruuska	Rafael
1990	Kolmas nainen	Jartsa, Lissu
1990	Neljä ruusua	Tiina
1991	Klamydia	Harri, Ratsupoliisi King, Aku Ankka
1991	Klamydia	Harri
1991	Yö	Riitta
1991	Aknestik	Katriina
1992	Miljoonasade	Helga, Ruuben
1992	Klamydia	Aleksi, Elsa
1992	Klamydia	Rainer, Juha
1992	Mamba	Taina, Räikkösille
1992	CMX	Maria
1992	Popeda	Karoliina, Elisabeth Rehn
1993	Miljoonasade	Harri
1993	Miljoonasade	Helena
1993	Leevi and the Leavings	Melinda
1993	Leevi and the Leavings	Ljeni
1993	Klamydia	Jaatinen, Pasi
1993	Klamydia	Nina Autio, Marilyni, Johanna Raunio
1993	Yö	Monica
1993	Yö	Angelique
1993	Apulanta	Elli, Pepito, Emma
1993	Pekka Ruuska	Jukkis, Pasi
1993	Liisa Akimof	Niiranen
1994	Miljoonasade	Leila
1994	Miljoonasade	Doris Day
1994	Miljoonasade	Leena, Ville
1994	Klamydia	Marko, Jakke, Riku
1994	Klamydia	Sami
1994	Pelle Miljoona	Tumppi, Taskinen, Puosu
1994	Mamba	Nina
1994	Tehosekoitin	Henna
1994	Apulanta	Ilona
1994	Kolmas nainen	Rannanjärvi, Kekkonen
1994	Movetron	Romeo, Julia, Montaque, Capulet, Lorenzo
1994	Don Huonot	Hannu, Kerttu
1995	Leevi and the Leavings	Helena
1995	Sir Elwoodin hiljaiset värit	Elisa
1995	Ismo Alanko	Melleri, Morrison, Eino, Pena, John
1996	Miljoonasade	Juulia, Romeo
1996	Miljoonasade	Cassius Clay, Oswald, Neil Armstrong
1996	Miljoonasade	Lenin, Castro, Palach, Malcolm X, Eugen Schaumann, Pertti "Veltto" Virtanen, Baader-Meinhof
1996	Leevi and the Leavings	Laura, Jenna, Ellinoora, Alexandra, Camilla, Jurvanen, Rami, Mervi, Pikku Myy
1996	Ultra Bra	Ken Saro-Wiwa
1996	Ultra Bra	Anna
1996	Ultra Bra	Hitler, Erwin Rommel
1996	Apulanta	Jenna
1996	J. Karjalainen	Väinö, Jukka, Kati
1997	Klamydia	Kaisa, Arttu
1997	Zen Cafe	Tuomas
1997	Zen Cafe	Eero
1997	Zen Cafe	Sella
1997	Ultra Bra	Maria
1998	Miljoonasade	Meeri

1998	Zen Cafe	Kaisa
1998	Tehosekoitin	Lissu
1998	Tehosekoitin	Elli
1998	Tehosekoitin	Susanna
1998	J. Karjalainen	Laura Häkkinen, Stade
1998	Neljä baritonia	Charlotta, Johnny, Maria
1999	Klamydia	Lewinsky, Monica, Hillary, Bill
1999	Zen Cafe	Harri
1999	Zen Cafe	Tero
1999	Zen Cafe	Virpi
1999	Mamba	Sirpa
1999	Tehosekoitin	Laura
1999	Maija Vilkkumaa	Ville
1999	Maija Vilkkumaa	Hanna

LIITE 2: AINEISTON LAULUJEN NIMET, ESITTÄJÄT JA SANOITTAJAT

Kappaleen nimi	Esittäjä	Sanoittaja
Katriina	Aknestik	Jukka Takalo
Elli	Apulanta	Toni Wirtanen
Ilona?	Apulanta	Toni Wirtanen
Jos tahdot niin	Apulanta	Toni Wirtanen
Kolmas Johannes	CMX	A.W. Yrjänä
Matti	CMX	A.W. Yrjänä
Marian ilmestys	CMX	A.W. Yrjänä
Aino	Dingo	Neumann
Hannu ja Kerttu	Don Huonot	Kalle Ahola
Murheellisten laulujen maa	Eppu Normaali	Martti Syrjä
Julkinen eläin	Hassisen kone	Ismo Alanko
Taiteilijaelämää	Ismo Alanko	Ismo Alanko
Doris	J. Karjalainen	Jukka Karjalainen
Missä se Väinö on?	J. Karjalainen	Jukka Karjalainen
Laura Häkkisen silmät	J. Karjalainen	Jukka Karjalainen
Rakkaus ja minä	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Anne ja Jacques	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Kalevi ja Reiska, Orimattila	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Edestakaisin (Laihia & Heinäpää)	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Hannu	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Villi länsi	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Jalkahiki-Viki	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Leppävirran kansainvälinen kaatopaikka	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Tuomari-Tatu ja Viemäri-Ville	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Keke Rosberg formula rock	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Iso gee	Juice Leskinen	Juice Leskinen
Harri	Klamydia	Vesa Jokinen
Harri-possu	Klamydia	Toni Pitkäsalo
Aleksi	Klamydia	Toni Pitkäsalo
Tempo Rainer	Klamydia	Toni Pitkäsalo
Jaatinen	Klamydia	Toni Pitkäsalo
Nina Autio	Klamydia	Vesa Jokinen
Missä on Marko?	Klamydia	?
Sekunda Sami	Klamydia	tuntematon
Kaisa	Klamydia	?
Letoisa Lewinsky	Klamydia	?
Jaspi Mäkky	Klamydia	Klamydia
Hyvää ja kaunista	Kolmas nainen	Pauli Hanhiniemi
Oi Suomen nuoria!	Kolmas nainen	Pauli Hanhiniemi
Kyllikki	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Laineen Pia	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Poika nimeltä Päivi	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Pohjois-Karjala	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Elina mitä mä teen?	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Teuvo maanteiden kuningas	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Mieletön Melinda	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Turkmenialainen tyttöystävä	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Rakkauden työkalu	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Laura Jenna Ellinoora Alexandra Camilla		
Jurvanen	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Neiti Nieminen	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist

Hannu ja Kerttu	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Carolina	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Mary Jane	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Rock on Rudy	Leevi and the Leavings	Gösta Sundqvist
Miten kauas mopolla pääsee?	Liisa Akimof	Liisa Akimof
Salaa	Maija Vilkkumaa	Maija Vilkkumaa
Ärsyttävä tapa	Maija Vilkkumaa	Maija Vilkkumaa
Vuoden nainen	Mamba	Tero Vaara
Jos sä näät Ninaa	Mamba	Tero Vaara
Kantakaa Lassi jo pois	Mamba	Tero Vaara
Marita	Mamba	Tero Vaara
Monica	Mamba	Tero Vaara
Taina, Taina	Mamba	Tero Vaara
Angelika	Miljoonasade	Heikki Salo
Auto	Miljoonasade	Heikki Salo
Helenan baarissa	Miljoonasade	Heikki Salo
Lapsuuden sankarille	Miljoonasade	Heikki Salo
Lilianin syksy	Miljoonasade	Heikki Salo
Marraskuu	Miljoonasade	Heikki Salo
Radio Luxemburg	Miljoonasade	Heikki Salo
Annaliisa	Miljoonasade	Heikki Salo
Ootko muistanu, Iris?	Miljoonasade	Heikki Salo
Lelukaupan häät	Miljoonasade	Heikki Salo
Ikäväni Tallinaan	Miljoonasade	Heikki Salo
Siksi Helena	Miljoonasade	Heikki Salo
Leila blue	Miljoonasade	Heikki Salo
Made in Hong Kong	Miljoonasade	Heikki Salo
Sinisen varjon kasvit	Miljoonasade	Heikki Salo
Hikinen hiiri	Miljoonasade	Heikki Salo
Tulkoon rakkaus	Miljoonasade	Heikki Salo
Vallankumous EVP	Miljoonasade	Heikki Salo
Sirkusperheen Meeri	Miljoonasade	Heikki Salo
Kolmen helmen motelli	Miljoonasade	Heikki Salo
Voipallo	Miljoonasade	Heikki Salo
Romeo ja Julia	Movetron	Timo Löyvä, Jukka Tanttari
Pop-musiikkia	Neljä baritonia	Ismo Alanko
Tiina tanssii taas	Neljä Ruusua	Ilkka Alanko
Rafaelin enkeli	Pekka Ruuska	Pekka Ruuska
Mä tahdon sun elämään	Pekka Ruuska	Pekka Ruuska
Syksy 78	Pelle Miljoona	Petri Tiili
Tule kotiin Johnny	Pelle Miljoona	Petri Tiili
Laura Virtanen	Pelle Miljoona	Petri Tiili
Gloria	Pelle Miljoona	Petri Tiili
Johnny on kadulla taas	Pelle Miljoona	Petri Tiili
Theresa	Pelle Miljoona	Petri Tiili
Kersantti Karoliina	Popeda	Mika Sundqvist
Kaisa ja Ben	Sielun veljet	Ismo Alanko
Elisa	Sir Elwoodin Hiljaiset Värit	Juha Lehti
Luulets' et mä välitän	Tehosekoitin	Tehosekoitin
Ou jee	Tehosekoitin	Otto Grundström
Pillitä elli pillitä	Tehosekoitin	Otto Grundström ja Matti Mikkola
Susanna	Tehosekoitin	Otto Grundström
Laura	Tehosekoitin	Otto Grundström
Sunnuntaina	Tuomari Nurmio	Hannu Nurmio
Lulu	Tuula Amberla	Alihanka Jukka, Jaakola Alpo
Ken Saro-Wiwa on kuollut	Ultra Bra	Anni Sinnemäki

(Säv. Matti San. Otto)

Laura
Silloin oli sydäntalvi
Laura
Keulakuva laivassani
Taivas hymykuopissasi
Napas ympärillä pyöri maa

Laura
On talos yhä paikallaan
Ja Laura
Jalanjakes asfaltilla
En mä nähty niitä silloin
Jotkut tulet palaa syvällä

Laura
Ne yöt on kaukana
Laura
Suitsukkeiden tuoksussa
Suojassa sydämen

Laura
Tehtiin lumienkeleitä
Laura
Puistossa sun oven eessä
Hengitti mun sydämeeni
Vaikka paljon sanomatta jäi

Laura
Ne yöt on kaukana...

Laura
Laura
Laura
Laura

Laura
Ne yöt on kaukana...

aivan eri mieltä

aivan eri mieltä

n toisen mukaan mennyt
krat maksamatta
maksoi laskut
t ei maksamaan
intii

in aivan eri mieltä
iltä

ain aivan eri mieltä

mielinen ja kylmä
siukan parempien seuraan
jostain syystä tuntuu
etävät missä niin

jaa sua enemmän kuin ennen
liikkeet, mutta jotain muuttunut on
sattumalta
tuntuu aivan niin kuin
iaan

jotain aivan eri mieltä
öiseltä

jotain aivan eri mieltä

oan, jätä hommat hoitamatta
steet, erottuane
i ostaa, haluttu purkaa
isin myyntiin
i perseet

in jotain aivan eri mieltä
äköiseltä

in jotain aivan eri mieltä

LIITE 5 Haastattelulomake

HAASTATTELU

Tähän haastatteluun kuuluu neljä laulutekstiä. Käy ne yksitellen läpi ja vastaa mahdollisimman laajasti esitettyihin kysymyksiin. Merkitse ensin kysytyt taustatiedot.

Kiitos vastauksistasi!

Taustatietoja:

Olen nainen / mies.

Ikä _____ vuotta

Kuvaile laulun nimeltä mainittua henkilöä mahdollisimman monipuolisesti (esim. ikä, ulkonäkö, luonne ym.). Millaisia **mielikuvia** hän Sinussa herättää? Mitä henkilöstä voi päätellä nimen perusteella? Perustele vastauksesi!